

Söz ve Eylem’de Gündem

Söz ve Eylem, yayın hayatına başladığından bu yana, devletin bölgede bir emperyalist müdahale ve olası bir iç savaşta göre yeniden yapılandırıldığı üzerinde duruyor ve süreç bu tespiti doğruluyor.

Son dönemde Türkiye’de -biri iç, öteki dış olmak üzere- iki önemli gelişme yaşandı:

Birincisi; devletin gündeminden hiç düşmeyen, Kürt Özgürlük Hareketi’ni tasfiye planı, Oslo görüşmelerinin ortalığa saçılmasıyla biçim değiştirdi. Oslo sıradan bir kent değil, Avrupa’da devrimci hareketlerin tasfiyesinde kullanılan bir karşı-devrim karargâhı. Hatırlanacaktır, Emperyalistler, Filistin Kurtuluş Örgütü’nün tasfiyesini orada kara bağlamışlardı. Oslo’da başlatılan görüşmelerin ardından bugün FKÖ canlı bir kadavraya dönüştürüldü. Ancak bu kez plan emperyalistlerin istediği gibi işlemedi. Sadece karşı-devrim değil, devrim de tarihten öğreniyor.

Oslo görüşmelerinin ortalığa saçılmasının ardından, devlet “barışçıl” yoldan yapamadığını yeniden inkâr ve imha politikasına dönerek yapmayı denedi. Bir yandan tarikatlar, sivil toplum örgütleri devreye sokuldu, Avrupa’ya göç etmiş eskimiş “eski tüfekler” geri çağırıldı; öte yandan, operasyonlar ve yığınsal tutuklamalar birbirini izledi, saldırılar, Uludere’de 34 Kürdün katledilmesiyle en tepe noktaya vardırdı. Belki de devletin hesabı, bu katliamla Kürt halkını erken bir başkaldırıya zorlamaktı, tutmadı.

Kürt Özgürlük Hareketi, tasfiyeyi amaçlayan bu girişimi de boşa çıkartırken, devleti de yeni bir kaosun içine soktu. Suçüstü yakalanmanın telaşıyla devletin baskı aygıtları, iktidar, MİT, Ordu ve Polis, katliamın sorumluluğunu birbirlerine atma yarışına girdi.

İkinci gelişme ise Suriye’de yaşandı. Emperyalist paylaşım, uzun bir dönemden beri, Balkanlardan Afrika, Ortadoğu ve Kafkaslara doğru keskinleşerek yayılıyor. Önce Libya, şimdi Suriye, sırada Lübnan ve İran var. Bu kadarla da kalınmayacağı

kesin.

Türkiye Kuzey Afrika ve Ortadoğu’nun paylaşılmasında ABD-ngiltere cephesinde önemli roller üstlendi; üstlenmeye de devam ediyor. Türkiye’nin, üstlendiği bu rolü “Yeni Osmanlılık” adı altında kendi politikasıymış gibi sunma çabası, gerçeklerin duvarında dağılıyor. Bir süreden beri iktidarın “komşularla sıfır sorun” politikasının şifreleri çözülüyor. “Sıfır sorun” politikasının gerçekte, ABD’nin operasyonel gücünün olmadığı ülkelerde, ABD adına “Truva atı” görevi olduğu, Libya’dan sonra Suriye’de de netleşti.

İşgale BM şemsiyesi giydiremeyen ABD’nin, Suriye’nin işgalinin Libya’daki kadar kolay olmayacağı anlaması, Türkiye’nin üstleneceği rolün önemini daha da artırdı. Medyada çarşaf, çarşaf yer aldı. Türkiye bir yandan, Suriyeli muhaliflere ev sahipliği yaparak, onları eğitip silahlandırırken; öte yandan, Suriye içinde doğrudan operasyonlar yürüttü. MİT’in birçok elemanının Suriye’de tutuklandığı, tutuklananların Türkiye’deki Suriyeli muhaliflerle değiş-tokuş edildiği medyada yer aldı.

Medya “büyük bir sorumluluk örneği göstererek” her iki gelişmeyi de iktidar içi “çatışma”, (cemaat- iktidar çatışması) olarak verdi; çünkü devlet öyle istedi. Başka türlü devlet aczinin kanıtı olurdu. Böylece devlet hem içte ve hem de dışta düştüğü zor durumu örtmeye çalıştı. ABD, Suriye’deki başarısızlığı sessizce geçiştirmedi; cemaati kullanarak iktidar üzerindeki baskısını artırdı. Cemaat ese bu fırsattan devletteki konumunu güçlendirmek için yararlandı. Davutoğlu önce ABD’ye oradan da “kovboyun avadanıyla” birlikte Suriye’nin “dostları” toplantısına katılarak görevini sürdürdü.

İktidar hemen hiçbir konuda politika üretmiyor, sürekli güç kaybediyor, güç kaybettiğçe de saldırganlaşıyor. Hem dünyadaki, hem de Türkiye’deki gelişmeler ise sınıf mücadelesinin, son sözün işçi sınıfının bilinç ve örgütlülüğüne bağlı olduğu, sert bir döneme girdiğine işaret ediyor.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MECLİSİ ÇALIŞMA GRUBUNUN SAVRANOĞLU RAPORU (parça)

(Rapor işten atılan işçilerin ve sendika şube başkanının anlatımları doğrultusunda hazırlanmıştır.)

İşyerinin adı: Savranoğlu Deri San. Tic. A.Ş, Mustafa Murat Savranoğlu ve Fikri Ayyıldız Tekstil San ve Tic. Ltd. Şti. isimli iki taşeron şirketle faaliyet yürütüldüğü tespit edilmiştir. Taşeron şirketler ile Savranoğlu A.Ş arasında muvazaanın olduğu yönünde Bölge Çalışma Müdürlüğü müfettişleri raporu bulunmaktadır.

Yapılan iş Menemen ilçesinde kurulu, Savranoğlu A.Ş 'de yapılan iş, ham derinin üretime uygun hale getirilmesi işi yürütüldüğü tespit edilmiştir.

İşçi profili : İşçilerin çalıştığı süreçte işyerinde çalışan işçi sayısının 101 (79 erkek, 29 kadın) tespit edilmiştir.

Çalışma saatleri ve şartları: Sabah 08:00 de başlayıp çıkış saatinin belli olmadığı gece 01:00-02:00'ye saatlerine kadar çalışmanın sürebildiği, çoğu zaman haftanın 7 günü çalıştıklarını beyan etmişlerdir. Yalnızca öğleyin 12:00-13:00 saatleri arasında dinlenme saatleri uygulanmakta. Fazla çalışma sürekli yapılmakta. İşyerinde servis sağlanmaması nedeniyle 5-6 Km mesafeden işyerine yürüyerek gidilip gelindiği belirtilmiştir. İşyerinde yıkanma ve soyunma odalarının kullanılamaz halde olması nedeniyle işyerinde kimyasallarla çalışmalarına rağmen yıkanamadıkları; aldıkları ücretin tamamının kayıtlara yansıtılmadığı; bir kısmının bankaya yatırıldığı bir kısmının elden ödenmediği belirtilmiştir.

Yapılan işin aşamaları Fabrika üç bölümden oluşuyor;

•Tabakhane bölümü, Kurutma bölümü

Finisaj bölümü boyahane

İşyerinde karşılaşılan riskler gerçekleşen kazalar ve meslek hastalıkları :

1- Yapılan iş ağır ve tehlikeli işler statüsünde olup, tabakhane kadın işçilerin çalıştırılmaması gerekirken kadın işçilerin çalıştırıldığı, ağır ve tehlikeli işlere ilişkin çalışma koşullarının sağlanmadığı,

2- İşyerinde kullanıldığı tespit edilebilen kimyasallar; zırnık (sodyum sülfür), kireç, krom, sülfirik asit, amonyak, tuz, hidrojen peroksit, deri boyama malzemeleri,

3- İşçiler tarafından çalışma ortamının havasız, tozlu, kimyasal kokularının yoğun olduğu belirtilmiştir.

4- İşçilerin kullanıma uygun giyinme soyunma odalarının ve duşlarının olmaması, daha uzun maruz kaldıkları kimyasalların etkisini arttırmaktadır.

5- İşyerinde çok sayıda kimyasal maddelerin kullanılmasından kaynaklı ve havalandırmanın mevcut olmaması gerekli iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınmaması nedeniyle işçilerin iş kazalarına ve meslek hastalıklarına maruz kaldıkları,

a- İş kazaları arasında asit yanıklarına maruz kaldıkları, makinelere kol ve bacaklarını kaptırmaktan dolayı yaralanmaların olduğu,

b- Asit yanıklarına maruz kalan işçilerin bulunduğu,

c- Solunum sistemi hastalıkları, işçilerin çoğunun astım - bronşit tedavisi gördüğü, akciğer rahatsızlıkları nedeniyle çalışamaz raporu bulunan işçilerin mevcut olduğu,

d- İskelet sistemi rahatsızlıkları, bel fıtığı, boyun fıtığı rahatsızlıklarının yaygın olduğu,

e- Sindirim sistemi rahatsızlıkları, kusma,

bulantı, baş ağrısı, bayılmaların yaşandığı, çalışılan sürelerde gözle görünür şekilde kimyasal tükürüldüğü,

f- Çoğu genç çalışanın çocuk sahibi olamadığı,

g- Cilt hastalıkları, ciltte yanma, kaşıntı, saç ve kıl dökülmesi, gözlerde kızarıklık ve yanma rahatsızlıklarının mevcut olduğu,

h- İşyerinde üzerlerine sinen koku nedeniyle işyeri dışında sosyal travmanın yaşanması.

Sendikalaşma süreci;

İşyerindeki çalışma koşullarının ağırlığı nedeniyle işçiler, Türkiye Deri-İş Sendikasında örgütlenme çalışması sürdürmüşler. Yetki süreci başlamadan önce sendikada aktif 2 işçinin işine son verilmiş. Sendika tarafından yetki başvurusu yapıldıktan sonra, taşeronlarda ve asıl işverende ayrı ayrı toplu sözleşme yapma yetkisinin olduğuna dair yetki belgesi düzenlenmiş. İşveren tarafından yetkiye itiraz edildiği belirtilmiştir.

İşveren tarafından işçilere İzmir'deki işyerinin kapatılacağı ve İstanbul'daki işyerinde üretime devam edileceği, işçilerin işyeri değişikliğini kabul edip etmedikleri sorulmuş. Sendika üyesi işçiler İstanbul'a gidebileceklerini beyan etmişler. İşçiler 03.09.2011'de İstanbul'a giderek sabahında işbaşı yapmışlar ve akşam kalacak yer bulamadıkları için geceyi işyerinde geçirmek zorunda kalmışlardır. İşveren tarafından işyerini işgal ettikleri gerekçesiyle iş akitlerine son verilmiştir. İşçiler Menemende fabrikanın önünde direnişlerini 200 gündür devam ettirmektedirler.

İzlenimler:

1- Çalışma saatleri yasal çalışma saatlerinin üzerinde çalışmanın yaptırıldığı,

2- Taşeronlaştırma ile işçi sayısına bağlı yasal yükümlülüklerin dışında kalınmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır.

3- İşçilerin, Menemen civarında oturan işçilerden oluştuğu,

4- İşyerindeki çalışma koşullarından kaynaklı sendikalaşma süreci başlatıldığı, işveren tarafından işçilerin işyerlerinin değiştirilmesi, işten çıkarmalar yoluyla sendikal örgütlülüğün kırılmaya çalışıldığı gözlenmiştir.

5- Sendikalaşma sürecindeki yasal prosedürlerin uzun süreler almasının, işçilerin örgütlenmesini zorlaştırdığı.

6- İşyerinin başka bir şirkete kiralanmış gibi gösterilerek faaliyetini halen sürdürdüğü,

7- İşletme ruhsatlarının işyerinin çalışmaya

başladıktan sonra verilmesi nedeniyle, işyerlerinin iş sağlığı ve güvenliği koşulları sağlanmaksızın çalışmaya başladıkları belirtilmiştir.

8- İşçilerin mücadelesinde sınıfın diğer bileşenlerinin vereceği destek ve oluşturulacak olan baskı önem taşımaktadır.

Raporun Hazırlanmasına Katkısı Olanlar:

Deri- İş Sendikası Üyesi Direnişteki İşçiler, Deri-İş Sendikası İzmir Şube Başkanı Makum Alagöz, Seyhan Güngör Göbekçin (Avukat), Uğur Demirtaş [Makina Mühendisi), Gültekin Akarca (Hekim), Veli Güner (İşletme), Tahir Ozan (İktisat)

Artık Yeter

“Kaldırmadıkça başlarımızı esaretimiz bitmez”

Çapa ve Cerrahpaşa taşeron işçileri 2008 yılından bu yana hastane yönetimlerinin uygulamalarına karşı

yürüttükleri mücadelelerini, eyleme dönüştürerek Çapa Hastanesi bahçesine çadır kurdular. Eylem çadırında görüştüğümüz işçiler; hastane

yönetiminin, emekçilerin yaşam standartlarını daha da kötüleştirecek ve işsiz kalmalarına yol açacak hamlelerini zamanında görememelerini ve müdahalede geç kalmalarını örgütsüzlüklerinin dışı vuruşu olarak görüyorlar .Bunca zamandır taşeron firmalarda, düşük ücretle, uzun çalışma saatleri altında çalışan Cerrahpaşa taşeron işçileri, güvencesiz çalışmaya başkaldırıyor ve “ hayır” diyorlar. Haklı mücadelelerini SÖZ VE EYLEM dergisi olarak destekliyor ve kardeşlerimizin basın açıklamalarında somutlaşan kararlı seslerini okuyucularımıza duyuruyoruz.

Yağmurlu bir gün. Hepimiz çadırdayız. İmza standını içeri almak zorunda kaldık. Çadırımız küçük sayılmaz. Çatısı sağlam. Sobamız yanıyor. Çayımız da var. (Bu arada bekleriz!)

Çapa ve Cerrahpaşa taşeron işçilerinin basına yaptıkları açıklamasından:

Değerli Basın Emekçileri,

Geçtiğimiz ay içinde 8’i Çapa’dan, 43’ü Cerrahpaşa’dan olmak üzere 51 sağlık işçisi işten çıkarıldı. Cerrahpaşa Hastanesi sağlık çalışanı taşeron işçiler işten çıkarıldıklarını 25 gün sonra öğrendiler. Bu süre içinde ise, kayıt dışı çalıştırıldılar. Tazminatları ödenmediği gibi, ücretlerinin nereden ödeneceği de belirsiz. Cerrahpaşa’da taşeron sağlık işçilerinin Ocak ayı ücretleri ise, henüz yatmadı.

İstanbul Üniversitesi yönetimi tek yanlı bir

karar alarak yıllardır Çapa ve Cerrahpaşa’da çalışan, emek veren taşeron işçilerini yargı kararına rağmen işten çıkartıyor ve yerine dışarıdan işçi alıyor.

Taşeron İşçileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (TAŞ İŞ DER) olarak, bu durumu kabul etmediğimizi bir kez daha açıklıyoruz. Çapa Sağlık Meclisi olarak; bu mecliste yer alan öğretim üyeleri, doktorlar, asistanlar, memurlar, tıp öğrencileriyle birlikte bugünden itibaren “Bilgilendirme Çadırı” kurarak uğramış olduğumuz haksızlıkları kamuoyuna açıklayacağız. İşten çıkartmalara geçit vermeyeceğiz. Direneceğiz.

Sağlık hakkını “maliyet hesabına indirgeyen başhekimlik ve ona izin veren AKP hükümeti, toplum sağlığını hiçe sayıyor, nitelikli sağlık hizmeti bekleyenleri aldatıyor.

Yargı ve Bakanlık Kararları Uygulansın.

1212 işçi derhal kadroya alınsın.

İşçi çıkartılmasına Hayır.

KPSS ile değil, herkese kadro.

Herkese parasız, nitelikli sağlık.

Sağlıkta taşeron ölüm demektir.

Zafer Direnen Emekçinin Olacak!

Birleşe, birleşe kazanacağız!

Taşeron İşçileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (TAŞ İŞ DER)

Bağımlılığın yeni adı: “Yardım”

Dünyada yaşanan krizin en yoğun biçimde yaşandığı ülke olan Yunanistan üzerinde Emperyalist ülkelerin, özellikle Alman Emperyalizminin planları sona doğru yaklaşıyor. 11 milyon nüfuslu ülkede halkın % 48’i yoksulluk sınırında ya da altında

yaşıyor. İMF ve AB Merkez bankası tarafından sözde kurtarma adına yapılan yardımlar, ülkeyi tam bir sömürge durumuna getiriyor. BBC’ de çıkan bir haber durumu açıkça ortaya koyuyor.” Yunanistan borç yükünden kurtulmak için bağımsızlığını satıyor.” Sağlanan anlaşmayla Yu-

nanistan, özellikle Almanya'nın ekonomik ve önemli ölçüde siyasi sömürgesi haline geleceği; Berlin'in, ülkenin başbakanının kim olacağından, eczanelerin hangi ilacı dağıtabileceğine kadar her şeyde söz sahibi olacağı bildiriliyor. Alman başbakanı Merkel aslında durumu açıkça ortaya koyuyor. Merkel kendi milletvekillerine, Yunanistan'a yapılan yardımın işe yarayacağına dair yüzde 100 garanti veremiyor. Merkel pakete desteğin en büyük nedeninin, Yunanistan'da düzensiz bir iflasın yaratacağı

sonuçların hesap edilememesi olduğunu söylüyor.

Emperyalizmin risk olarak gördüğü bu durum, Yunanistan emekçileri, gençleri ve işçi sınıfının kurtuluşu için özgürlüktür. Yunanistan emekçilerinin önünde iki seçenek vardır:

Ya var olan dayatmaları kabul edip, Kapitalizmin prangalarıyla yaşamaya devam ederler,

Ya da örgütlü bir kalkışla bu olanağı zaferle sonuçlandırırılar.

Dikkat, mahkum araniyor!

Marx kapitalizmin çevresel katliamını anlatmak için “ Kapitalizm, gölgesini satamadığı ağacı keser” demişti. ABD de bir internet sitesinde (Allgov.com) çıkan haber kapitalizmin, kanının son damlasını ememediği insanı bırakmadığı gerçekliğini ortaya koyuyor.

Ülkede özel hapishaneler, tedarikçi firmaların kârlı bir üssü haline gelmiş durumda. Mahkumlara her şey yüksek fiyatlarla sunulmakta. Microsoft, IBM, Boeing, Motorola, Nike , Lee Jeans vb. ABD men-

şeli şirketler, bir çok ürünlerini saatte 23 cent karşılığında çalışmak zorunda bırakılan, mahkumlara ürettirerek, kâr oranlarındaki azalma eğilimini önlemeye çalışıyorlar. Hal böyle olunca hapishaneler fabrikaya, mahkumlar da gardiyanlar eşliğinde çalışan işçiye dönmüş durumda.

Fabrika ile hapishane arasındaki bağ netleşiyor. Bu sistemin işleyişindeki tek sorun, yetersiz mahkum sayısı. Öyle anlaşılıyor ki ABD'nin dev yargı sistemi mahkum açığını kapatmaya yetmiyor.

ABD bu yetersizliği Türkiye'nin deneyiminden yararlanarak, özel mahkemeleri ve özel yargı usullerini ithal ederek kapatabilir. Böylece Türk burjuvazisi ABD'den aldığı karşı devrimci yarımaların karşılığını da ödemiş olur.

Haber özetle şöyle; ABD'nin en büyük özel cezaevi şirketi olan Corrections Corporation of Amerika, eyalet hükümetlerine cezaevlerini satın almak karşılığında, hükümetlerden yüzde 90 doluluk oranı garantisi istiyor. Bu özelleştirmenin gerçekleşmesiyle, krizde olan ABD ekonomisi büyük bir yükten kurtulmuş olacak.

Bu şirketler, ne kadar çok mahkum olursa o kadar çok para kazanacak. Yani ne kadar çok mahkum, o kadar çok kâr veya her suç, şirketin bilançosunda kâr olarak görülecek. Dolayısıyla borsadaki değeri de artacak. Hapishane endüstrisi ABD de gelişmiş durumda. Nasıl olmasın ki? Dünyada kapitalizmin en fazla geliştiği ve mahkum sayısının en çok olduğu ülke ABD.

Ayrışma Netleşme ve Birlik

M.Köymen

Komünist hareket içinde bugün eskisinden çok farklı koşullarda ve farklı temelde bir ayrışma yaşanıyor. Ayrışma, ideolojik, örgütsel ve politik bir bunalım sürecindeki sosyalist hareketin, krizin ve bugünkü uluslararası koşulların etkisi altında yeniden saflaşmasıdır. Henüz sürüyor olsa da, bu saflaşmada temel akımlar ortaya çıkmış durumdadır.

Yolun çatallaştığı bir kavşakta sosyalist hareket, birçok tali yolun kesiştiği iki ana yolda yürüyüş biçimine göre, iki ana akıma ayrılmıştır. Kapitalizmin ve demokrasinin nimetlerini aniden keşfeden reformist akım yürüyüşünü, yönünü kapitalizme çevirerek sürdürüyor. Sovyetlerin çözülüşüyle büyüyen yeni karşı devrimci dalganın arkasından sürüklenen bu akımın öncülerinin artık kapitalizme hiçbir itirazları kalmamıştır. İtirazları tekelci düzenin tali noktalarına ve aşırılıklarına ilişkindir. Bu akımın temsilcilerinin beyinleri öyle çoraklaşmıştır ki, hiçbir süreç bu beyinlerde devrim düşüncesini yeniden canlandıramaz.

İkinci yol, devrimci yürüyüşçülerin yoludur.

Bu iki temel akım dışında, daha kalabalık gibi görünen gruplar, kişiler bu kavşakta yol arayışı içindedir. Her iki yola da itirazları vardır. Birincilere itirazları, bu akımın reformist özüne değil, bugünkü aşırı ve uzlaşmacı biçimidir. Devrimci yola itirazları ise, ilkesel sorunlar (parti, demokrasi, ulusal soruna yaklaşım,

devlet-devrim vb) üzerinde ve daha köklüdür. Bu yüzden buldukları yer devrimcilere yakın gözüke de, yönlerini reformizme çevirmişlerdir.

İki ana akım arasında ara bir grup olma özelliğini gösteren bu gruba özgü olan, kararsızlık, yalpalama, örgütlenmeden ve partiden kaçıştır. Bu özellikleriyle bu grubun, kendi içinde, bir ara akım olmaktan çıkabilecek bir niteliği yakalayabilmesi olanaksızdır.

Hemen bütün sınıf mücadelelerine özgü olan bu ara gruplaşma, iki temel akımın örgütlenmesine ve aralarındaki ideolojik mücadeleye bağlı olarak ve birçok tali yollardan geçerek, bu iki ana akımın biriyle buluşmak durumundadır.

Reformist akımla, devrimci akım arasında amaç, araç, yol ve ilkeler konusunda tam bir karşıtlık olduğundan bu iki ana akım arasında birlik ve parti konularında ortak bir dil bulmak olanaksızdır. Bu yüzden de reformist akım, devrimci kamptaki birlik ve parti arayış ve tartışmalarının hem nesnel ve hem de öznel olarak dışındadır.

Kendi yönünü belirleme yeteneğini kaybederek amorf bir grup olan ara akım ile birlik ve parti sorunlarına ortak bir dil bulmak için harcayacak her çaba, boşa bir güç ve zaman israfıdır. Böyle bir girişimin sonu gelmez tartışmalar ve likidasyondan başka hiçbir sonuç vermeyeceği bizzat bu ara akımın kendi iç ilişkileri ve birlik

süreçlerinden hareketle rahatça saptanabilir.

Konunun içeriği açısından bizi asıl ilgilendiren, komünist kampta yer alan gruplar ve bunlar arasındaki ilişkidir.

Önce komünist kamptan neyin anlaşılması gerektiği ortaya konulmalıdır.

Sosyalizm amacını benimsemek komünistliğin koşullarından biri olmakla birlikte, bu bir partinin ya da grubun komünist olduğunun yeter bir kanıtı sayılamayacağı gibi, onun reformist olmadığına bir kanıtı olarak da görülemez. Çünkü komünistler ile reformistler arasındaki ayrılık soyut bir sosyalizm savunusunda değil, tersine araç, yol ve ilkeleriyle somut sosyalizm savunuculuğundadır. Örneğin toplumsal devrimden söz edip, politik devrimden, kapitalizmin devrim yoluyla yıkılmasından, proletarya diktatörlüğünden vb söz etmeyenler, reformistlerden farklarının ne olduğunu açıklayabilecek durumda değildir.

Amaç tek başına, bir örgütün niteliğini vermez. Ancak amaçla birlikte, amaca uygun yol ve ilkeler bütünsel olarak bir örgütün niteliğini belirler. Bu nitelik de kendini, en somut biçimde o örgütün eyleminde ortaya koyar. Amacı sosyalizm olduğu halde araçları buna uygun düşmeyenler sosyalizmin sözde savunuculuğunun ötesine geçemezler. Legal parti/illegal parti ve barışçıl/barışçıl olmayan yol tartışması da ancak bu çerçevede somut bir anlam kazanır.

Kapitalizmin ahlâksal yargılanmasından kalkarak, sosyalizmi kapitalizmin karşısında bir toplumsal proje olarak ele almakla yetini-

lerek, komünist olunamaz. Komünistlik sözde değil, söze uygun örgütlenmede ve politikada, eylemin gerçek içeriğindedir.

Örgütlerin, partilerin sınıf savaşımı içindeki yerleri, onların kendilerini nerede gördükleriyle değil, teorik-programatik yaklaşımları, örgütlenmeleri ve eylemleriyle belirlenir. Her gün kendilerinin sosyalist olduğunu, devrimci olduğunu tekrarlayıp, bunun gereklerinden bin bir türlü gerekçeyle (yaşamda her kaçışa bir gerekçe bulmak mümkündür) kaçanlar, işçi sınıfının komünist partisinin potansiyel güçleri arasında görülemezler. Komünizm amacını benimseyenler onun devrimci araçlarını da benimsemek durumundadırlar.

Partiyi amaçlayan her birliğin sınıfsal bir temeli vardır. Birlik bu sınıfsal temel üzerinde teorik-programatik, örgütsel ve politik yaklaşımları benzer olan örgütlerin ve grupların bir parti çatısı altında birleşme girişiminin ifadesidir.

Bugün devrimci kampta, yürüyüş yönü aynı olsa da teorik-programatik ve politik yaklaşımları birbirinden farklı olan birçok grup vardır. Bu farklılıkların bir kısmı süreç içinde kaybolabilecek farklılıklar olsa da,

önemli bir kısmı kendisini devrimden sonra bile koruyacak, örgütlenmenin sınıfsal temelinden kaynaklanan farklılıklardır. Devrimci sürecin sınıfsal çeşitliliğine dayanan bu farklılıkların, ne ölçüde giderilebilir olduğu ve bir çatışmaya yol açıp açmayacakları ise, bugünden kesin olarak saptanamaz.

Sınıf temeline dayalı farklılıkları yok sayarak, devrimci süreçte yer alan bütün örgüt ve

---

**Amaç tek başına,
bir örgütün niteliğini
vermez. Ancak
amaçla birlikte,
amaca uygun yol ve
ilkeler bütünsel olarak
bir örgütün niteliğini
belirler. Bu nitelik de
kendini, en somut
biçimde o örgütün
eyleminde ortaya
koyar.**

---

grupların tek bir parti içindeki birliğinden söz etmek, hem doğru değildir, hem de gerçekçi değildir. İşçi sınıfının politik örgütlenmesinin bağımsızlığı, ortak mücadele zorunluluğuyla birbirine karıştırılmamalıdır. Ortak yürüyüşün başka araçları vardır. Eylem ve cephe birliği, aynı yönde yürüyen ama aralarında sınıfsal temelden doğan

programatik, politik farklılıklar bulunan güçlerin ortak yürüyüşünü düzenlemenin araçlarıdır.

Bizim parti birliğinden anladığımız, aynı sınıfsal temele dayanan ve aralarında temel teorik-programatik ve politik ayrılıklar olmayan örgütlerin, grupların birliğidir.

Bir dağılma ve ayrılma döneminden sonra toparlanmanın ve örgütlenmenin başladığı her dönemde aynı sınıfsal temele dayalı birçok irili

ufaklı grubun ortaya çıkması neredeyse kaçınılmazdır. Bugün böyle bir dönemde bulunuyoruz ve teorik-programatik yaklaşımları benzer birçok grup vardır. Bu gruplar arasında devrimci bir partiye varmayı amaçlayan birlik eğilimi, dönemin temel eğilimlerinden biri olarak, ortaya çıkmıştır.

Şimdi sorun önümüzde şöyle duruyor: Teorik-programatik yaklaşımları birbirine çok yakın olan bu gruplar, proletaryanın devrimci savaş partisini yaratmak amacıyla nasıl bir araya getirilebilir? Bu grupların ayrı ayrı yapmak iste-

diği işi - işçi sınıfını kapitalizme karşı devrimci bir güç olarak örgütlemek ve iktidarı burjuvazinin elinden almak - koordine edecek merkezi bir örgütlenmeyi nasıl yaratabiliriz? Ayrı ayrı çalışma yüzünden önemli bir kısmı boşa harcanan devrimci enerjiyi ve devrimci fedakârlığı, devrimin hizmetine nasıl sokabiliriz? Hareketi

güçsüzleştiren artizanlıktan, grup içi ve gruplar arası çatışmalardan kurtaracak devrimci bir çekim merkezini nasıl yaratabiliriz?

Bugün bu çerçevedeki gruplar, çevreler arasında, kendilerini ifade edebildikleri oranda, birliğin teorik-programatik bir temeli vardır. Bu temelde, karşılıklı olarak tam bir teorik-programatik birliğe varmak için ilk adımları atmak hiç de zor görünmüyor. Birlik sürecinin esas önemli ve zor olan yanı, bu ilk adımın

bir parti birliğine dönüştürülmesi, yani var olan programatik temel üzerinde örgütsel, politik ve eylemsel birliğin örülmesidir. İşin teorik-programatik kısmında üzerinde hareket edilebilecek temel bir yaklaşım birliği olduğu sürece, ayrıntılar ve küçük farklılıklar giderilebilir ya da sürece bırakılabilir. Karşılıklı tartışma ilişkisi içinde ayrıntılar ve küçük farklılıklar konusunda böyle bir tutum hiç de yanlış değildir, ama iş burada bitmiyor. Teorik-programatik açıdan aşılabilir görülen bu farklılıklar birlik süreci-

---

**Bir dağılma ve ayrılma
döneminden sonra
toparlanmanın ve örgütlenmenin
başladığı her dönemde aynı
sınıfsal temele dayalı birçok irili
ufaklı grubun ortaya çıkması
neredeyse kaçınılmazdır. Bugün
böyle bir dönemde bulunuyoruz
ve teorik-programatik
yaklaşımları benzer birçok grup
vardır. Bu gruplar arasında
devrimci bir partiye varmayı
amaçlayan birlik eğilimi,
dönemin temel eğilimlerinden
biri olarak, ortaya çıkmıştır.**

---

nin diğ er yanına, örgütsel, politik ve eylemsel birlik sürecine devredilirler ve orada yeniden üretilirler. Bu farklılıkların gerçekten küçük ve giderilir olup olmadıkları esas olarak bu süreçte ortaya çıkar.

Komünist hareket tarihinde bütün ciddi bölünmelerin teorik-programatik açıdan ihmal edilebilir küçük farklılıklardan kaynaklandığı, bunların örgütsel ve politik alanda büyük farklılıklara dönüşerek yeniden teorileştirildiği dikkate alınır, bizim vurguyu neden sürecin ikinci yanına, örgütsel ve politik alana kaydır-dığımız daha kolay anlaşılabilir.

Ayrışma süreci içinde, devrimci bir parti birliği altında yer alabilecek güçler genel olarak ortaya çıkmıştır, çıkıyor. Birlik hem bir nesnel hem de öznel bir gereksinim olarak önümüzde duruyor. Bununla birlikte sorunun bir çırpıda çözülmesini sağlayabilecek bir netlik henüz yoktur. Bir parti birliği içinde bir araya gelebilecek gruplar, örgütsel ve politik alana ya yeni yeni giriyor ya da henüz bir netlik kazanabilmiş değiller.

Geçmiştekinden çok farklı bir temelde ortaya çıkmış olsa da bugünkü ayrışma, devrimci cephedeki eski ayrışmanın izlerini tümüyle atabilmiş değildir. Ayrışmada, yeni bir temel üzerinde biçimlenen devrimci grupların üye ve kadrolarının ana bölümü eski yapılardan geliyor. Eskiye özgü eğilim ve alışkanlıkların, devralınan insan malzemesi yoluyla yeni yapılara taşınması bir dereceye kadar kaçınılmazdır; bu bir saptamadır, olumsuz eğilim ve alışkanlıkların aşılması anlamına gelmiyor. Tersine bizzat eskisinden çok farklı bir temelde, yeni örgütlenmelerin varlığı bu eğilim ve alışkanlıkların aşılabilirliğinin somut ka-nıtıdır.

Yeni örgütlenmeler içinde giderek yok olsa da, varlıklarını şu ya da bu oranda koruyan eski olumsuzlukların, birlik süreci üzerindeki olumsuz etkileri dikkate alınmak zorundadır.

Buna bir de devrimci kadrolarda, işçi sınıfının öncü kesimlerinde var olan kararsızlık ve

güvensizlik (kendine ve yoldaşlarına) eklendiğinde, birlik ve parti konusunda daha ciddi bir yaklaşım zorunludur.

Geçmişten devralınan bu olumsuzlukların teorik-programatik alanda aşılması daha kolay olmakla birlikte, esas olarak aşılacakları yer, etkilerini en fazla hissettirdikleri örgütsel ve politik alandır. Birlik doğrultusunda ilk iş sorunun teorik- programatik yanını alarak örgütsel ve politik birliğin üzerinde yükselileceği sağlam bir temel yaratmaktır. Bunun içi-nse, grupların, çevrelerin bu alanda, en azından teorik-programatik konularda, sağlayabildiği ölçüde bir netliği yakalamaları şarttır. Atılacak ilk adım, teorik programatik alana ilişkindir ve karşılıklı tartışma ile çözülebilir. İkinci adım ise örgütsel ve politik alana ilişkindir ve ancak pratik içinde, eylem içinde çözülebilir.

Karşılıklı olarak bu iki düzeyi de içeren bir netlik olmadan somut birlik girişimleri, erken girişimlerdir. Henüz toparlanma ve kendini ifade etme aşamasında olan devrimci hareket böylesi bir erken doğumun taşıdığı nesnel tehlikeyi kaldırabilecek güçte değildir. Kısa vadede güç toplama hesaplarına dayalı birlik girişimlerinin, uzun vadede bir güç kaybına ve dağılmaya yol açabilecekleri dikkate alınmak zorundadır.

Eğer komünist bir parti birliği için bugün hazır olan grupların örgütlendikleri, teorik, politik ve programatik olarak netleştikleri ölçüde kendilerini amaçlaştırarak birlikten vazgeçebilecekleri düşünülüyorsa;

Birincisi; böylesi bir durumda, öznel etkenlerin (kişi ve kişilikler) birliğin önüne bir engel olarak çıkabileceğini kabul etmekle birlikte, örgütsel ve politik düzeyde olgunlaşmamış bir birliğin devrimci harekete bugünkü dağınkılıktan daha az zarar vereceği söylenemez. İkincisi ve önemlisi; güçlendiği ölçüde birliğin önünde bir engel olabilecek güçlerle bugünden kurulacak birlik, güçsüzlük üzerinde kurulmuş bir birlik olacaktır. ÖDP süreci, başka bir zeminde de olsa, böyle bir birlik anlayışının, dağınkılığın

yeniden örgütlenmesinden başka hiçbir sonuç vermeyeceğini göstermiştir.

Politikanın bir güç toplama ve kullanma sanatı olduğu biliniyor. Ama bu, amaca uygun ilkeler üzerine oturtulmadığında, güç toplama adına gücün yeniden bölünmesine yol açar.

Teorik-programatik temellerde birbirlerine yakın olan grupların kendilerini örgütledikleri ve netleştikleri oranda birlik fikrinden uzaklaşacaklarını düşünmek sadece bir acelecilik değil, birlik sorununu kavrayamamaktır da.

Dağınıklığın olumsuz sonuçlarıyla sürdüğü, devrimci harekette merkezileşme zorunluluğunun yakıcı bir görev haline geldiği bugünkü koşullarda, birlik sorunundaki aceleciliği anlamak mümkündür, ama bir çözüm olmadığını görmek gerekiyor.

Birlik, kişilerin niyetlerinde değil, görüşlerin, örgütlenmenin ve eylemin kapsayıcılığında (içeriğinde) aranmalıdır. Bu kapsayıcılığa sahip olduktan sonra, bir grubun kendini örgütlemesi ve her alanda en iyi şekilde ifade etmesi birliği engellemez, tersine güçlendirir. Birliği, aynı teorik-programatik temel üzerinde birden fazla niteliğin örgütsel ve politik birliği olarak görüyorsak, bu niteliklerden her biri ne kadar net olursa, birlik de o kadar güçlü olacaktır.

Özetlersek: Bugün Türkiye sosyalist hareketi yeni bir yol ayrımındadır. Sosyalist harekette yer alan örgütlenmeler arasında yollar, en temel konularda (devlet-devrim, örgütlenme, Kürt sorunu vb) bir netliği verecek ölçüde ayrılmıştır. Ayrışma, ayrışmanın her iki kutbunda birlikte yürüyebilecek, bir parti çatısı altında birleşebilecek güçleri ortaya çıkarmıştır. Benzer teorik-programatik yaklaşımlara sahip örgütlenmeler

arasında birlik, dönemin öne çıkan eğilimidir. Reformist cephede aşırı uzlaşmacı görüşler birliğin önünde bir engel gibi görünse de, birlik arayışının gerçekleşmesi bu cephede daha kolay gözüküyor.

Komünistlerin cephesinde birlik, daha zor bir süreçtir. Çünkü komünistler arasında birlik, ancak azami bir temel üzerinde kurulabilir. Birliğin zor gerçekleştirilebilir olması ise bir şansır ve kazanmayı içerir.

Komünist grup ve çevreler arasında parti

için teorik-programatik yaklaşım benzerliğinde ifadesini bulan asgari bir temel vardır. Görev bu temel üzerinde azami birliğe, parti birliğine varmak, birliği örgütsel ve politik bir birliğe yükseltmektir. En az teorik-programatik

alanda olduğu kadar, örgütsel ve politik konularda da bir netlik olmadan, temel yaklaşımlar ortaya çıkmadan, programatik yaklaşım birliğinin bir parti birliği verip veremeyeceği kestirilemeyeceği gibi, bu sorun tartışmalar yoluyla da çözülemez.

Söylediğimiz, örgütsel ve politik bir netlik sağlanana kadar oturup beklemek değil, parti birliğine varabilmek için böyle bir netliğe ihtiyaç olduğudur. Yapılması gereken ise, bir yandan parti birliği amacıyla gruplar arasında ilişkileri sürdürmek, diğer yandan da grupların kendilerini her alanda en iyi şekilde ifade edebilecek bir örgütlenmeyi ve çalışmayı yürütmesidir. Bu, aynı zamanda ihtiyacımız olan karşılıklı güveni sağlamanın da en sağlam yoludur. Birlik için öznel bir müdahale zorunludur, ama ne var ki niyet ve samimiyet ölçüleri içinde süreci hızlandırmak her zaman olumlu sonuçlar vermediği gibi, doğru da değildir.

Birlik, kişilerin niyetlerinde değil, görüşlerin, örgütlenmenin ve eylemin kapsayıcılığında aranmalıdır.

Eleştirilere yanıt

Son günlerde Söz ve Eylemin içeriğine ve biçimine yönelik bazı kişilerden değişik eleştiriler gelmeye başladı. Komünistlik adına yapılan bu eleştiriler, dostane gibi başlayıp düşmanca bir nitelik aldılar. Peki, bunun altında yatan nedenler nedir? Buna geçmeden önce kısa bir not düşmek gerekiyor. Hareketimize “Eleştiri” yönetenleri kişi olarak niteliyoruz, çünkü; eleştiri yöneltenlerin bir grup veya örgütlü bir yapı olmadıklarını biliyoruz; onun için bu eleştirileri kişisel eleştiri olarak görüyoruz.

Bugün Marksist’im diyen birçok bireyin, örgütlü hareketlere yönelik benzer eleştirileri yaygın olarak görülmektedir. Özellikle Türkiye sosyalist hareketinin birçok kesimi, reel sosyalizmin çözülüşü ile uluslararası bir boyut alan yenilginin ardından, Marksist-Leninist devrim ve örgüt teorisini reddeder duruma geldi. Bu kesimler liberalizmin yeni savunucuları oldu. Örgütlü yürüyüş yerine tartışma platformlarının öne çıkması, Marksist-Leninist devrim ve örgüt teorilerinden kaçış ve liberalleşen “Marksistlerin” kendi kişisel konumlarını tehlikeye atmayacak tipte ve modelde örgütsel yapılar tarif etmeleri, bu dönemin en yaygın moda eğilimleri oldu.

Bugünün en acil görevinin “Marksist teorisinin yenilenmesi” olduğu, Lenin’in örgüt teorisinin bugüne uymadığı, yeni bir örgütlenme modeli yaratılmasının zorunlu olduğu, günlük

siyasal mücadelelere müdahale yerine, teorisinin salt bir tartışma düzleminde yeniden üretilmesine katkı yapmak gerektiğini vs.vs.. öne sürüldü, sürülüyor.

Elbete önümüzde Marksist teorisinin günün değişen koşullarına uygun olarak ele alınması, eleştirel bir yaklaşımla reel sosyalizm denemelerinden devrimci yürüyüş için gerekli deneyimin çıkarılması ve bu deneyimin sınıf mücadelesine içselleştirilmesi gibi devasa bir görev vardır. Ancak bu, mücadele içinde ve Marksizm’in arılığını koruyarak yapılabilir.

Söz Ve Eylem dergisi, yayın hayatına başladığı andan bu yana soruna bu anlayışla yaklaşmış, devrimci mücadelenin gerektirdiği örgütlenme biçimlerine açık olarak “komünistlerin birliği” meselesini örgütlü bir yürüyüşle tarif edip dışımızdaki komünistleri, devrimci unsurları bu sürece katmaya çalışmıştır.

Komünistlerin birliği çerçevesinde, Londra’da eski parti geleneğinden gelen bazı arkadaşlara da çağrı yaptık. Bu çağrı çerçevesinde bu arkadaşlarla yapılan iki görüşmeden, arkadaşların sorunu geçiştirici tavırları nedeniyle, olumlu bir sonuç alınamadı.

Görüşmeden somut bir sonuç çıkmamasına, görüşen yoldaşın “teorik ve politik olarak bizlere çok uzaklar” demesine rağmen, devrimci dayanışma çerçevesinde karşılıklı saygı ilişkisini bozmayacak bir tarzda görüşmeleri sürdür-

dük.

1 Mayıs Özel Sayısı'nın ardından, bu arkadaşların teknik anlamda derginin eksikliklerini anlatan bir yazısı dergiye ulaştı. Yayın hayatına yeni başlamış bir dergi olarak teknik eksiklerimizin farkındaydık ve bu eleştirileri olumlu karşıladık. Enternasyonalist Komünist Hareket olarak, katkı koymaya açık herkesin desteğinin önemli olduğundan hareket ettik. Mail yoluyla yapılan görüşmelerde, teknik yardım talebimize olumlu yanıt verilmesi üzerine derginin toplam altı sayısı bu arkadaşların teknik katkılarıyla çıkarıldı.

EKH'nin devrimci dayanışma dediği, onların "komünist gönüllü dayanışma" dedikleri bir süreç bu şekilde sürdü. Önüne devrimci bir sınıf partisi hedefini koyanlar, katkı sürecini, sadece teknik düzeyde sınırlamakla yetinemezler, biz de böyle davrandık. Israrlı çabalarımıza karşın bu arkadaşlar, ideolojik, siyasal ve örgütsel ortaklaşmaya yönelik adımlar atmaktan özellikle kaçındılar. Görüşmelerimizde bize mütemadiyen üzerlerinde basınç olarak hissettikleri, eski yoldaşlarının da sürekli olarak eleştirdiği, geçmiş "parasal konuları" nasıl halledeceklerini anlatmaya çalıştılar. Siyasal perspektiften uzak bu tür konuşmalara karşın, bizim ısrarla bu çerçevenin dışında, siyasal meseleler üzerine görüşme çabalarımızı geçiştirdiler.

Bu sırada hareketimiz 2. Konferans hazırlıklarını yürütüyordu. Arkadaşlar konferansa katılma istediklerini bize ilettiler, onlara, alınan karar gereği, konferansın sadece üyelere açık olduğunu, ancak bu koşulla konferansa katılmanın mümkün olacağını bildirdik. Ne olduysa bundan sonra oldu. O güne kadar düzenli işleyen mail trafiği aksamaya ve sorunlar çıkmaya başladı. En son gelen 9 aylık değerlendirme yazısında görüldü gibi, "eleştiri teknik bir eleştiriden" çıkıp hareketimize yönelik bir müdahaleye dönüştü. Bununla da kalmadı, sanki ideolojik, politik ve örgütsel bir birliğimiz varmış ve hareketimiz içinde bir bölünme yaşanmış gibi "ayrılık", üçüncü şahıslara

bildirilmek üzere, internet sitelerine taşındı.

Bu arkadaşlara asıl cevabı konferansımız verdi. Biz burada sadece bazı noktalar üzerinde duracağız.

1-Biz, sizin bize yaptığınız katkıyı, (derginin baskıya hazırlanması) bugüne kadar devrimci bir dayanışma çerçevesinde gördük. Kimi yazıların içeriğine söz ettiniz, hatta daha ileri giderek, bu yazıları dergide yayınlamamamız gerektiği telkininde bulundunuz. Sesimizi çıkarmadık. Böyle davranarak haddinizin sınırlarını çizebileceğinizi ümit ettik. Şimdi bu sessizliği yanlış yorumlandığınızı görüyoruz.

"Eleştirilerinizin" genel mantığından, bizim iç sürecimize, tartışmalarımıza dahil olmak istediğiniz anlaşılıyor. Bunu da size dostça sunduğumuz mail olanaklarını kullanarak yapıyorsunuz. Peki, hangi hakla? Herhalde yaptığınız katkının size böyle bir hakkı verdiğini varsayıyorsunuz. Bu durumda yaptığınız katkının biçimi kadar içeriği de değişiyor, devrimci dayanışmadan çıkarak içinde olmadığınız bir süreç dışarıdan müdahaleye dönüşüyor.

2-Söz Ve Eylem'de tartışma olup olmadığı, neyin tartışılıp neyin tartışılmadığı, Söz Ve Eylem'in sorunudur. Eğer eleştiri güdülerinizi tatmin etmek istiyorsanız, Söz Ve Eylem'i bunun aracı olarak kullanmak yerine, kendinizi eleştirmekle işe başlayabilirsiniz!

3-"Çıt çıkmamasından rahatsız olmamak bizim komünistliğimize yakışmıyor, bu durum ele alınmalı ve değerlendirme pozitif bir sonuca erişmelidir" diye yazıyorsunuz. Sorabilir miyiz, sizin komünistliğinize ne yakışıyor? Başkalarının eylemi üzerine ahkâm kesmek mi? İnsan, üstelik bu insan kendini "parti disiplini almış" komünist olarak tarif ediyorsa, başkasına söz etmeden önce dönüp bir kendine bakmalı, ne yaptığına, gününü neyle geçirdiğine vb... Bilmelisiniz ki, devrimci mücadeleyi yurtdışında oluşturulan bürolar vasıtasıyla yönetme dönemi çoktan geride kaldı. Londra'da oturup burada olup biteni "pozitif sonuca" ulaştırmak kolay

olmayacak!

4-“Biri bizim yanlışlığımızı gösterse de utanacak” diyorsunuz. Bizim yapamadıklarımızı yapmanın, siz “işçi sınıfının aydın komünistleri” için de bir görev olduğunu hatırlatmak, utanmanız için yeterli midir ? Ya da üyesi bile olmadığınız bir grubun, iç işlerine kabaca müdahalenin devrimci ahlâkla uyuşmadığını mı hatırlatsak? Ama utanmak için insanın ne olduğunu bilmesi, utanma duygusunu yitirmemiş olması gerekiyor.

5-“Muhafazakâr komünistlikle, ‘idollerimiz, ustalar tartışılmaz’ tavrıyla bir menzile erişilemez” buyuruyorsunuz. Her önüne gelenin “idollerimizi, ustalarımızı” eleştirdiği bir dönemde, bu kervanın içinde olmamak bize sadece onur verir. Haddimiz değil ama yine de bizden size küçük bir öğüt, siz de bu eleştirme işinde o kadar hevesli olmayın; “idoller ve ustaları” eleştirenler o kadar çok ki, artık yenilerini kaale bile almıyorlar. Yok, eğer ille de “menzile” böyle ulaşacaksanız, ne diyelim, herkesin kendi batağını seçmeye ve orada batık olmaya hakkı vardır! Mademki siz Lenin’den yaptığınız yersiz alıntılarla, “idoller ve ustaları” eleştirmekte özgür bir parti kurmak istiyorsunuz, o zaman size engel olan yok. “Parti disiplini almış işçi sınıfı aydınları”, salt başka bir grubun çalışmasını eleştirmekle yetinemezler. “İdollerini” eleştirerek, birikimlerini partiyi oluşturma yolunda kullanmalıdırlar. Bu konuda önemli avantajlara da sahiptirler. Mali olanaklarınız var, bize ne yapmamız gerektiğini anlattığınıza göre, ne yapılması gerektiğini de biliyorsunuz. Geçmişte sahip olduğunuz “zengin” bir parti tecrübeniz de var. Eh, Lenin’i de gerektiğinde işe katabilirsiniz. Şimdi soru şu: Bize verdiğiniz bu akli siz neden kullanmayıp da, bizim yanlış yapmamıza izin veriyorsunuz? Bu “parti disiplini almış işçi sınıfı aydınına” yakışıyor mu?

Sizden öğreneceğimiz bazı şeylerin olduğu kesin gibi, örneğin istatistik yapmayı öğrenebiliriz. Ne güzel, dergide çıkan yazıların bir dö-

kümünü yaptınız. Zahmet ettiniz. Aynı zahmeti sizin kendi yazılarınız için yapsaydınız, inanın bize çok daha yardımcı olurdunuz. En azından bizi, sizin o engin bilginizden, tecrübenizden yoksun bırakmazdınız. Ve böylece bizim, siyasetin nasıl yapıldığını, hangi yazıların yazılıp yazılmayacağını, programın nasıl yapılacağını vb. bir dizi eksiği öğrenme ve giderme fırsatımız olurdu. Hele bunları bize seçimden önce gönderseydiniz, bizi korkunç bir yanlıştan kurtarmış olurdunuz. Biz de sizin gibi, blok adaylarının olmadığı yerlerde gider oyumuzu CHP’ye verirdik...

Ortak olmadığınız bir projede ayrışmayı sağlamak için bu kadar ter dökmenize gerek yok. İşçi sınıfının devrimci komünist partisinin yaratılma hedefinden bu kadar uzak olmanıza rağmen, siyasal yol ve yöntem konusunda dışarıdan ahkâm kesmek, Enternasyonalist Komünist Hareketi, işçi sınıfının içinde olmamak ve işçi sınıfına tepeden bakmakla eleştirmek sizce de garip durmuyor mu? Yapılacak iş konusunda sorumluluk almayıp, işin tarifini yapmak ne kadar komünistçe bir tutumdur? Türkiye’de siyasal mücadelenin göbeğinde, eksiklikleriyle beraber komünistçe bir yol izlemeye çalışanların komünistliğini sorgulamanın sizi komünist yapacağını düşünüyorsanız fena halde yanlış oluyorsunuz. Komünistlik, Marksist Leninist devrim teorisini yaşama geçirmek üzere akıp giden yaşama müdahale etmektir. Biz Enternasyonalist Komünistler olarak, işçi sınıfının devrimci komünist partisini kurmak için, bütün eksik ve zaafılarımızı bilerek yola çıktık. İşimizin zor olduğunu biliyoruz. Bu yolda zorluklar özgürlüğümüzün ödenecek bedelleridir. Bizler, karşımıza çıkan engelleri bir bir aşarak, yürüyüşümüzü sürdürmeye devam ediyoruz. Mutlaka bunlara benzer eleştiriler gelecektir, bunların dostça olanlarını elbette dikkate alacağız, diğerlerini de çöpe atıp, geleceğe güvenle yürüyeceğiz.

Söz ve Eylem

“PKK silah bıraksın!” ...

Ömer AĞIN

“MİT, Yargı ve AKP kavgasında” en çok konuşulan Kürtler ve Kürt sorunu oldu. Herkes kendince bir şeyler söylüyor. Bizde bir deyim var: “nan li xwe helal dîke” (ekmeği kendine helal ediyor) misali Kürtleri hedefe koymaktan vazgeçmiyorlar. Hâlbuki Kürt özgürlük hareketi her zaman aydınlara değer vermiş ve demokrasi mücadelesine yapacakları katkıyla değer veriyor. Aydınların bir kısmı ise, her zamanki gibi PKK, BDP sürekli yanlış yapıyor demekten geri durmuyorlar. Ne hikmetse yapılan yanlışın ne olduğunu da hiçbir zaman net olarak söylenmiyor. Deyim yerinde ise, havanda su dövmekten başka bir şey yapılmıyor. Kimileri eleştiri adı altında, kimileri ise ellerindeki dosyalarla savcılarının kapılarını çalarak Kürt özgürlük hareketini karalamaya devam ediyorlar.

İnsanda biraz vicdan olur. Bu aydınlar en azında bu otuz senelik savaşın Kürtler üzerinde yarattığı travmayı ve psikolojiyi merak etmez mi?

Kürtler onların düşündükleri tarzla düşünmek zorunda mı? Özellikle AKP konusunda. Yalnız KCK davalarında 700 yakın yoldaşımızın zindanda olduğu bilinmiyor mu? AKP hakkında söylediğimiz düşünceleri yaşam tek tek doğruladı. Bu hükümetin Kürtlere uyguladığı politika faşizm değil mi? Kürtlere nasihat vermek yerine, onları anlamaya çalışmaları daha doğru olmaz mı? Yine de, herkesi aynı “menzile” koymuyoruz.

Her zaman açık konuşmak gerekir: “PKK silah bıraksın”... Çünkü silahla bu sorun çözülemez. Bu en güçlü argümandır. Çünkü dağdakiler dışında hiç kimse bu iddianın tersini söyleyemez. Yani burada diyelim ki içinizden bir kimse, “Kürt sorunu silahla çözülebilir” diye

düşünse, bu düşüncesini dile getiremez. Getirse tutuklanır. O halde Kürt siyasetçileriyle tartışırken bu argümanı öne sürenler “tek kale bir maç” yapıyorlar. Bu ise uygar tartışma değildir. Polis devletine özgü bir “sorgulama” yöntemidir. “Silahla çözülür mü, çözülmez mi” sorusunun Kürtlere demokratik olmayan bir ortamda sorulması adil olarak görülüyor.

Biz de bu argüman karşısında şöyle diyebiliriz: “Evet, artık bu sorun ne silahla çözülebilir, ne de bu sorunun bir parçası olan silahlı Kürt hareketi silahla yok edilebilir.” Biz böyle desek de, Hükümet yanlısı medya bunu kabul etmiyor. PKK silahları gömsün diyenler bu konuda kitaplar yazıyor. Soru şu: PKK silahları gömsün. Sonra ne olacak? Sorun çözülecek mi? Yoksa hükümet silah bırakanları bugün nasıl silahsızları tutukluyorsa, aynı şekilde tutuklamayacak mı? Buna “tutuklamayacak” diyenin var mı? Şu anda eline bir gün bile silah almayanları tutuklayan bu Hükümet, otuz yıldır silahla savaşanlar silah bıraktıktan sonra onları tutuklamayacak diyenler Kürtleri aptal yerine koymuş olmuyorlar mı?

Kürt sorununu çözenin önündeki engel nedir? Dağda silahlı Kürtlerin varlığı mı? Örneğin ana dilde eğitim hakkı tanındığı zaman dağdaki silahlılar nasıl bir avantaj elde edecekler? Daha çok mu silahları olacak, ana dilde eğitim hakkı alan Kürt gençleri daha çok mu dağa çıkacak? Ne olacak? Buna yanıt veremezler. Görülüyor ki, ana dilde eğitimin önünde dağdaki silahlı insanların varlığı bir engel değildir. Engel AKP’nin kendisidir.

Ben iddia ediyorum ki, eğer bu hükümet demokratik bir anayasa yaparsa, anayasada Kürtlerin kimliğini, dilini tanırsa, ademi merkezizetçi

bir devlet yapısını anayasa hükmü haline getirirse, on-yirmi bölgeli bir demokratik özerklik sistemi kurarsa, dağda tek bir silahlı insan kalmaz. Şimdi soruyorum: Hangi yoldan PKK'nın dağdan inmesini sağlayalım; demokratik bir anayasa yaparak mı? Kürtlerin kimliklerini, dillerini ve özerk yaşama hakkını tanıyarak mı PKK'nın silahsızlanmasını sağlayalım, yoksa bu hakları tanımayarak ve savaşı topyekûn hale getirerek mi? İşte önümüzde duran iki yol bu...

Bana göre PKK Kürt kimliği, dili, demokratik özerkliği için silahlı mücadele vermiyor.

AKP Kürt kimliğini, dilini, özerkliği tanılamak için PKK'yı silahla yok etmek istiyor.

Türkiye'yi kanlı bir gelecekte korumak gerekir.

Öncelikle şunu söyleyeyim; Kürt Özgürlük Hareketinin tutarlı politik tutumu ve bu sürekli mücadelesi tüm parçalarda Kürt Halkının ulusal demokratik birliği yolunda ciddi kazanımlar elde etti. Bu kazanım hem Kürtlerin güvencesi oldu, hem de sorunun çözümü için temel dayanak yarattı.

En önemlisi Kürt özgürlük hareketinin, ta başından beri AKP için yaptığı ideolojik ve politik tespitler, ne yazık ki, yaşam tarafından birer birer doğrulandı. AKP hiçbir zaman Türkiye'ye gerçek bir demokrasi getirmek için ciddi bir uğraşın içinde olmadı. Sadece Kemalist politikalar altında mağdur olan kesimlerin demokratik istemlerini "ustalıkla" kullanmaya çalıştı...

Geçmişte bizim partimiz (DTP, BDP) "AB üyeliği Kürt sorununu çözmez, Kürt sorununda çözüm Türkiye'nin AB üyeliği sorununu da çözer" diyorduk. O dönemde AB üyeliği yakın görünüyordu. O nedenle pek çok demokratik çevre, bizim bu tezimizi kabul etmedi. AB üyeliği için AKP hükümetini destekledi ve Kürt özgürlük hareketini AKP'ye karşı mücadele ettiği için suçladı. Bu çevreler bizimle ittifaka girmediler.

Şimdi durum değişti. AB hedefi çok gerilere gitti. Ve görüldü ki, artık "Türkiye'yi AB üyesi yapacak" diyerek AKP'yi desteklemenin

anlamı kalmadı. Artık en hayalciler bile AKP yönetimiyle AB'ye yakın bir gelecekte üyeliği düşünmüyor. Bu durumda Kürt sorununu "AB üyeliği" ile çözme tezi de savunulamaz. Peki, Türkiye'yi kanlı bir geleceğe doğru sürükleyen bu sorun nasıl çözülür?

Bana göre bu sorunun çözülmesi için, dünya kadar AB için AKP'ye destek verenlerin şimdi Kürt özgürlük hareketiyle birlikte AKP'ye karşı mücadele etmesi gerekir.

CHP'yi ele alalım; bu partinin tabanı, dünya kadar AKP'ye karşı mücadelede orduya ve onun darbesine bel bağlamıştı. O nedenle orduyla birlikte Kürt özgürlük hareketine karşı milliyetçi ve imha yanlısı bir tutum içindeydi. Şimdi CHP tabanı ordudan umudunu kesmiş gibi görünüyor. CHP o nedenle kriz içinde. CHP'nin tabanında bugün de Kemalist milliyetçi yaklaşımlar etkili olsa bile, bir de sosyal demokrat damar var. Şimdilik zayıf olmakla birlikte, bu damara ek olarak Orta Anadolu'da büyük bir Türkmen Alevi nüfus var.

İslamcı tabanda azımsanmayacak bir potansiyele sahip olan "sosyal-Müslümanlar" diyeceğimiz bir kesim de var. Önümüzde ciddi bir ekonomik kriz potansiyeli var. Çalışan insanlar adım adım AKP'nin ekonomik mucizesinden umudunu kesmeye başladı. Yoksulluk, işsizlik bıktırdı. Savaş emekçilerin yaşam koşullarını daha da ağırlaştıracak. Yoksulluğa karşı AKP'den umut kesenlerin önünde tek seçenek, savaşın yükünü sırtlarından atmak için, AKP'nin savaş politikasına karşı, yoksul Kürt kardeşleriyle ittifak kurmak olacaktır.

Özetle: AB'den umut kesen demokrat, liberal çevreler; ordudan umut kesen laik-Kemalist ve sosyal demokrat çevreler; ekonomik mucizeden umut kesen AKP tabanındaki emekçiler ve onları savunan "sosyal-Müslüman" çevreler Kürt özgürlük hareketiyle birleşirse, Türkiye bu çıkmazdan, savaştan, AKP - cemaat diktasından, yoksulluktan kurtulma şansını yakalayabilir.

On'ların türküsü hep söylenecek!

Murat Sağlam

*Sararıp dökülmeden önce
kızaran yapraklar ki onlar,
can verdiler ortalığa
bütün bir sonbahar.
Mevsim dönüp de yeniden
yeşermeğe başlayınca rüzgar,
Çıplaklığında o atın yine onlar koşacaklar
O çocuklar
O yapraklar
O şarabi eşkiyalar.
Onlar da olmasa benim gayrı kimim var? "*

Can YÜCEL

İkinci Paylaşım Savaşı sonrası yayılan kısmi iyimserlik havası bir yanıyla dünya devrim sürecini uyutarak geriletirken, diğer yanıyla da; "soğuk savaş" mevzilerinin tahkim edilmesinin koşullarını hazırladı. Hitler saldırısı ile SSCB'nin tarihten silineceği rüyasını gören emperyalistler, destansı Stalingrad Savunması ve tüm Sovyet topraklarında faşist orduların direncinin kırılmasıyla hesaplarında revizyona gitmek zorunda kaldılar.

Arka yüzünü Sovyetlere yönelik tehditlerin oluşturduğu Normandiya çıkarmasının gizli planı, Hiroşima'ya atılan atom bombasıyla deşifre

oldu. Bir dizi Doğu Avrupa ülkesinin sosyalizm yoluna yönelmesiyle oluşan bloklaşmanın, hem SSCB'nin ve hem de yeni katılan ülkelerin sisteme taşıdıkları ideolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel sorunların çözümü noktasında oluşturduğu negatif basınç emperyalistler lehine yeni fırsatların kapısını araladı. İdeolojik mücadelede zafiyetle malul bu dönemde devrimin sürekliliği sekteye uğradı. Sınıf kını talı plana itilerek, “barış içinde bir arada yaşama” isteği, sınıfa karşı sınıf ilkesi ile ikame edildi. Bir çok ülkede komünist partileri bunu proletarya ile burjuvazinin bir arada barış içinde yaşayabileceği biçiminde algılayıp uyguladı.

Kapitalizme yavaş yavaş ısınmayı da berabere getiren bu ikamenin estirdiği rüzgarla bazı Avrupa Komünist Partileri, Leninci parti normlarını sulandırarak, on binlerle anılan üye sayılarını milyonlara çıkarttı. Anlaşılması kolay olmayan tersi bir refleksi Komünizmi Yirminci Yüzyıl Amerikanizmi olarak selamlayan Amerika Komünist Partisi bu sarhoşluğu daha da abartarak kapısına kilit vurdu. Genel Sekreteri Browder, benzeri kırk yıl sonra Türkiye’de yaşanan bir trajedinin ilk örneği olarak ülkesindeki sermaye sahiplerinin elini öpmeye hazır olduğunu söyledi. İlerleyen yıllarda ve özellikle Stalin’in ölümünü takip eden dönemde, giderek sosyalist ülkelerde kitlelerin devrimci mücadeleye uzaklaşması şeklinde uç veren ricat, iki farklı düzlem arasındaki ayırıcı sınırları zayıflattı.

Siyasi iktidarların ne pahasına olursa olsun korunması kaygısı yeni toplumun dinamiklerinin gelişmesinde engelleyici oldu. İdeolojik mücadele, uluslararası kürsülerde ölçüsüzce sarf edilen “keskin”, “hoş” ama içi boş sloganların kulakları okşayan sedaları, sağırlar diyarında perde perde sönerek yok oldu. Hayatın gerçekleri arka plana itilerek devrimin orta ve uzun vadeli çıkarları kişisel hafifliklere kurban edildi. Yeni toplumun, yeni sosyalist insanının yaratılmasındaki isteksiz politikalar kısa sürede yabancılaşma ile kendini gösterdi. Devrimin anavatanının proletaryası ve bağlaşıkları proletarya enternasyonalizmini sırtında bir kambur olarak görmeye başladı. “Gemisini kurtaran kaptandır” anlayışı galebe çaldı.

Bir kapısı Ortadoğu’ya, bir kapısı Asya’ya, diğeri Avrupa’ya açılan ve SSCB’nin hemen güneyinde yer alan, jeo-politik ve jeo-stratejik önemi ABD ve emperyalist blok çıkarları için yüksek düzeyde, NATO, CENTO ve gizli açık ikili anlaşmalarla ABD’nin eyaleti konumuna sokulan Türkiye, bu nevi ülkeler içinde en karakteristik olanı idi.

Böylesi bir sürecin yaşandığı bir dönemde, ABD’nin burnunun dibinde muzaffer olan Küba Devrimi, olağanüstü bir komutanlığın koşulları diyalektik bir bakış açısıyla doğru ve yerinde tahlil etmesi, göz kamaştırıcı taktik ve hareket kabiliyetini hayatın gerçekleriyle buluşturması, insanüstü azim, inanç ve kararlılığın bu buluşmayla örtüşmesi her iki düzlemde beklenmedik sarsıntılar yarattı. Bu devrim, düşmanın yüreğine korku salarken devrim savaşçıları için büyük moral oldu. Dünya devrimci sürecinin üzerindeki ölü toprağını silkeledi.

Küba Devrimi, sömürge ve yarı sömürge ülke halkları için bir kurtuluş umudu olmakla kalmadı. Bunun yanı sıra, devrime giden yollardaki dogmatik kalıpları elimine ederek mücadele biçimlerindeki çeşitliliği devrimci pratiğin önüne koydu. Mücadele süreci içerisinde Castro’nun hedefe varmadaki taktik ustalığı ve bağlaşıklık sorununa rasyonel bakışı ile, unutulmaz devrimci Che’nin Latin Amerika, Asya ve Afrika’nın emperyalist boyunduruk altında ezilen yoksul halklar için realize ettiği kurtuluş yolu ve özel olarak gerilla savaşı yöntemleri, pasifist söylemlerin bıktırıcı tutuculuğunun gündemi işgal ettiği birçok ülkenin devrimcileri tarafından tereddütsüz bir refleksi benimsenerek, çoğu coğrafyada zaman kaybetmeden, beraberinde bir çok özgünlük ve pratik yanlışı taşımasına rağmen, önüne arkasına bakılmadan hayata geçirilmeye çalışıldı.

Bu devrimin, diğer ülke devrimcilerinin devrimci kalkışmalarına olan katkısı sanıldığından daha fazladır. Kısa sürede sosyalist yönünü açıkça ifade eden devrim liderlerinin kahramanlık, özveri ve her şeyden önemlisi; içten, samimi dürüstlükleri ezilen halklar ve onların devrimcilerinin üstüne güçlü bir ışık kaynağı olarak düştü.

Gerçekçi olanların imkânsız isteyip elde etmeleri, başka toprakların gerçekçileri için aydınlatıcı ve cesaret kaynağı oldu.

Devrimi tüm Latin Amerika'ya ve hatta Afrika'ya yayma stratejisinin mimarları olarak Castro ve Che, bir taraftan Küba'da devrimin sürekliliğini gözeterek bir sosyal devrime dönüşmesi savaşı verirken, diğer yanıla dünya komünist hareketi ve Üçüncü Dünya'nın milli kurtuluş hareketleri ile enternasyonalist dayanışmayı elle tutulur sıcak bir gerçeklik boyutuna taşıyarak yeni bir devrimci dalganın yaratılması yolunda belirleyici oldular. O günün dünyasında ve o günün verili koşullarında başarılammış olması bu yolu açanların yanlışlığına değil, onların bu yolda yalnız bırakılmış olmalarına ve daha başka birçok nedene bağlanmalıdır.

İkinci Paylaşım Savaşı'nın neden olduğu büyük yıkım ve uluslararası tekellerin iktidarlarınca yürütülen baskı ve kıyım politikalarının bir birine eklemesiyle, altmışlı yılların ortalarından itibaren dünya, yığınsal kitle eylemleri sürecine girdi. Bir süredir içten içe kaynayan birçok ülkede, özellikle Avrupa'da, yığınlar artık eskisi gibi yönetilmek istemediklerini meydanlarda haykırmaya başladılar. Öğrenci hareketleri, toprak ve fabrika işgalleri, grevler birbirini izledi. Dünyanın birçok coğrafyasında, Afrika, Asya ve Latin Amerika'da emperyalizme karşı bağımsızlık mücadeleleri yeniden alevlendi. Tekellerin savaş sonrası sağladığı aldatıcı kısmi istikrar, karşıt sınıfların ve ezilen ulusların emperyalistlerle aralarında olan çelişkilerin keskinleşmesi ile bozuldu. Evrensel ölçekte dipten gelen dalganın etkileri birçok ülkeyi derinden etkiledi.

Büyüyen bu dalganın daha da derinleştirdiği krizin içinde debelenmekte olan emperyalist odaklar, ülkelerin sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmişlik düzeylerine koşut olarak kıyım ve katliamlara varan sert önlemler almaktan geri durmadılar. ABD'nin Vietnam'da, Fransa'nın Cezayir'de, Belçika'nın Kongo'da açık katliamlarına, emperyalizme bağlı sömürge ve yarı sömürge diğer ülkelerdeki faşist diktatörlüklerin tezgahlanması eşlik etti. Latin Amerika'nın birçok ülkesinde devrimcilerin öncülüğünde yürü-

tülen bağımsızlık ve sosyalizm mücadeleleri CIA yedeğindeki bu diktatörlüklerce vahşice bastırıldı. Devrimin güçlü ışığı Che, Bolivya'da CIA'nın ölüm mangalarınca katledildi. İsrail, Filistin haklarına yönelik katliamlarına hız verdi. Yüzbinlerce Filistinli topraklarından sürüldü.

Emperyalist saldırının bu saydığımız coğrafya ve başta Avrupa ülkeleri olmak üzere, dünyanın birçok ülkesinde, özellikle gençlik kesimlerinin özgürlük adına sahip oldukları değerlerin politize olmasıyla karşılık buldu. Gerçek bir devrimci öncünün yoksunluğu koşullarında bu enerji yığınsal tepki olarak kendini göstermekte gecikmedi. Anti-kapitalist, anti-emperyalist temelde biriken enerji, yüksek kütleliliği ile ülkeden ülkeye, birbiri ardından patlayarak sistemin temellerini salladı. Politik mücadelenin kış uykusuna yattığı bazı ülkeler bu sarsıntının etkilerini derinden hissetmekte daha fazla gecikmediler. Bir kapısı Ortadoğu'ya, bir kapısı Asya'ya, diğeri Avrupa'ya açılan ve SSCB'nin hemen güneyinde yer alan, jeo-politik ve jeo-stratejik önemi ABD ve emperyalist blok çıkarları için yüksek düzeyde, NATO, CENTO ve gizli açık ikili anlaşmalarla ABD'nin eyaleti konumuna sokulan Türkiye bu nevi ülkeler içinde en karakteristik olanı idi.

Geleneksel sol bakış tarzı, Mahir ile birlikte tartışılır hale geldi. Marksizm'in dinamik özü bu dönemde benzersiz bir heyecanla yeniden öne alındı.

1961 Anayasa'sının sağladığı kısmi özgürlük ortamı, emekçi kitleler ve gençlik kesimlerinde örgütlenme isteklerini güçlendirdi. 1951 TKP tevkifatından sonra durma noktasına gelen politik mücadele yeniden filiz vermeye başladı. Grevli Toplu Sözleşme hakkı fabrikalarda yeni mücadele olanaklarına kapı açtı. Başta Kavel direnişi, DİSK'in kurulması ve daha birçok fabrika eylemleri ile işçi sınıfı toplumsal yaşamdaki önemini ve ağırlığını hissettirmeye başladı. Gençlik, özellikle üniversite gençliği, ülke geneline yayılan hareketliliğe katılmakta gecikmediği gibi kısa sürede bayrağı en ön saflara taşıyarak toplumsal mücadelenin öncüsü haline geldi. Özgür bir dünyaya olan sarsılmaz inanç, kararlılık ve atılganlıkla devrimci bilinci edinmedeki istek-

liliğin kısa sürede senkronize olması, ülkenin sol gündemine alışılacağı dışında yeni bir bakış açısını, mücadele yöntemlerini ve duyulmamış kavramları kalen harflerle yazdı. Geleneksel sol bakış tarzı Mahir ile birlikte tartışılır hale geldi. Marksizm'in dinamik özü bu dönemde benzersiz bir heyecanla yeniden öne alındı.

Dünyada ve ülkede olan biteni Marksist pencereden, olaylar arasındaki diyalektik bağı koparmadan kavramaya çalışan dönemin gençlik önderleri zaman kaybetmeden, Latin Amerika, Asya ve Ortadoğu halklarının sürdürmekte olduğu kurtuluş mücadelelerini, onların değişik dinamiklerini yakından tanıyabilme çabasına girdiler. Özellikle Fi-

listin halkı ve devrimci öncüleri ile bağ kurarak enternasyonalist dayanışmanın örneklerini vermeye başladılar. Ülkede sürdürmeyi planladıkları bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinin yol ve yöntemlerini, bu ülkelerin pratiğini Marksist bir analize tabi tutarak oluşturmaya çalıştılar. Fidel, Che, Ho-Şi-Minh ve Mao'yu, onların ülkelerinin özgün koşullarına uyarladıkları Marksist teoriyi ve özellikle Che'nin Gerilla Savaşı yöntemlerini eylemlerinde kılavuz edindiler. Yanıldıkları da oldu. Ama, ucunda ölüm olduğunu bildikleri ve aynı hedefe varacak ayrı ayrı yollardan yürürken bir an bile olsa dönme fikri taşımadılar. Yürüdüler, dövüşüler, düştüler ama destan yazdılar.

İhtilalci eylem, kararlılık, dürüstlük, inanç ve devrimci sorumluluk adına üst düzey bir radikal karakter taşımasına rağmen bu dönüş, MDD çizgisinden, işçi sınıfının öncülüğü, "milli devrim", bağlaşıklıklar gibi ideolojik ve politik konularda, teorik arka planın yeterince doldurulmamasından dolayı benzer keskinlikte olmadı.

Bugün, 40. Yıldönümünü yaşadığımız

Kızıldere'yi, bu yürüyüş kolunun en yiğitlerinin, en az kendileri kadar üç yiğit devrimciyi cellatların elinden almak için giriştikleri savaşın adı ve Mahir'in kişiliğinde bu yolda düşen her devrimciyi, devrimin parlayan yıldızı olarak anarken, döneme damgasını vuran olaylara ve geleneksel sol yorum ve eylem anlayışından radikal bir

kopuşu temsil eden Mahir ve düşüncelerini yeniden ele almayı, devrimci sorumluluk ve dövüşerek ölenlere saygının gereği olarak düşünmek yerinde olur.

Ayrıca, çok şeylerin değiştiği dünyamızda, değişen güç dengelerinin toplumsal yaşam üzerindeki ağırlıklarını soyut şablonlarla ölçüp zaten bellek karmaşasının tavan yaptığı

süreci daha da bulanık yapan dar bakış açılı siyaseti terk etmenin gereği olarak, kırk yıl önceki bu cüretkar kalkışmayı ve o kalkışmayı yapanların anısını taze tutup, genç kuşaklara aktarmanın devrimci görev olarak büyük bir önemi vardır. Bu görev, "iyi insanlardı ama seçtikleri yol yanlıştı" biçimindeki burjuva kuyrukçuluğunda semiren pasifist yaklaşımlarla veya Marksist dozu abartılmış hamasi nutuklarla değil, zamanın koşullarındaki olay ve olguları, bu olay ve olgulara damgasını vuran kişi ve örgütleri, Marksist diyalektik metot süzgecinden geçirerek, hiçbir komplekse kapılmadan yerli yerine oturarak, olmuş olanın yanlışlığı varsa eğer doğrusuna işaret ederek yerine getirilebilir.

Sınırlı alanı ve farklı amacı dolayısıyla bu yazı, bu görevi bütünüyle yerine getirme iddiasında değildir. Fakat bu görev, değişik tarzlarda, ertelenmeden yerine getirilmelidir. Ancak, bu yazıda yine de, dövüşerek ölenlerin tarihine saygıda kusur etmemeyi önemseyerek, ülkedeki sosyal ve sınıfsal durumun gelişmişlik düzeyine, dönemin devrimci şekillenmesine, bu şekillenmede belir-

leyici dinamiklere ve Mahir'in düşünsel yapılanmasının besleyici kaynaklarına dikkat çekilerek bazı hususların altı çizilecektir.

Kesintili de olsa, 1950 li yıllara kadar, şu veya bu şekilde Türkiye'de sınıf mücadelesi temelinde varlığını sürdüren tek örgüt TKP olmasına karşın, bu tarihten sonra ülke gündemini renklendirecek derecede bir etki göstermemiş olması ve 60'lı yıllardan sonra gelen kısmi özgürlük ortamında yükselen özgürlük ve demokrasi taleplerinin, yığın eylemlerinin öncü, yol gösterici bir partiden yoksun olması, ister istemez, irili ufaklı çok merkezliliğe meydan verdi. 1965 seçimleri ile parlamentoya giren TİP'in hem bileşim ve hem de strateji olarak böyle bir nitelikten yoksun olması, giderek kendi içinde farklı söylemlerin dillendirilmesiyle merkezi bir yapı olmak yerine, bazı grupların kerameti kendinden menkul düşüncelerini açıklamasına yarayan bir kürsü olmaktan öteye geçemedi.

Bu tartışmaların özünü, Türkiye'nin hakim sosyo-ekonomik yapısının tahliline dayanarak oluşturulmaya çalışılan, devrimin karakteri ve bağlaşıklıkları sorunsalı oluşturuyordu. TİP içinde bir taraf Filipinler tipi demokrasiden, "parlamentar sosyalizm" veya "milli sosyalizm" tezine kadar ne varsa menüye katıp Marksist-Leninist Devrim Teorisini kaba bir revizyona tabi tutarken; diğer taraf sınıf içeriği törpülenmiş, hiçbir zaman tekelci büyük burjuvazinin yedeği olmaktan sıkıntı duymamış olan "milli burjuvazi" ve Kemalistlerle ittifak halinde ikinci bir "kurtuluş savaşı" anlamında MDD (Milli Demokratik Devrim) stratejisi ile tartışma zeminini çeşitlendirdi. Zamanla sertleşen ve karşılıklı suçlamalara kadar varan bu tartışmalar parti dışındaki gençlik örgütlerine de sirayet ederek, hem partide ve hem de gençlik örgütleri içerisinde bölünmeleri beraberinde getirdi. Burjuvazinin parlamento içi ve dışında yürüttüğü yoğun saldırı politikaları da buna eklenince, her kafadan bir sesin çıktığı, hem teorik ve hem de pratik mücadelede dağınık, kaotik bir döneme girildi.

Mahir, bu tartışmalı dönemin yoğun gündemine tüm devrimci enerjisiyle dalarken, işçi sınıfı-

nın öncülüğünün bu aşamada söz konusu olamayacağı, bu öncülüğün ülkenin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyinin zorunlu bir sonucu olarak ancak "objektif" anlamda olduğu, bunun yerine, asker-sivil-aydın kadroların öncülüğünde ve "milli-devrimci" karakterli bir örgütlülüğün-ama parti değil- kurmaylığında, bir "kurtuluş" hareketini ön gören Mihri Belli'nin MDD çizgisine yakın duran bir konumda bulunuyordu. Daha sonra, Mihri Belli'nin 'bu aşamada parti örgütlenmesine gerek yoktur' şeklindeki saptamasındaki ısrarını sürdürmesi ile ilk kıvılcımı çakmasını izleyen diğer ideolojik sorunlara ilişkin tartışmalar, MDD çizgisinden ayrılığa giden yolun kavşak noktası oldu.

Türkiye'nin yarı sömürge, yarı feodal sosyo-ekonomik yapısına ve gelişmiş bir işçi sınıfı olmadığı tezine dayanan MDD stratejisi ve onun "devrimci" güçleri asker-sivil-aydın bağlaşıklığı Mahir'in de benimsediği bir saptama idi. Ancak o, daha sonraları örgüt, öncülük, devrimin sürekliliği-kesintisiz devrim- ve Mihri Belli'nin pratik işleyişe ilişkin bazı tutumlarını konu eden "Aydınlık Sosyalist Dergiye Açık Mektup" adlı eleştiri yazısıyla MDD den PASS'a (Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi) ani ve kesin bir dönüş yaptı. İhtilâlcı eylem, kararlılık, dürüstlük, inanç ve devrimci sorumluluk adına üst düzey bir radikal karakter taşımasına rağmen bu dönüş, MDD çizgisinden, işçi sınıfının öncülüğü, "milli devrim", bağlaşıklıklar gibi ideolojik ve politik konularda, teorik arka planın yeterince doldurulmamasından dolayı benzer keskinlikte olmadı.

"Ülkemizdeki tekelci kapitalizm kendi iç dinamiği ile gelişmediğinden ve yerli tekelci burjuvazi, baştan emperyalizm ile bütünleşmiş doğduğundan stratejik hedefimiz anti-emperyalist anti-oligarşik devrimdir. Anti-emperyalist, anti-oligarşik devrim kavramı, kavram olarak MDD'den pek farklı değildir. Ancak daha geniş muhtevayı ve niteliği belirtmektedir. Emperyalizm III. Bunalım döneminin emperyalist işgal biçimini belirtmesi açısından bu kavram daha tutarlıdır. MDD kavramı, genellikle, emperyalizmin eski istismar metotlarının temel olduğu dönemi karakterize etmektedir." (Mahir ÇAYAN,

Kesintisiz II-III, Bütün Yazılar, Abaküs Yayınları s.294)

Türkiye Komünist Partisi'nin Genel Sekreteri Mustafa Suphi ve on beş yoldaşını türlü entrikalar ve zulüm senaryoları neticesinde katlederek Karadeniz'in derinliklerine gönderen bir önderliğin "sol" ve "devrimci" olarak sunulması bu tespitin yumuşak karnını oluşturmaktadır.

"Milli Cephe" olgusu çerçevesinde MDD stratejisi son tahlilde işçi sınıfının öncülüğünün reddine dayanıyordu. İlk önce, öğrenci, asker-siyil-aydın ve milli burjuvaziden oluşacak bu cephe ile iktidar ele geçirilerek milli kalkınma hamlesi gerçekleştirilecek ve giderek olgunlaşan işçi sınıfı ile sosyalizmin kurulması hedeflenecekti. Bu kerteye kadar işçi sınıfının öncülüğünden, sosyalizmi hedefleyen teorik ve pratik çıkışlardan bahsetmek anlamsız ve cepheyi bölen yaklaşımlar olarak değerlendirilecekti. İşçi sınıfının fiili öncülüğünü reddetmesi ve bu öncülüğü savunmanın "oportünizm" olduğu vurgusu(a.g.e s.82) temelinde yükselen anti-oligarşik devrim çizgisinin ilk zayıf halkasını MDD stratejisi ile arasındaki farkı, "emperyalist işgal biçimi" ile açıklamaya çalışması oluşturdu. Bir diğer önemlisi ise; tarihsel süreç içerisinde yerli yerine oturtulamayan ve genellikle anti-emperyalist yurtseverlikle bire bir örtüştürülen Kemalizm yorumudur. Marksist devrim teorisinin özgün koşullara uyarlanmasını iradeci bir yaklaşımla ikame eden bu iki zayıf halka, gerçekleştirdikleri radikal devrimci kopuşun sırtında bir kambur olarak hep varlığını sürdürüp durdu.

Bu bağlamda ele alınması gereken bir ikinci konu, "milli burjuvazi" nin durumudur.

Tekel öncesi dönem ile, tekel sonrası dönemlerde ortaya çıkan yerli burjuvazinin benzer tarihsel koşullarda benzer refleksi göstermediği, hatta toplumsal olaylar karşısında tutarlı olmadığı biliniyor. Tekelli dönemde bu yerli burjuvazinin, tekel ilişkileri dışında bağımsızlıkçı bir tavır almaları, varlık nedenlerine ters bir tutumdur. Bir çok Kuzey Afrika ve Arap ülkesinde bunun örnekleri görülmüştür. Gözü sürekli kumanda odasının anahtarında olan bu kesim, Küba Devrimi

örneğinde olduğu gibi, köklü tarım reformundan, büyük tekellerin kamulaştırılmasından ve giderek mülksüzleştirmelerden paniğe kapılarak karşı devrim saflarına rahatça geçebilmektedir. Bu nedenle Che, "milli burjuvazi" ye oldukça temkinli yaklaşmış ve onlar için bir devrimdense, yabancı tekellerin ülkeyi sömürgeleştirmesi daha az korkutucudur diyebilmiştir. Che'nin düşüncesinde, komünist partilerinden farklı olarak, bu "ürkek ve güvenilmez" kesimle devrimci yürüyüşte işbirliğine gitmenin hiçbir yararı yoktu.

"Küba Devrimi alarm zilini çaldı... Ulusal burjuvazinin çoğunluğu Kuzey Amerikan emperyalizmi ile bütünleşti, bundan dolayı kaderleri emperyalizm ile aynı olacaktır." (Che Guevara, Gerilla Savaşı, Bir Yöntem, s. 164)

Bu yerinde saptamanın ışığında yeniden bakacak olursak; ".. bugün için tayin edici çelişme, burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişme değil, Yankee emperyalizmi ile bütün Türkiye halkı arasındadır. Bu durumda proleter partisinin görevi, proleter devrimcilerin görevi, 'sosyalist devrim' çığıllıkları atmak değil... milli cephenin başına geçip Amerikan postalları altında ezilen milli bağımsızlık bayrağını yükseltip milli devrimi yapmaktır... sosyalist mücadele anti-emperyalizmi de içeriyor diye, millici sınıfları karşına alarak 'sosyalist devrim' şiarıyla ortaya çıkarsan Amerikan emperyalizminin ekmeğine yağ sürerek, Türkiye ulusuna, Türkiye proletaryasına ve enternasyonal proletarya hareketine ihanetin en büyüğünü yapmış olursun!" (Mahir Çayan, Toplu Yazılar, s. 87) şeklindeki uyarı, çitanın dozu kaçmış "millililik" lehine büküldüğü izlenimini vermektedir.

Dünyayı sarsan yığın eylemlerinin tavan yaptığı 1968 yılında Mahir henüz 22 yaşındaydı ama yaşının çok çok üstünde bir olgunluk ve yetkinlikle Marksizm'i, devrimci eyleminin pratiğine denk bir heves ve heyecanla, zamanın birçok sol akademisyen ve "eski tüfekleri" ne nal toplatacak derecede öğrenmiş ve öğrendiklerini zaman kaybetmeden canlı yaşamın pınarlarına akıtmaya başlamıştı. Türkiye devrimci hareketinin gündeminde o günlerde, daha sonrasında ve bugün bile önemli yer tutan ve halen tartışılır durumda

olan “PASS”, “gizli faşizm”, “silahlı propaganda”, “suni denge”, “kesintisiz devrim” “oligarşik diktatörlük” ve daha başka kavramları, isabetli tespitler olup olmadıkları bir yana, solun gündemine alarak tanıtan Mahirdir. Mahir, böylesi bir acı sonla yaşamına son verilmemiş olsaydı, bu düşüncelerini, süreç içerisinde, devrimci teori ve ihtilalci pratiğin diyalektik etkileşimi prensibinde, taşıdıkları yanlışlardan arındırarak daha da geliştirebileceğinden kuşku duymamak gerekir. Ama düşman erken davrandı ve bu ihtilalci ses Kızıldere’de susturuldu.

O güne kadar alışılmadık terimlerin sol gündeme aniden düşmesine dayanarak Mahir’i anarşistlikle suçlayanlar bir biri ardına sol yayın organlarında boy gösterdiler. Tüm ani ve hızlı devrimci çıkışlarda olduğu gibi Mahirlerin çıkışında da çeşitli yönlerden bakıldığında yanlışlıklar bulunabilir, vardır da. Ama bu onları, ne anarşistlikle, ne maceracılıkla suçlamak için yeterli neden değildir. Mahir, Marksist teoriyi, devrimin olabilmesi için gerekli koşulların olgunlaşması zorunluluğunu diyalektik materyalist bir tarzda görebilen biriydi. O, silahı eline aldığı anda hemen yarın devrim bekleyenlerden değildi. Bu yolun inişli çıkışlı ve uzun soluklu olacağını ve bu yol üzerinde, yüksek olasılıkla kendilerini ölüm tuzaklarının beklediğini de biliyordu. Bu bilinçle hareket ederken bir taraftan da teorik hattı netleştirmeye çalışıyordu. Dünya Devrim Tarihi’nin, ihtilalci inisiyatiflerin iktidarı ellerine almalarına rağmen sonlarının hüsrarla bittiğine işaretlerle şöyle diyor Mahir; “Belli bir dönemdeki ihtilalci atılım, ne kadar güçlü olursa olsun, o tarihi dönem bu atılımın zafere erişmesini imkansız kılıyorsa, maddi yaşama şartları, bu atılımın başarıya erişmesi için belli bir olgunluğa erişmemişse, bozgun mukadder bir sonuçtur.” (Bütün Yazılar, s.195)

Che gibi Mahir de, “belli bir olgunluğa erişmeyi” şart koşar ama o olgunluk oluşuncaya kadar gözetleme kulelerinde sırt üstü yatıp yıldız saymayı reddeder.

Troçkist “sürekli devrim” kuramı ile karıştırılmaması gerektiğinin altını kalın çizgiler çizdiği “kesintisiz devrim” saptaması, burjuva

demokrasisinin içsel bir durumu olan “gizli faşizm” meselesi, halk savaşının unsuru “silahlı propaganda” ve diğerleri her ne kadar devrimini gerçekleştirmiş Çin, Küba ve Vietnam gibi ülkelerin deneyimlerinden biliniyor ve bu kavramlar, Marksizm’i diyalektik metotla zaman ve mekan olguları temelinde ülkelerin somut koşullarının somut tahlilinden yola çıkarak oluşturulmuş olsalar da, Türkiye solunda Mahir’in algısında ve pratiğe sürüşünde anlam kazanmış ve tartışılır olmuşlardır.

Bununla birlikte, ülkedeki feodal yapıya yapılan vurgunun dozunu arttırıp kapitalist gelişmeyi ve zorunlu sonucu olarak işçi sınıfının nicel durumunu olduğundan daha zayıf bir tespitle, aynı isabeti kaydettiğini söylemek olanaklı değildir. Kemalizm ile düşlenen bağlaşıklık perspektifinde bakıldığında da durum aynıdır.

İttihatçı subaylar ve sivil uzantıları, toprak ağaları ve komprador burjuvazinin desteğini alarak ve Ekim Devrimi’nin dünyayı sarsan etkileriyle etekleri tutuşan emperyalistlerle anlaşarak Anadolu halkının emperyalist yağmacılara karşı silahlı kalkışmasının liderliğini eline geçiren ve giderek anti-emperyalist özünü yok eden Kemalist kliği devrim stratejisi çerçevesinde en önemli bağlaşıklar arasında saymak, aslında bir tespit ve sonrasında bir yanlışla işaret ediyor. Öteden beri komünist harekete musallat olan Kemalist bulaşıklık özellikle 1960 askeri darbesiyle radikal yurtseverliğe tahvil edilmiş ve 1964 Kıbrıs olaylarıyla birlikte gençlik ve aydın kesimlerdeki anti-Amerikancı tepki, solun da rızasıyla Kemalizm’in hesabına yazılmıştı. 1967 yılından itibaren ara ara Türkiye limanlarına demirlemeyi adet haline getiren 6.filyo karşı yoğunlaşan tepkilerin de bu yöne kanalize edilmesi bir tarifi zorunlu kıldı ve bu da “Kemalizm” olarak gündeme oturdu. Tespit budur. Yanlış, öteden beri Kemalist kliğin komünist harekete ve devrimcilere karşı uyguladığı yoğun baskı ve kıyım politikalarının ıskalanmış olmasıdır.

Önce Mahir’den bir alıntı ile başlayalım-Kemalizm, emperyalizmin işgali altındaki bir ülkenin devrimci milliyetçilerinin bir milli

kurtuluş bayrağıdır. Kemalizm'in özü, emperyalizme karşı tavır alışdır. Kemalizm'i bir burjuva ideolojisi, veya bütün küçük burjuvazinin veyahut asker sivil bütün aydın zümrenin ideolojisi saymak kesin olarak yanlıştır.

Kemalizm, küçük burjuva ideolojisinin en sol, en radikal kesiminin milliyetçilik tabanında anti-emperyalist bir tavır alışdır. Bu yüzden, Kemalizm soldur; milli kurtuluşçuluktur. Kemalizm, devrimci milliyetçilerin, emperyalizme karşı aldıkları radikal politik tutumdur." (Mahir ÇAYAN, Bütün Yazılar, Abaküs Yayınları s.280)

Lenin'in, Anadolu halkının kurtuluş mücadelesine uzattığı dostluk eline, II. Paylaşım Savaşı sırasında Hitlerin denizaltı filosunun, SSCB'ye taarruzda bulunmak üzere Karadeniz'e geçmesine izin vererek mukabele eden Kemalistlerden başkası değildi.

Türkiye Komünist Partisi'nin Genel Sekreteri Mustafa Suphi ve on beş yoldaşını türlü entrikalar ve zulüm senaryoları neticesinde katlederek Karadeniz'in derinliklerine gönderen bir önderliğin "sol" ve "devrimci" olarak sunulması bu tespitin yumuşak karnını oluşturmaktadır.

Ayrıca, bugün bile ne olduğu, sınırları ve hükümü belli olmayan, evrensel muhtevadan yoksun, soldan sağa, sağdan sola amorf bir yelpazeyi içeren, eklektik ve pragmatist gündelik siyasetin ötesine geçememiş siyasi bir manzumenin ideoloji düzeyine yükseltilip, en azından devrimciler tarafından öne sürülmesi, devrimci düşüncenin arılığı adına negatif basıncı arttıran bir durumdur.

Sonrasında, Kemalist devletin Kemalist ordusunun marifetiyle yapılan faşist darbeler ne yazık

ki hepsinden daha öğretici oldu.

Tan Matbaası'nın kundaklanması, faşist Hitler Almanya'sına verilen açık destek, Nazım'ın fotoğrafını basıp altına; "bu adamı buraya yüzüne tüküresiniz diye koyduk" diyerek gerçek niyetlerinin arka planını açık eden ve her daim Kemalist olmakla böbürlenen ve anti-komünist suç sicili hayli kabarık olan Cumhuriyet Gazetesi 31 Mart 1972 tarihli baskısında şöyle yazıyordu:

"Türkiye'de kızıl anarşinin önderleri giriştikleri akılsız denemelerin sonucunda cumhuriyet kanunlarının ve güvenlik kuvvetlerinin bir kere daha avucu içine düşmüşlerdir. Türk devletine kast teşebbüslerinin, hürriyet rejimine karşı çıkmanın, hele Atatürk Cumhuriyetini dinamitleme niyetlerinin karşılaşacağı son duvar, bundan böyle de cumhuriyet kanunlarının ve cumhuriyet kuvvetlerinin güçlü ve sert kayalıkları olacaktır... Türk halkının yapısını, cumhuriyet ordusunu ve gerçek Atatürkçü nesilleri bir tanıma olanakları bulunsa, içine düştükleri kızgın çemberin dışına kendilerini bir an önce atarlardı." (Cumhuriyet, 31 Mart 1972)

Daha sonraları, İlhan Selçuk'un; "işkencecileri ve MHP lileri affettim" demesinin mantığını da bu örneklerin dışında aramanın bir anlamı bulunmamaktadır. Kemalist enjeksiyonun öteden beri, "ölümü gösterip sıtmaya razı etme" taktiği ile dönem dönem artan dozda devrimcilik olarak hareketin içine nüfuz etmesi, fırsatçı ve kuyrukçu bir tarzın devrimci hareket içerisinde hep canlı tutulmasını sağlamış ve zaman zaman hareketin ezilmesine giden güzergahta, 12 Mart ve 12 Eylül faşist darbelerinde olduğu gibi, köprü vazifesi görmüştür. Günümüzde, bu tarz yaklaşımların halen devam etmekte oldu-

---

Lenin'in, Anadolu halkının kurtuluş mücadelesine uzattığı dostluk eline, II. Paylaşım Savaşı sırasında Hitlerin denizaltı filosunun, SSCB'ye taarruzda bulunmak üzere Karadeniz'e geçmesine izin vererek mukabele eden Kemalistlerden başkası değildi.

ğu da bilinen bir gerçektir. 28 Kanunisi'nden bu yana, her gördüğü yerde "başını ezmeye" yeminli olduğu komünizm ve savunucuları ile Kemalistler arasında dostane bir ilişkinin olduğuna dair yakın tarihin tanıklık edebileceği bir somut olay yoktur. SSCB ile yirmili yıllarda devletten devlete kurulan diplomatik ve ticari ilişkilerin, zamanın somut koşullarının dayattığı bazı zorunluluklar ve karşılıklı çıkarlar çerçevesinin dışına çıkarılıp, bağlaşıklık sorununa mihver yapılması yerinde ve isabetli bir taktik olmaktan uzaktır. Lenin'in, Anadolu halkının kurtuluş mücadelesine uzattığı dostluk eline, II. Paylaşım Savaşı sırasında Hitlerin denizaltı filosunun, SSCB'ye taarruzda bulunmak üzere Karadeniz'e geçmesine izin vererek mukabele eden Kemalistlerden başkası değildi.

Kemalizm bağlamında, mücadele yol ve yöntemlerinin dayandırıldığı emperyalist işgal meselesi incelendiğinde de karşılaşılan sorunlar vardır. Kemalizm bir kez, milli devrimci, anti-emperyalist savaşın öncüsü, sol ve bağımsızlığın bayrağı olarak taçlandırıldığında, Osmanlı'nın son dönemlerinden bu yana, Düyun-i Umumiye, Osmanlı Bankası, Reji gibi kurumlar vasıtası ve komprador burjuvazinin işbirliği ile yerleşmekte olan, İzmir İktisat Kongresi ile "yasallığı" perçinlenen, tek partili cumhuriyet döneminin ustaca perdelediği emperyalist işgal süreci, ister istemez Kemalist "devrim" le kesintiye uğramaktadır. Daha kısa bir ifadeyle emperyalist yayılmanın milâdı, 1950 ve sonrasına ertelenmektedir. Bu mantık çerçevesinde de II. "Kurtuluş savaşı" saptaması, diyalektik bütünsellik açısından yanlış, ama gerekçesi ile tutarlı gözükmemektedir. Fiili işgalin varit olduğu bir durumda, emperyalizm ile halk arasındaki antagonizmanın devrimci yoldan çözülmesi ve proletaryanın sübjektif konumunun olgunluk düzeyine çıkamadığı koşullarda, din, "devlet baba", "vatan- millet-Sakarya" gibi hamasi değerlerin payanda olduğu ve kitlelerin alttan gelen baskısı neticesinde sağlanan aldatıcı kısmi refahın temeline oturan "suni denge" yi "silahlı propaganda" ya da "öncü savaşı" ile bozmak fikri, tutarlılık ve sürekliliği sadece doğru olana has özellikler olarak görmemek şartıyla tutarlıdır ve sorunlu değildir.

Kendine özgü dinamikleri olan, kapitalizmin krizi, nitelikli iş gücü ihtiyacı, işsizlik, sefalet, gelecek kaygısı ve daha birçok olgunun birleşmesiyle tetiklenen ve ilkin Fransa'da patlak verdikten sonra Avrupa'da birçok ülkeye hızla yayılan 68 hareketinin ivmesi, benzeri daha önce görülmemiş derecede yüksek, hedefe ciddi boyutlarda kilitlenmiş tedirgin edici bir anlam taşıyordu. Her ne kadar egemenler tarafından öğrenci gençlikle sınırlı tutulmaya çalışılsa da, bu hareket, sınıfsal özü belirgin, ivmesi ölçüsünde yüksek ve o derecede ön planda bir kitlesel başkaldırma idi. Olaylar, önceden tahmin edilemeyecek boyut ve hızla evrensel platforma yayılırken, eşit olmayan sosyal gelişmişlik, sınıfsal bilinç düzeyi ve mevzilenme durumu ile belirlenen farklı toplumsal yapılanmalar da, değişik hedeflere kanalize oldu. Bir çok ülkede daha iyi yaşama olanakları hedeflenmişken, özellikle üniversite gençliği tarafından Türkiye'de bu, olağanüstü bir devrimci refleksle iktidar ve düzen sorunu olarak algılandı ve hazırlıksız olunmasına aldırmadan iktidar mekanizmasını parçalamaya yönelik ihtilalci eyleme dönüştü. Bu hızlı dönüşüm rotasında Kızıldereli katliamına giden yol, işte bu ihtilalci başkaldırının başlangıç çizgisini kesiyordu.

Kısa sürede ülke geneline yayılan olaylara devletin müdahalesi sert oldu. Üniversite eylemlerinde gençler güvenlik güçlerinin silahlı saldırısıyla öldürüldü. 6. Filo karşıtı eylemlere kolluk güçleri yetersiz kalınca, yeminli anti-komünist ve devletin taşeronluğunu yapan İlim Yayma Cemiyeti gibi gerici örgütlenmeler ileri sürüldü. Tarihe "Kanlı Pazar" olarak geçen protesto gösterisine, günler evvel yaptıkları hazırlıkla saklandıkları inlerinden sokağa fırlayarak kolluk güçlerinin desteğiyle balta, satır, kazma, silah ne buldularsa saldırdılar. Gösteri öncesinde günlerce gazetelere ilanlar vererek gerici guruh kışkırtıldı. "Cihat yapan zelil olmaz!" sloganlarıyla bu kışkırtmanın bayraktarlığını Mehmet Şevket Eygi ve İlhan Darendelioğlu gibi tescilliler yaptı. Saldıran guruptan, saldırı sonrasındaki arbededen Amerikan elçiliğinde güvenlik altına alınanlardan bazıları bugün halen devletin en üst kademelerinde, en üst görevlerdedir. Bugünkü Amerikaseverlik

hastalığının teşhisini sağlayan semptomlar, görüldüğü gibi, o gün de yeterli derecede vardı. Dinsel gericiliğin o günlerde, hatta en başından beri, komünizme karşı yedek kuvvet olarak “laik” devletin koltuk altında semirmesinin semereleri bugün daha da net görülmektedir. O günlerde, önemli bir tespit ve büyük bir sezgi yeteneği ile Mahir, sanki bugünleri görmüş gibi şöyle yazıyordu: “Bugün ‘nurculuk hareketi’ o denli etkilidir ki ülkedeki ‘politik iktidarın’ oluşumuna eli altındaki birkaç milyonluk oyu istediği yöne kanalize ederek ‘ağırlığını’ koyabilmekte, hatta , zaman zaman müttefiki işbirlikçi burjuvaziye bile ürküt-mektedir.” (Mahir ÇAYAN, Bütün Yazılar s. 86)

Gelinen nokta bu konuda fazla sözü olanaklı kılmamaktadır.

Ne yazık ki, Mahir ve yoldaşları ile Cihan ve yoldaşları arasında yapılan bu devrim kardeşlik andı onlardan sonrakiler hesabına bir gelenek oluşturamadı. 12 Eylül öncesi birçok devrimci örgüt kısır tartışmalar ve anlamsız çıkarlar uğruna namlularını bir birine çevirdiler. Birbirini kırdılar. Arka planda burjuvazi, makas değiştirerek gerici-dinci-faşist yapıyı, iktidar yolundaki katara almanın planlarını yapıyordu.

Gelişen olaylar, işgaller, protestolar 15-16 Haziran işçi direnişi ile yığın hareketlerinin sınıf niteliğini öne çıkardı. Güvenlik kaygısına düşen tekeller çareyi askersel yönetimde buldular ve 12 Mart faşist darbesini tezgahladılar.

Mahir, bu dinamik sürecin içinde bizzat eylemi ile en önde yürürken bir yandan da teorik donanımını hazırlamanın gayreti içindeydi. Yazdıklarıyla geriye bıraktığı ve bugün halen solun gündeminde hak ettikleri için hak ettikleri değer- de tartışılan düşünceleri bu eylemli bilinçlenme sürecinin ürünüdürler. Hızla akıp giden zamana ayak uydurmak ve hatta ona hükmetmek, daha hızlı hareket etmekle olanaklıdır. Bu gerçeği doğru zamanda doğru yerde durarak kavramakta gecikmeyen Mahir de öyle yaptı. Olayların ihtilalci damarını yakalayarak hızlı, ani, ama eldeki yetersizliklere aldırmadan hazırlıksız bir radikal kopuşu gerçekleştirdi. O gün bu gündür o kopuş, onu hem dostları ve hem de düşmanları için

farklı yaptı. Mahir, emperyalist işbirlikçilerin ve yandaşlarının, dinci gericiliğin ve faşist odakların komünist harekete bakışının ayıracı oldu. Hedefine koyduğu düşmanlarının bugün, mücadelesine ve devrimci kişiliğine duyduğu kin, onun bu kalkışmadaki devrimci kararlılığının ve haklılığının kanıtı olarak değerlendirilmelidir.

Mahir ve arkadaşları aynı zamanda devrimci mücadelenin tarihi açısından alışılmadık bir ilk’e imza atarak devrimci dayanışma ve dostluğun benzersiz örneğini verdiler. Başka bir devrimci örgütün üç devrimci önderini kurtarmak üzere, başka hiçbir siyasi ikbal gözetmeksizin o örgütle eylem birliği yaparak ölüme yürüdüler. Yanıldıkları da oldu ama inançları kusursuzdu. Kanıksanmış bakış açısının verisiz ölçeğinden bakıldığında yenik de sayılmış olabilirler belki. Ama bu ancak, Che’nin dediği gibi; “hiç hareket etmeyen zaten yenilmiştir” gerçeğini hareketlerinin merkezine yerleştiren bu “şarabi eşkıyalar” ı, ucunda ölümün pusuya yattığı yola çeken gerçeği bilme- yenler için geçerli bir tespit olabilir.

Ne yazık ki, Mahir ve yoldaşları ile Cihan ve yoldaşları arasında yapılan bu devrim kardeşlik andı onlardan sonrakiler hesabına bir gelenek oluşturamadı. 12 Eylül öncesi birçok devrimci örgüt kısır tartışmalar ve anlamsız çıkarlar uğruna namlularını bir birine çevirdiler. Bir birini kırdılar. Devrimciler arasında bu affedilmez kıyım yaşanırken arka planda burjuvazi, makas değiştirerek gerici-dinci-faşist yapıyı, iktidar yolundaki katara almanın planlarını yapıyordu.

Kızıldere’de, NATO birlikleri desteğinde binlerce askerle kuşatılan o kerpiç köy evi, eşit olmayan bir savaşta, yoğun makineli tüfek, top ve havan mermilerinin yıkıcı etkisine daha fazla dayanamadı. Devrim tarihinde her zaman en istisna yerleri olacak olan en yiğit, en seçkin on tanesine, Mahir Çayan, Cihan Alptekin, Ömer Ayna, Saffet Alp, Nihat Yılmaz, Ahmet Atasoy, Ertan Saruhan, Hüdaı Arıkan, Sinan Kazım Özüdoğru ve Sabahattin Kurt’ a mezar oldu.

ON’lar bu dünyada az kaldılar,

Ama çok yaşadılar, yaşıyorlar...

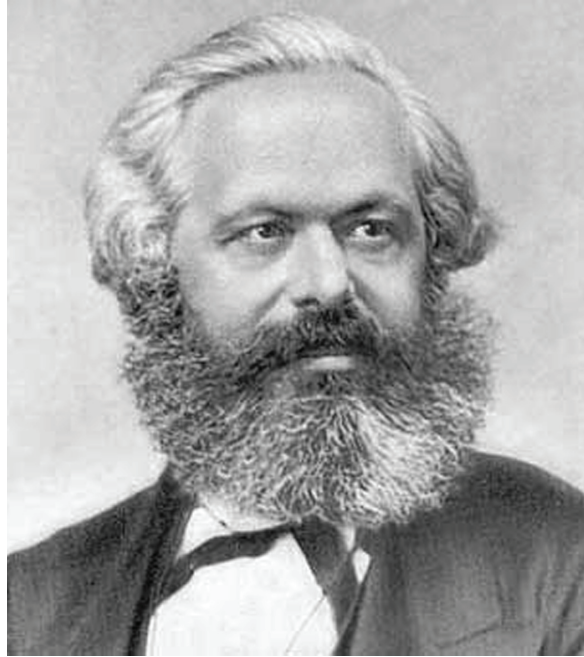
Marx ve Engels için Dikilen Anıtın Açılış

Lenin-1918

Dünya işçilerinin devriminin Önderleri, Marx ve Engels için dikilen bir anıtı törenle açıyoruz.

İnsanlık, milyonlarca çalışana işkence eden, ufak bir avuç sömürücünün baskısı altında, çağlar boyu acı çekti ve zayıf düştü. Ama bir önceki dönemin sömürücüleri, toprak ağaları, birleşmemiş, dağınık ve cahil köylü serfleri soyar ve ezerken, yeni dönemin sömürücüleri, kapitalistler, karşılarında, ayaklar altında ezilmiş halkın öncüsünü, kent, fabrika, sanayi işçilerini gördüler. Fabrika onları birleştirmiş, kent yaşantısı bunları uyandırmış, grevlerdeki ve devrimci eylemdeki ortak mücadele onları sertleştirmişti.

Marx ve Engels'in büyük tarihsel hizmeti, kapitalizmin çöküşünü ve artık insanın insan tarafından sömürülmeyeceği komünizme geçişin kaçınılmazlığını bilimsel tahlille kanıtlamalarıdır.

Marx ve Engels'in büyük tarihsel hizmeti, bütün ülkelerin proleterlerine, rollerini, görevlerini, uğraşlarını, sermayeye karşı devrimci savaşta ilk başkaldıran olmayı ve bu mücadelede bütün çalışanları ve sömürülenleri etraflarında birleştirmeyi göstermeleridir.

Büyük sosyalistlerin bu kehanetlerinin gerçekleşmeye başladığı, olağanüstü bir dönemde yaşıyoruz. Hepimiz, birçok ülkede, proletaryanın dünya sosyalist devrimi-

nin şafağını görüyoruz. Ulusların emperyalizm tarafından katledilmesinin anlatılmaz dehşeti, her yerde ezilenlerin: kahramanca ayaklanmasına yol açıyor ve kurtuluş uğruna mücadelede, güçlerini kat kat artırıyor

Marx ve Engels'in bu anıtı, milyonlarca işçiye ve köylüye, mücadelede yalnız olmadığımızı tekrar tekrar hatırlatsın. Daha ileri ülkelerin işçileri, bizimle yan yana başkaldırıyor. İlerde onları da, bizleri de, daha zor savaşlar bekliyor. Ortak mücadele ile kapitalist baskı kırılacak ve sonunda sosyalizm kazanacaktır!

Sınıf Savaşında Kadının Yeri ve Rolü

A. Yılmaz

Dünya Emekçi Kadınlar Günü olarak ülkemizde ve muhakkak ki dünyanın birçok yerinde kutlanmakta olan 8 Mart etkinliklerini mercek altına aldığımızda iki ana unsur belirgin olarak öne çıkmaktadır. Bunlardan ilki, etkinliklerin niceliğinin hatırı sayılır boyutta olmasına rağmen niteliksel olarak zayıflıkları; ikincisi ise, birincisinin belirleyicisi olarak salt cinsiyet temelinde olduklarından, sınıfsal özden yalıtık olmalarıdır.

Kuşkusuz bu gerçekliğin değişik dinamikleri vardır. Bu noktadan hareketle saptanan kusurların müsebbibi olarak benimsenecek tek yanlı bir bakış açısı, daha başka sorunları mevcuda eklemekten öteye bir işe yaramayacaktır. Mevcut sorunun, eğer çözümü noktasında sorumluluk duyuluyorsa, onu doğuran nedenlerin eksiksiz analizlerinin yapılması soruna yaklaşımın ilk adımını oluşturur.

Özellikle sosyalist ülkelerdeki kapitalist restorasyon ve bu nesnel durumun dünya komünist hareketi üzerindeki olumsuz baskısının yarattığı moral çöküntü ve ricat kültürü, bir çok alanda olduğu gibi kadın sorunları alanında da meydanın emek düşmanları ve onların sinsi planlarına terkedilmesi sonucunu doğurdu. Bu gerçeği algılamamakta ayak direyen bazı kadın örgütleri, sınıfsal yönü alabildiğine törpülenmiş etkinlikleri kadın hakları mücadelesi adı altında, riski minimize edilmiş düşük yoğunluklu eylem biçimlerine sokarak hareketin bayraktarlığına aday olduklarını söylemektedirler.

Samimiyetten uzak, çözüm noktasında sta-

tikonun kurallarına boyun eğmeye yatkın evcilleştirilmiş soyut “kadın hakları” savunuculuğu şemsiyesi altında ayrımcılık, şiddet, istismar ve ötekileştirme, en hayasız politikaların inisiyatifine bırakılmakta, kadın hareketi sınıf hareketinden soyutlanarak hedef şaşırtılmaktadır. Üzücüdür ki; cephenin bu yakasında, bu akortsuz orkestranın müziği ile oynamaya teşne bazı yapılanmalar da enerjilerini dipsiz kuyulara boşaltarak cepheyi zayıflatmaktadırlar.

Bugüne adını veren olaylar, tarihçesi, öncüleri, toplumsal süreçlerdeki rolü ve ülkemizde farklı sınıfsal yapılarca ekonomik ve sosyal dinamiklerin belirleyiciliğinde ortaya konan algı mekanizmaları ile, günümüzde bu mekanizmaların kadın sorununun sömürülmesindeki rolü üzerine, her biri başlı başına birer yazı konusu olması itibariyle, bu yazıda uzun uzun durulmayacaktır.

New-Yorklu kadın dokuma işçilerinin şanlı direnişinden yola çıkarak Clara Zetkin’in isim ve eylem önderliğini yaptığı bu günü anlamlandırmaya çalışırken, daha ziyade olayın güncel yönüne yapılan vurguların, nihai anlamda bağlanması gereken süreçlerden bilinçli olarak ayırık tutulmasına yönelik yanılsamaları ve bu tür yönlendirmelerin pasifize eden köreltici etkilerini “çözüm “ olarak görme eğilimindeki ham kadın hakları savunucuları ile onların başkaldırışını baz alarak cesaretlenen pederşahi terörü sorgulayıp, arkasındaki nesnel olgulara ve etkilerine dikkat çekmek günün dirimsel görevlerindedir.

Bu görevi hakkiyle yerine getirmek en başta, kadın sorununu verili kapitalist üretim koşullarında diğer toplumsal sorunlardan ayrı tutmuyarak, sorunu, kadının mevcut toplumsal düzenin yıkılması savaşında alacağı yer ile, tek başına veya topluca yeteneklerini ne şekilde geliştireceği, baskısız, sömürsüz, özgür yeni toplumsal düzenin, yeni insanını yaratılmasındaki rolünün doğru ve zamanında kavranmasıyla olanaklıdır.

Kadın sorununu erkekle basit bir yarış düzeyinde algılayan ve bu yolda erkeğe yetişip onu geçme gibi soyut feminist yaklaşımların kışkırtıcı yorumları, günümüz “modern” toplumlarında kadının katmerli olarak, hem erkekle birlikte ekonomik ve hem de, duygu ve düşünceleri kapitalist üretim ilişkileri tarafından biçimlenen o erkek tarafından cinsel obje olarak bir kez daha sömürülmesinin yolunu açan ataerkil hegemonyanın sadece o günkü görüntüsüne, yani sonucuna takılıp kalırlar. Ama onlar, bu ataerkil hegemonyanın arkasında, sınıflı toplum yapısının, devletin ve onun hukukunun, onların kendi ikballeri için dayattıkları değer yargılarının, kültürün, uygarlıklarının ve monoteist anlayışın erkek tanrılarının, kadını sonsuz cehennemlerine mahkum eden buyruklarını görmezden gelirler.

Kadın erkek ayırımı gözetmeksizin, emek sömürsünün belirleyici olduğu toplumsal sistemlerde, toplumdaki yerleri ne olursa olsun, kadınlar, yaşamsal aktiviteleri yerine getirirken erkek cinsinin daima baskı ve tutsaklığı altındadırlar. İşte, okulda, fabrikada, evde ve diğer alanlarda bu gerçek değişmiyor. Bu gerçeklik, salt kadınlık olgusu ile beslenen hareketlerin, kadınların günümüz toplumsal yapısının, kadını sınırlayan kurumlarını değiştirmek ya da tamamen ortadan kaldırmak gibi uğraşların önünde duran engellerin en başında gelir. Benzer nedenlerden dolayı bugün, büyük ölçekte kadın çoğunluğunun, toplumsal yapı ve kurumların devamını istememesi, ücret ve cinsel tutsaklığa karşı çıkması, “öteki” yaftasına karşı mücadele etmesi, emekçi kadının sırtına yüklenen ağırlı-

ğın azaltılmasına çalışması da en az bir öncekiler kadar belirgindir.

Ancak, esaslı bir ortadan kaldırma, toplumsal düzen sorununun çözümlenmesinde yatar. Anaerkil düzenden günümüze uzanan toplumsal değişim çizgisinde mutlak noktaların olmadığı bilimsel bir veri iken, devamında, tarih sahnesinin köklü değişikliklere gebe olacağını varsaymak tek mutlaklık olmaktadır.

Bugün, erkek egemen çıkarıcılığının yararına gözükken ama esasında sömürü çarkının tahrik mekanizmasından başka bir şey olmayan yerleşik “ahlak” sistemi, kadın-erkek bağlamında, özgürlükler ve haklar adına, ikili bir önerme içindedirler. Bu önermelerin ilkinde, erkeğin poligamik “güdülleri” ne vurgu yapılarak birden fazla kadını sevebileceği garanti altına alınmakta, ikinci önermede kadın, monogami zindanına terk edilmekte, tutsaklığının kefareti olarak bir erkeğin cinsel tatmin objesi olması koşuluyla özgürlüğünün bedeli kendisine ödenmektedir. “Kutsal” kitaplar bu yönde onlarca buyruk içermektedir. Cennetin hurileri, şahitlik konusunda kadının erkeğin yarısı olarak kabulü, sadece erkek için poligami evlilik, kadını dövmeye kadar varan cezalandırmalar vb.

İstatistiklerin yavan ve durağan rakamlarının izini sürerek varılacak noktada, sorunun çözümü anlamında veri olması beklenen sonuçlara ilişkin hayal kırıklıkları her zaman yaşanmıştır ve bundan sonra da yaşanması muhtemeldir. Yine de, akli başında bir çalışma sayesinde, aile içi şiddet, fuhşiyat, töre cinayetleri, taciz, alıkoyma, tecavüz, kötü muamele, cinsel meta algısı, öteki cins, eksik etek, kültürel ve eğitsel engeller vb gibi insan vicdanını yaralayan onlarca olgunun gerçekleşme yüzdelerini öğrenbiliyoruz.

Bu gün istatistikler, kadınların yüzde altmışa yakınının fiziksel, yüzde otuzunun duygusal şiddete maruz kaldığını ortaya koymuş durumdadır. Hem fiziksel ve hem de duygusal açıdan şiddet kurbanı kadınlara, aynı zamanda

erki elinde bulunduran erkek tarafından ekonomik ve cinsel şiddet uygulanmakta, ekonomik özgürlüğü elinden alınmış kadın her türlü insanlık dışı muameleye muhatap olmaktadır. Kadınların önemli bir yüzdesi dayak ve tacizle daha baba ocağında yüzleşmekte, sonrasında “el kapıları” nda maddi manevi destekten yoksun bırakılarak koca zulmüne ve tecavüzüne terk edilmektedir.

Eğitim olanağı yakalayabilen kız çocuklarının birçoğu, aile içi köleci ilişkilerden kurtulma sevincini, okul sıralarında, erkek arkadaşları ve öğretmenlerinin tacizleri yüzünden doyasıya yaşayamamakta, “ikinci cins” yaftasını boyunları bükük halde taşımak zorunda bırakılmaktadırlar. Uludağ Üniversitesi tarafından yürütülen bir anket çalışmasında üniversite eğitimi almakta olan kız öğrencilerin yüzde 86.9 u cinsel tacizle karşı karşıya kaldığını göstermektedir.

Üretim sürecine katılan kadınlar için de farklı sonuçlara rastlanmaz. Eşit işe eşit ücret sisteminin işlemediği günümüz kapitalist sisteminin, yönetim kademelerini kadın çalışana kapalı tutması, kadın emeği üzerindeki sömürüyü daha da ağırlaştırmakta, erkek egemen faydacılığın kadın cinselliği üzerinden beslenmesiyle iş yeri tacizleri artmakta ve kadın, kendi cinsine ve insanlığına yabancılaşarak psikolojik uçuruma sürüklenmektedir.

Her ne kadar tecavüz sıralamasında ülkemiz, yüzde altmışa varan skoruyla Bangladeş, Etiyopya, Hindistan ve Mısır’ı geride bıraksa da, “uygar dünya” da durum farklı değildir. İsviçre’de lise çağındaki kız öğrencilerin yüzde yirmisinin tecavüze uğradığı, ABD de her yıl yedi yüz bin civarında kadının cinsel tacize maruz kaldığı, İngiltere ve Fransa’da her dört kadından birinin aile içi şiddeti tattığı, çeşitli ülkelerden yaklaşık beş milyon civarında kadının zorla uluslararası fuhuş pazarına sunulduğu BM Kadın Kalkınma Fonu tarafından açıklanan çıplak verilerdir. Kuşkusuz, örnekler çoğaltılabilir. İşte, bu ve buraya alamadığımız

yığınla gerçeklik ve istatistiksel sonuç, kadın sorununa moda kullanımı dışında farklı bir perspektifle bakmayı zorunlu kılmaktadır.

Emek sömürüsü üzerine basarak gelişimini sürdüren toplumlarda hemen hemen tüm boyutlarıyla kanıksanmış olan bu kangren yara, kadın-erkek arasındaki yakınlaşmayı engellemekte, kadını erkeğe düşman hale getirmekte ve giderek sevgi ağacının köküne asit dökmeye kadar varan toplumsal ve kültürel zehirlenmelere neden olmaktadır.

Yaşama isteğinin birleşik ifadesi demek olan eşitlik ve özgürlükler temelindeki karşı cins birlikteliği, bu zehirlenmenin yarattığı fiziksel tepki neticesinde bir yarışa ve bir alt etme kavgasına dönüşmekte, kadın ve erkeğin birlikte kuracakları gelecek toplum düzeninin emek cephesi parçalanmak istenmektedir.

Tekelci kapitalist sistemin, onun tüm kurumları, anayasal formatı ve hukuk sisteminin beslediği cinsler ayırımı olgusu tuzağına düşen kadın veya erkek, kendilerini yıkıma sürükleyen bu büyük tehlikenin farkında olmadan, bilinen nakaratı tekrarlayarak, birbirlerinin başarı üzerine basarak başarı yakalamayı ummaktadırlar. Halbuki, yeni insanı yaratmadaki cesaret ve sorumluluğu sevginin sürekli ürettiği potada tutmakla, yapay gündemle yaratılmaya çalışılan ayırım ve düşmanca rekabet ortadan kalkacak ve aydınlık gelecek için yürünmekte olan yolun doğrultusu daha da netleşecektir.

İlkel komünal yaşamın işbölümü ile başlayıp sınıflı toplumların tarih sahnesine çıktığı toplumsal segmentte dinsel motiflerin yedeğinde iyice netleşen cinsler ayırımı, istismar ve sömürü, üretim araçları ve üretici güçlerdeki gelişmeye koşut olarak toplum yaşamının her alanında var olmaya devam etmiştir. Tekelci kapitalist aşamada, sistemin bir yandan sözde “eşitlikçi” söylemi, seçme seçilme hakkı, evlenme hakkı, hatta bir genelev emekçisinin vücudunu satmama hakkı - ne yazık ki sevgi temelinde yapılmayan bir evlilikte kadının bu

hakkı da yoktur - gibi göstermelik haklarla sorunun üstü örtülmeye çalışılmış, diğer yandan ve daha çok konjonktüre bağlı olarak, emek cephesinin parçalanması adına cinsler ayırımı gizli açık körüklenmiştir.

Spontane hareketlerle fonda burjuva meşruiyet, önde feminist bando kurtuluşuna koşarken, hem kendini ve hem de mücadele hedefini küçülttüğünün farkında olmayan, sınıfsal özünden yalıtılmış kadın hareketleri en netice kölelik zincirine yeni bir halka eklemenin ötesine geçememektedir. Geçmesi de asla olanaklı değildir.

Sınıf mücadelesinin erkekle omuz omuza yürüyen katarından kadını alıkoyan ve karşı cinsine yabancılaştıran mekanizmalar, kadının potansiyel enerjisini sömürme temelinde geliştirildiğinden, köreltici etkiler taşırlar. Erkeklerle zorlandığı asimetrik yarış, yakala ve geç motivasyonu temelindeki mekanik taklitçilik, kadın enerjisini toplumsal mücadeleye akıtan nehrin membaini zehir dökmektir. Yeni düzenin yeni insanını bugünden yarına yaratma programı bu tür hedef karartıcı etkilerin elimine edilmesine bağlıdır. Kadın, bu yeni insanı yaratmakla hem kendinin ve hem de erkeğin kurtuluşu yolunu açacak, erkek taklitçiliğinin doğal sonucu kişiliksizleştiren illüzyonlardan sıyrılarak toplumsal özgürlüğe giden yolda en güvenilir dayanak olacaktır.

Ancak yeni insanı yaratmak, küçük insan olmayı ve kadını bu noktaya doğru itmekte olan mekanizmaları reddetmekle olanaklıdır. İnsanın, kadının, sevginin, dayanışmanın, umudun ve özgürlüğün zehiri olan yabancılaşma ancak; kendisi için var olmayı istediği kadar başkaları için de var olmayı insanlık sevgisinin önemli bir bileşeni olarak

gören kadın ve erkeğin ortak dili yakalaması ve bu dili hayatın hemen her alanında canlı olarak kullanması ile etkisiz hale getirilebilir.

Bu ve benzeri tehlikelerin üstesinden gelme mücadelesinin öncüsü, bilmede daha meraklı, sevgide ve sevgisini vermede diğerkam, sezgide daha usta, duyguda daha köklü olan kadındır. Yılların süregelen değer yargılarının erkeğin düşünsel ve duygusal biçimlenmesinde yarattığı bozunma, kadının bu öncü eylemi ile sağaltılacak ve cinsler birbirini, karşı cins algılamasından önce “insan” olarak algılama yeteneğini kazanacaklardır.

Ancak bu temel kalkış noktasının önemsenmesiyle ki, kadına şiddet uygulayan erkeği bu şiddete yönlendiren temel güdünün güçsüzlük olduğu anlaşılmalı ve ancak bu temel kalkış noktasının vereceği ivmeyle ki kadın, giriştiği mücadelenin erkeğe karşı bir iktidar kavgası değil, fakat sömürü çarkından tüm nemalan-

ların iktidarlarına karşı verilen toplumsal mücadelenin eşit bir bileşeni ve erkeğin yoldaşı olduğunu anlayabilsin.

Kadınlar!

Özellikle emekçi kadınlar, ister kafa ister kol emeği ile üretim sürecine katılan kadınlar bilmelidirler ki; bugünün ayrımcı politikalarının belirgin figürü olarak erkeğin önde görünmesi sahnelenmekte olan oyunun yarattığı bir yanılsamadır. Erkekten,

olmayan düşman yaratılarak hedefe yerleştirilmesi, yel değirmenleri ile savaşmaya benzer, ki sonu hüsrana ve yorgunluktur. Erkek, kişiliği ve fonksiyonel durumunun tamamlayıcısı kadından kopararak zavallılaştırılmış, kendisine verilen ayrıcalıklı konum aslında onu küçültmüş ve bu sayede or-

---

Sınıf mücadelesinin erkekle omuz omuza yürüyen katarından kadını alıkoyan ve karşı cinsine yabancılaştıran mekanizmalar, kadının potansiyel enerjisini sömürme temelinde geliştirildiğinden, köreltici etkiler taşırlar.

---

tak mücadelede kadın, sınırsız bir güçten yoksun bırakılmak istenmiştir. Kadın direnişi bu gerçeği hesaba katmadan yol alamaz. Sınıfsal özü örten feminist çıkışların, burjuva iki yüzlü kışkırtmaların, “etekli iktidar” gibi soyut hayallerin insanlık tarihinin geride kalan kısmında baskıyı gizlemekten başka işe yaramadığını görmekteyiz. Kadının, tıpkı alınıp satılan meta gibi pazara sürülmesinin ana nedeni, yerleşik ataerkil düşüncenin sömürü düzeninin yedeğinde canlı tutulması, kadın ve erkeğin emek temelli cephesinin zayıflatılmasına bağlıdır.

Erkekler!

Özellikle eşitlikçi söylemi bir türlü kuvveden fiile indirgeyemeyen erkekler bilmelidir ki; siyasal hayatta kadına tam bir eşitlik istiyorsanız eğer, yalnızca erkeğin tartışmasız hakkı gibi görünen “ayrıcılıklara” kadının da sahip olması için kadın tarafından verilen mücadeleye katılmadığınız müddetçe söyleminiz de ikiyüzlü olur, düşmana cephaneye sağlarsınız. Eşitlik ve özgürlüğü kadının sadece kafası ile, sadece oy kullanma hakkı ve eğitim fırsatıyla, taciz koşullarında da olsa ölçüp orada ayak direr ve kadının yüreğinin özgürlüğüne sırtınızı dönerseniz, bu özgürlükleri kısıtlayan sistemin manivelası olmaktan öteye geçemezsiniz. Kadını tüm önyargılarından kurtarmaya yardım etmek, onları ortak mücadeleye davet etmekten önce onların doğuştan olan haklarını “vermek” değil, tanımak ve bu haklarını kullanmada bilinçli emeği sarf etmek erkeğin başta gelen görevi olmalıdır.

Her bireyin, hangi cinsten olursa olsun, doğal yaşam süreci içerisinde hak ve sorumlulukları vardır. Bu hak ve sorumluluklar bir cinsin diğerine lütfu gibi düşünülemez. Biyolojik farklılık ve bu farklılıklarda temellenen yeteneklerin karşılıklı geliştirme ve eğitime temelinde daha güzeli kurmaya dönük ve sevgiyle bakılabilen bir çeşitliliğe yönelmek ütopya değil, başarı şansı yüksek olasılıklı bir hedeftir.

Önerdiğimiz toplumsal düzende tüm birey, kadın erkek, ekonomik, toplumsal ve kültürel

bakımdan tamamen eşit olacak, sadece biyolojik yapılanmadan gelen fonksiyonların zorunlu kıldığı bazı işlerde ayrılacaklardır. İşini, eğilimlerini seçmedeki özgür iradesini erkekle aynı hak temeline dayalı olarak kullanacak olan kadın, eşini seçmede de aynı serbestlikle kullanacak, sözgelimi; erkeğe evlenme teklifi yaptığında bu, ahlaksızlık ve hafiflik olarak algılanmayacaktır. Bugünkü yapı ve algısıyla bunun gerçekleşmeyeceğini şimdiden söyleyebiliriz. Ama esas mesele yeni insanı yaratmadadır. Kadın, bu yeni insanı yaratma işinin yönergelerini içinde yaşadığımız toplumsal düzenden bulup çıkaracak, erkek popülasyonunda çoktan kurumaya yüz tutmuş sevgi ağacını da besleyerek kendi sevgisini büyütecek, böylelikle kendini pazarda satılan bir meta düzeyinden kurtararak yaşamının öznesi haline gelecektir.

Mülkiyet hırsı insanlık sevgisinin, dolayısıyla cinsel sevginin zehiridir. Kapitalist sistemin kutsal tapınağı mülkiyet yasaları yürürlükte olduğu müddetçe, emeğin sömürülmesinin yanı sıra, kadını da “mülk” olarak algılayan çağdışı anlayış devam edecek, seçimlerde üç beş kadın aday gösterilerek siyasal eşitlik, eğlence dünyasının illüzyonu, yaşamında mekanik eş değiştirmeler cinsel özgürlük adı altında piyasaya sürülerek alıcılarına ulaştırılacaktır.

Bu noktaya geçişerek geldik. Bundan sonrasına geçişerek varacağız. Değişim bireyden sınıfa, sınıftan enternasyonalist anlayışa doğrudur. Bütün bu değişim öylesine bir gelişmişlik düzeyi getirecektir ki, bu dönemde ne cinsel ayrımdan, ne dini baskılardan, ne ulusal nefretlerden söz edilecektir.

Bu, savaşımsız sömürsüz, özgür bir dünyadır. Bu, kapitalizmin “anti-tezi”, onu tarihin “asar-i atika” müzesine gönderecek, tarihte ilk denemesi yenilgiyle sonuçlanmasına rağmen, sosyalizmdir.

Kadına, dünyaya, topluma, emeğe, eğitime, insana, doğaya, bilime bakan penceremiz budur!

KONFERANS KARARLARI

Hareketimiz 28-29 Ocak 2012 tarihinde yaptığı II. Konferansta aşağıdaki kararları onaylamıştır. (Kadın sorununa ilişkin I. Konferansta benimsenen metnin dışında ayrı bir karar almaya gerek görülmemiştir.)

A – Devlet-Devrim

1 – Devlet toplumun sınıflara bölünmüşlüğü-
nün itirafı; iktidarı ele geçirerek kendini egemen sınıf olarak örgütleyen sınıfın egemenliğinin aracıdır. Sınıflarla birlikte ortaya çıkan tarihsel ve geçici bir kategoridir. Devlet iktidarının kaynağı yasa değil, sınıf egemenliğidir. Hiçbir devlet demokratik ve özerk olamaz.

2 – Devlet, bir devlet aygıtı var olmadan var olamaz. Devlet aygıtı devletin zor ve ideolojik aygıtlarının toplamıdır. Egemen sınıf hegomonyasını bu aygıtlara dayanarak sürdürür.

3 – Burjuva devlet burjuvazinin işçi sınıfı üzerindeki diktatörlüğüdür; fiziki ve ideolojik bir toplamıdır.

4 – Her sınıf iktidarının hedefi, devlet iktidarının ele geçirilmesidir. Ancak işçi sınıfı burjuva devlet aygıtını ele geçirmekle yetinemez; “köleliğinin aracını, özgürlüğünün aracı” olarak kullanamaz.

5 – İşçi sınıfının nihai amacı sınıfsız toplumun, komünizmin kurulmasıdır. İşçi sınıfı bu amaca burjuva devlet aygıtını parçalayarak, kendini egemen sınıf olarak örgütleyerek, proletarya diktatörlüğünü kurarak ulaşabilir.

6 – İşçi sınıfı, devleti; a) Burjuva diktatörlüğüne son vermek, kendini egemen sınıf olarak örgütlemek, b) Burjuvazinin yeniden iktidar olma koşullarını ortadan kaldırmak, c) Toplumun bir bütün olarak dönüşümünü gerçekleştirmek ve sınıfsız toplumu kurmak için kullanır. ”Mülk sahibi bütün sınıfların ortadan kalkmasıyla birlikte silahlı bir devlet zorunluluğu da ortadan kalkar”. Devletin siyasal işlevi son bulur, sönümlenir.

7- Proletarya diktatörlüğü; işçi sınıfının örgütlülüğünün niteliğini, strateji ve taktiğinin içeriğini, yol ve yöntemlerini belirleyen devrim teorisinin merkezi kavramıdır. Proletaryanın devrim teorisinde devrim, sadece erki toplumun yıkılması, proletarya diktatörlüğünün kurulmasının değil, aynı zamanda sınıfsız topluma gidişin de belirleyici yöntemidir. Bu nedenle sürekli devrim, proletaryanın kapitalizmden komünizme geçişte bütün bir tarihsel süreci kapsayan mücadelesinin temel sloganıdır.

8- Konferansımız; devletin demokratikleştirilmesi ve kapitalist gelişmenin derecelen-

dirilmesine dayanan her türlü aşamalı devrim teorisine karşı sosyalist devrimi ve proletarya diktatörlüğünü savunur.

B - Parti

1 – Burjuvazinin karşısında tek devrimci sınıf olan işçi sınıfı, ancak bağımsız bir siyasi parti biçiminde örgütlenerek, burjuvazi karşısında devrimci bir sınıf olarak hareket etme olanağına kavuşur. Bu nedendir ki parti, devrimin ve komünizmin zaferinin ilk ve zorunlu koşuludur.

2 – Parti; komünizm amacını benimseyen, bu amacın gereklerini yerine getirmek için mücadele eden komünistlerin yukarıdan aşağıya-aşağıdan yukarıya örgütlenmeyi esas alan katılımcı, demokratik, merkezî, disiplinli örgütüdür.

3 – Proletaryanın tarihsel görevi, kapitalizmi yeryüzünden silmek ve sınıfsız toplumu kurmaktır. Partinin işlevi de; proletaryayı bu göreve hazırlamak, kendi eyleminin koşulları ve niteliğinin bilincine varmasını sağlamak, onu bilinçle ve örgütle donatarak birleştirmek, nihai amacı siyasal iktidarın ele geçirilmesi, komünist toplumun kurulması olan bu mücadeleye ideolojik, politik ve örgütsel önderlik etmektir.

4 – Parti, işçi hareketiyle komünizm idealinin birliğini temsil eder. Bu birlik olmadan parti, sınıfın öncü örgütü olmaya hak kazanamayacağı gibi, kendi eyleminin sürekliliğini de sağlayamaz.

5 – İşçi sınıfı saflarında ideolojik savrulmanın ve örgütsel dağınıklığın hâkim olduğu bugünkü koşullarda komünistlerin asıl görevi, bu savrulma ve dağınıklığa son verecek olan, işçi sınıfının en diri, en devrimci güçlerini merkezî, disiplinli devrimci bir parti olarak örgütlemektir.

Kapitalizmin dünya krizinin derinleştiği,

emperyalist savaş tehdidinin büyüdüğü, devrimci olanakların arttığı günümüzde, komünistlerin dikkatinin ana noktasını oluşturan bu görev, daha da yakıcı ve ertelenemezdir.

C - Komünistlerin Bipliği

Hareketimiz, önüne koyduğu Komünist parti kurma görevini tüm Komünistlerin katılımına açık bir faaliyet olarak ele alır. Bu faaliyetin her aşamasında Komünistlerin birliğinin sağlanması hedefini gözetir.

D -Yayın Organı ve Yayın Faaliyetine İlişkin Kararlar

1- Proletaryanın komünist partisinin inşasını hedefleyen hareketimiz, ideolojik, siyasi ve örgütsel faaliyetini merkezî yayın organı ile yönlendirir.

2- Bu nedenle yayın organı; her türden çeşitli görüşlerin geniş bir yelpazesinin yer aldığı bir tartışma platformu değil, düşünce ve eylem birliğine dayanan devrimci bir siyasetin ideolojik, politik ve örgütsel faaliyetinin aracıdır.

3- Yayın organı;

a) Marksist-Leninist teorinin -ona çeşitli yollarla musallat olan ayırık otlarından temizleyerek- arılığını korumak, bu teorinin yol göstericiliğinde bugünü kavrayarak geleceğe yürümek,

b) Partinin üzerine yükseleceği, ideolojik siyasi ve örgütsel temelleri yaratmak, mücadelenin her aşamasına uygun devrimci taktiği oluşturmak ve işlemek,

c) Düzenin siyasal teşhirini, yaşanan tüm süreçlerin ve güncel olayların sıcağı sıcağına devrimci yorumunu gerçekleştirerek ve izlen-

mesi gereken devrimci politikaları açıklığa kavuşturmak, devrimci siyasetin kılavuzu olmak,

d) İşçi sınıfı, gençlik ve toplumun tüm ezilen kesimleri arasından yeni kadrolar kazanmak, bu kadroların ideolojik, siyasal ve örgütsel eğitimini üstlenmekle görevlidir.

4- Yayın Organı'nın yayımlayacağı tüm yazı ve broşürlerin içeriğini, bu görevler ve bağlı olduğu ilkeler belirler.

5- Yayın organı; Devrimci bir örgüt yaşamının temel ilkesi olan "tartışma, eleştiri ve eylem birliği İlkesi"nden hareketle; teorik, politik, örgütsel ve taktik konularda açık yürekli, cesur, özgür ve yaratıcı tartışmaları özendirir, düzenler ve bu tartışmaları yoldaşça bir anlayış içinde ortak aklı, ortak eylemi üretecek biçimde bir sonuca bağlar.

6- Yayın organına yazılarıyla katkıda bulunmak, eleştiri ve önerilerde bulunmak, dağıtmak, okumak ve okutmak, maddi olarak desteklemek, muhabirliğini üstlenmek, hareketimizin her biriminin, her üyenin hakkı ve ödevidir. Yazı kurulu üyelerden gelen eleştiri ve önerilere cevap vermekle yükümlüdür.

7- Yazı kurulu, tüm yayınlarında yer alacak yazıların belirlenmesinde, gerekli redaksiyonun yapılmasında, yazarlardan değişiklik ve düzeltme istemekle yetkilidir.

E - Proletarya Enternasyonalizmi

1 – Emeğin kurtuluşu; yerel, ulusal değil, dünya çapında toplumsal bir sorundur. Proletarya bu mücadeleyi kapitalist örgütlenmenin temeli olan ulus devlet biçimi altında yürütür. Emeğin sermaye ile olan ilişkisi ve burjuvazinin proletarya üzerindeki egemenliği, biçimi ne olursa olsun bütün kapitalist devletlerde aynıdır. Dolayısıyla proletaryanın toplumsal kurtuluşunun hedefi, amacı ve dayandığı ilkeler

hemen her yerde bir ve aynıdır. Bu durum proletaryanın örgütlülüğünün ve birliğinin zorunluluğunun da temelidir. Proletarya bu mücadelede kesin zaferi ancak uluslararası burjuvaziye karşı uluslararası alanda kazanabilir.

2 – Bugün işçi sınıfı ulusal çapta olduğu kadar uluslararası alanda da devrimci sınıf örgütlenmelerinden büyük ölçüde yoksundur. Bu durumu dikkate alan hareketimiz;

a) Kapitalizmin ulus devlet örgütlenmesine, ulusal ve kültürel farklılıklara dayalı her türlü ulusal komünizm anlayışına,

b) Geçmişte sınıfın devrimci partilerinin oluşumunda önemli bir rol üstlenmiş olsa da, Komünistler Birliği gibi bir dünya partisine bağlı seksiyonlar biçiminde örgütlenmelerin sınıf mücadelesinin bugünkü koşullarına uygun düşmediğine,

c) Sınıf mücadelesinin içinden geçtiği koşulların her ülkedeki farklılığını hesaba katan; hedef, amaç ve ilkeler birliği üzerinde devrimci enternasyonal örgütlenmesinin zorunluluğuna; bunun ancak, sınıf mücadelesinin gelişim sürecine bağlı olarak komünist partilerin etkinleşmesi ve bir araya gelmesiyle gerçekleşebileceğine, komünist partilerin bu hedefe göre konumlanmaları gerektiğine,

d) İşçi sınıfının enternasyonalist görevinin, burjuva egemenliği yıkarak kendini egemen sınıf olarak örgütlemek ve dünyanın geri kalan kısmında, bu aynı mücadelenin zaferi için savaşmak olduğuna dikkat çeker.

F - Uluslararası Dayanışma

Emperyalist güçlerin dünyayı yeniden kalamaya hazırlandığı, kapitalist saldırganlığın, ırkçılığın ve şovenizmin gemi azıya aldığı, kitlelerin içinde buldukları durumun çekilmez hale geldiği bugünkü koşullarda hareketimiz;

1 – Hedefleri ve amaçları net olmasa da, anti-kapitalizm bayrağı altında mücadele eden çeşitli toplumsal kesimlerle,

2 - Emperyalist işgal, ilhak ve bağımlılığa karşı mücadele eden halklarla,

3 – ABD emperyalizmine karşı birlikte mücadele azmiyle birleşen Latin Amerika halklarıyla,

4 – İşbirlikçi diktatörlere ve emperyalist işgallere karşı mücadele eden Afrika ve Ortadoğu halklarının haklı mücadeleleriyle, tam bir dayanışma içinde olduğunu açıklar.

G - Demokratik Hak ve Özgürlükler

Siyasi özgürlükler (örgütlenme, dernek kurma, basın, toplantı ve gösteri özgürlüğü vb.) işçi ve emekçilerin, ezilenlerin sermaye egemenliğine karşı mücadele silahlarıdır.

Burjuvazi; yığınların mücadele ederek elde ettikleri, siyasi eğitimleri, birleşme ve örgütlenmelerinin araçları olan bu silahları, onun elinden koparıp almak için tarih boyunca ya baskı ve yasaklamalara başvurmuş, ya da bu silahları kendi hegemonyasının bir aracına dönüştürerek etkisizleştirmeye çalışmıştır. Çoğu zaman da bu iki yöntemi birlikte kullanmıştır.

Hareketimiz;

a) Son dönemde toplumsal mücadelenin hemen her alanında ortaya çıkan sivil toplum örgütlerini (STÖ) uluslararası burjuvazinin, yığınların mücadelesini etkisizleştirerek hegemonya altına alma girişimi olarak görür ve buna karşı mücadele eder, yığınları uyarır.

b) Buna karşın toplumun değişik kesimlerinin işsizliğe, yoksulluğa, ayrımcılığa, eşitsizlik ve adaletsizliklere karşı kendi çıkarlarını korumak ve geliştirmek için kurdukları, kendi olanaklarıyla yaşattıkları demokratik örgütlen-

meleri destekler, bunların yaygınlaşması ve işlevlerinin gelişmesi için savaşır.

c) Toplumun değişik kesimlerinin kendi öz örgütleri eliyle yürüttükleri mücadeleleri, bunların tekil ve yalıtık eylemler olmaktan çıkartılarak merkezileştirilmesini, proletaryanın devrimci hegemonyasının zorunlu bir koşulu olarak görür.

d) Kitlelerin mücadelesini temel almayan ve ona dayanmayan soyut bir devrim anlayışına olduğu kadar, yalnızca bu mücadelelerle yetinen reformist anlayışlara karşı, siyasal mücadeleye bağlı bir demokratik mücadele anlayışını temel alır.

H - Ekonomik Politik Mücadelenin Birliği ve Sendikalar

1 – Emegın değerini en alt sınıra indirmek ve emek sürecini buna uygun olarak düzenlemek, sermayenin genel eğilimidir. Çeşitli adlar altında işçi birlikleri ve sendikalar, sermayenin bu genel eğilimine karşı işçilerin günlük çıkarlarını savunma ve geliştirme gereksiniminden doğmuşlardır. Sermaye Egemenliği var olduğu sürece de, bu işlevleriyle var olacaklardır.

2 – İşçi sınıfının kurtuluşu; ücret sisteminin iyileştirilmesini değil, tümüyle ortadan kaldırılmasını öngörür. Ücret sisteminin iyileştirilmesi, en iyi koşullarda bile, işçi sınıfını bilinçsiz, ezilmiş ve bir ömür boyu kölelik zincirini boynunda taşıyan bir sınıf olmaktan kurtarmaz.

3 – İşçiler, sermayenin toplumsal gücü karşısında birleştikleri ve örgütlendikleri ölçüde toplumsal bir güç olurlar. Sendikalar işçileri birleşik bir güç haline getirmenin araçlarıdır. Sermaye karşısında işçileri birleştirip örgütleyerek daha büyük çaplı mücadeleye hazırlarlar. Bu anlamda işçi sınıfının mücadele ocaklarıdır.

4 – Sermaye egemenliği koşullarında işçi sınıfının ekonomik ve siyasal örgütlenmeleri, proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıf mücadelesi ortamında biçimlenir. Bu mücadelede işçi sınıfı geri düştükçe onun örgütleri de şu ya da bu biçimde burjuva hegemonyanın etki alanına girer. Sendikalar, burjuva hegemonya etkisine en açık sınıf örgütleridir.

5 – Sendikal alanda işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki kavga, sendikaların var olup olmasından çok, işlevleriyle ilgilidir. Bu kavgada burjuvazinin çıkarı, sendikaları ücretlerin iyileştirilmesi mücadelesiyle sınırlayıp, düzenin payandaları haline getirmektir. İşçi sınıfının çıkarı ise ücretlerin iyileştirilmesi mücadelesini, ücret sisteminin ortadan kaldırılması mücadelesiyle birleştirmektir. Burjuva sendikacılığı ile sınıf sendikacılığı arasındaki temel ayrım çizgisi budur.

6 – Ekonomik mücadeleyi siyasal mücadeleyle birleştiremeyen bir sendikal anlayışın, sınıfın günlük ekonomik çıkarlarını da koruyamayacağı tarihsel deneyim tarafından da doğrulanmıştır. Bugün hemen bütün dünyada sendikal hareketin durumu temelde budur. Sendikalar siyasal mücadeleden koptukları oranda, düzenin payandaları haline gelerek kendi varlıklarını da tartışmalı hale sokmuşlardır. Bu, burjuvazinin başarısıdır.

7 – İşçi sınıfının taşeronlaşma ve esnek çalışmayla birliğinin daha da parçalandığı, rekabet içinde atomize edildiği, ücretlerin en alt sınıra çekildiği, işsizliğin çalışanlar üzerinde bir tehdit aracı olarak kullanıldığı bugünkü koşullarda sendikaların, işçi sınıfının mücadele ocakları olarak önemi kat be kat artmıştır. Sendikaların tümüyle denetim altına alındığı ülkeler ile henüz buna ulaşamayan ülkelerde sendikal mücadelenin durumu, sendikal mücadelenin önemini gözler önüne sermektedir.

8 – Bu koşullarda komünistlerin görevi, işçi sınıfının ekonomik eylemiyle siyasal eylemini birlikte yürütmek, işçilerin ekonomik mücade-

lesini desteklemek ve bu mücadelenin siyasal mücadeleyle uyum içinde yürütülmesini sağlamaktır.

9 – Hareketimiz, sermayenin açık ekonomik ve siyasal saldırıları karşısında, işçi sınıfında sendikalaşma ve sendikal mücadele eğiliminin gittikçe güçlendiğinden, buna karşın, var olan sendikalara karşı haklı bir güvensizlik içinde olduğundan hareketle;

a) Burjuva partilerin bir uzantısı olan, onların sınıf içinde ajanlığını üstlenen burjuva sendikacılığı karşısında işçilerin “sınıf sendikacılığı” temelinde birliğini,

b) Bu birliğin, ekonomik mücadeleyle siyasal mücadelenin ayrılmazlığı üzerinde kurulması gerektiğini,

c) Hazırlıkların sağlıklı yürütülmediği, “direnış için direniş” mantığına dayalı sendikalaşma girişimlerinin, sınıfın birliğine hizmet etmekten çok, sınıf saflarında bir dağınıklığa yol açtığını; bu birliğe ancak işçi sınıfı içinde inatçı, sabırlı ve sistemli bir ideolojik, politik ve örgütsel çalışmayla varılabileceğini karar altına alır.

İ - Ulusal Sorun

1- Hareketimiz, ulusların ve dillerin ayrım-sız özgürlüğü ve eşitliğini, ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin hakkını ikircimsiz olarak savunur.

2 – İşçi sınıfının devrimci birliğini, ulusal kurtuluş ile toplumsal kurtuluşu birbirine bağlayan ana halka olarak görür ve bu birliğin kurulması için;

a) Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını (UKTH) hangi gerekçeyle olursa olsun reddeden, ulusal inkâr ve imha politikalarına ve

b) Milliyetçi, şoven yaklaşımlara karşı kararlılıkla mücadele eder.

3 – Konferansımız Kürt özgürlük hareketi

önderliğinde yürütülen Kürt halkının devrimci mücadelesini desteklemeyi, devrimci kurtuluş mücadelesinin ve proletarya enternasyonalizminin bir gereği olarak görür.

4 – Kürt özgürlük hareketinin demokratik özerklik talebini, halkların birlikte yaşama ve geleceği birlikte kurma iradesi olarak görür ve destekler.

5 – Kürt özgürlük hareketiyle Türkiye sosyalist, komünist gruplarını ve çeşitli toplumsal mücadeleleri birleştirmeyi amaçlayan Halkların Demokratik Kongresi’ni, halkların ve emekçilerin merkezî ortak eyleminin bir aracı olarak görür ve destekler. Bununla birlikte, hangi gerekçeyle gerekçelendirilirse gerekçelendirilsin, Kongre bileşenlerine dayalı bir “Kongre partisi” girişimini, bugünkü koşullarda birleştirici değil, ayrıştırıcı bir girişim olarak görür.

6 – Burjuvazinin çözümsüzlük içinde Kürt halkına dayattığı imha politikasına karşı bütün emekçileri, Kürt halkının haklı mücadelesini desteklemeye ve milliyetçi, şoven tertiplere karşı uyanık olmaya çağırır.

J - Savaşa İlişkin Kararlar

Tarih boyunca egemenlik savaşları; fetih, yağma ve sömürge savaşları biçiminde hep var olagelmıştır. Savaşlar emperyalist egemenlikle birlikte yerel, ulusal, bölgesel savaşlar olmaktan çıkarak dünya çapında savaşlara dönüşmüştür. Kapitalizm bir dünya sistemi olarak var oldukça bu üretim tarzının iç çelişkilerinin dışa vuruluş biçimi olarak savaşlar da var olacaktır.

Hareketimiz; savaşa karşı mücadelenin kapitalizme karşı işçi sınıfının yürüttüğü sınıf mücadelesinden bağımsız olarak ele alınmayacağından hareketle

1- İşçi sınıfının burjuvaziye karşı yürüttüğü sınıf savaşını... tarihin devindirici gücü,

2- Muzaffer sosyalizmin kapitalist saldırıganlığa karşı kendini savunma hakkını, sınıf savaşının bir gereği olarak görür.

3- Emperyalist işgal, ilhak ve bağımlılığa karşı halkların yürüttükleri savaşları haklı savaşlar olarak niteler ve destekler.

4- Kapitalist egemenliğin devamı ve dünyanın emperyalist devletler arasında pazar ve egemenlik alanı olarak paylaşılmasını öngören emperyalist savaşlara karşı, halkların özgürlüğü ve işçi sınıfının kurtuluşu işçin savaştır. Her ne koşulda olursa olsun emperyalist savaşta “anayurt savunmasını” reddeder. İşçi, emekçi ve ezilenleri silahlarını birbirine karşı değil, kanlarını daha fazla emmek için onlardan hayatlarını isteyen uluslararası burjuvaziye karşı doğrultmaya,

5- Emperyalist güçlerin dünyayı yeniden paylaşmak için savaş hazırlıklarını olanca hızıyla sürdürdükleri günümüzde, işçi ve emekçileri; doğal yaşamı, insan yaşamını tehdit eden nükleer silahlanmaya, nükleer savaşa, silah tekelininin kasalarını doldurmak üzere dünyanın çeşitli yerlerinde tutuşturulan savaş ocaklarına, halklar ve inançlar arasında körüklenen düşmanlıklara karşı aktif tavır almaya, işgal ve ilhaklarla karşı karşıya olan Afrika ve Ortadoğu halklarıyla dayanışmaya çağırır.

K - Gençlik Hareketi Üzerine Kararlar

Gençlik; devrimci mücadelenin ateşleyici dinamiğidir!

- Gençlik olmadan bir kitle hareketi düşünülemez.

- Gençlik sadece geleceği değil bugünü de temsil eder.

- Gençlik sosyalizm idealinin bugünü yakalayabilmesini ve tarihle birlikte ileriye taşınmasını sağlayan ana unsurlardan biridir.

- Mücadelenin sonucunu belirleyecek olan asıl güç; gençlik, özellikle işçi gençliktir.

- Gençlik; örgüt içinde “memur” algısıyla çalışan bireyler değil, aksine örgütün bugünü yakalamasını ve sokaklara inmesini sağlayan itici güçlerdir.

- Gençlik; kapitalist sisteme karşı mücadelesinin yanında, aynı zamanda sosyalizm idealini dogmalara hapsedmiş ve ideolojimizin günü yorumlamasını engelleyen, kendini “sosyalist” ilan eden bakışlara da karşıdır.

-Gençlik; birbirine rakip hale getirilmiş, birlikte hareket etmesi engellenmiş, parçalara bölünmüş bir biçimde yönetilmektedir; bu politikaların tamamına karşı cevap, örgütlenerek ve birlikte savaşarak verilecektir.

-Gençlik; sadece örgütlü odağın dışında değil, aynı zamanda örgütü geri düşüren örgüt içi düşüncelere de karşı mücadele yürütür.

Gençlik Hareketimizin

Görevleri

- Sınıf hareketi ve ezilen diğer unsurlar ile bağ yakalayan ve bu perspektifi kendi özgün dinamikleriyle birlikte harekete geçiren bir gençlik hareketinin yaratılması, önümüzde duran bir başlık ve dahası zorunluluktur.

-Gençlik mücadelesi, gündelik hak arama mücadeleleriyle sınırlandırılmamalıdır; bu tarz bir yaklaşım, sorunun temeline dair bir körlüğü getirmektedir. Öğrenci gençlik özelinde var olan anlık eğitim hakları vs. üzerinden yürütülen mücadeleler, bir sürekliliğe kavuşturulmalı ve öğrenci gençlik açısından bu araçlar, sonrası olmayan birer amaçlar dizisine dönüşmemelidir.

-Akademik alanı yok sayan sınıf indirgemeci mantık da çok kere alanın özgünlüğüne de bağlı olarak iflas bayrağını çekmiştir; gençlik hareketimiz bu tavrın dışında, yani alanın özgünlüğüne göre davranan ve sınıfla bütünlüklü bir bakış geliştirme zorunluluğundadır.

-Bütün bunların yanında hareketimiz, gençlik mücadelesini öğrenci gençlik mücadelesine indirgememeli, coğrafyamız üstündeki yoğun genç kitlenin köle standartlarıyla -değil üniversite, orta eğitim düzeyini bile tamamlayamamış- kayıt dışı çalışan gençleri de göz ardı etmeyerek yürütmelidir. Hareketimiz, bu kitlelerle temas kurmayı hayati bir mesele olarak algılar.

-Üniversiteler özelinde ve dışında faaliyet yürüten gençlik sendikası, farklı gençlik dernekleri vb. yapılarla, ayrıca enternasyonal yapılanmalar ile iletişim sağlanması, içinde faaliyet yürütülebilecek bu gibi yapıların değerlendirilmesi ve yenilerinin yaratılması da ilgimizin dışında kalamayacak kadar önemli konulardır.

Lise, mesleki/teknik

lise ve Üniversite

öğrencilerinin durumu

-Lise döneminde eğitim, üniversite sınavlarına odaklanarak daha çok dersanelere kaydırılmaktadır. Bu durum yüksek ücretler üzerinden bir fırsat eşitsizliği ve güncel bilimin dışında kalan bir eğitim biçimini ortaya çıkarmaktadır, bu olguya karşı parasız ve bilimsel eğitim hakkının savunulması liselerde önemli mücadele başlıklarından biridir.

- Hareketimiz, bütün bu gelişmelerle birlikte gençlik hareketinin içerisinde bütünün bir parçası olarak teknik/ meslek lise öğrencilerinin üzerine daha çok kafa yormalı, ve sınıfın zaten içerisinde olan bu kesime çağrı yapmalıdır. Hareketimiz, bu mücadeleyi yürüten yapılarla eylem birliği yapmaktan kaçınmaz ve mücadele olanaklarını geliştirmek için uğraş verir.

-Meslek ve teknik lise öğrencilerinin staj vb. usuller ile adeta bir köle gibi çok ağır koşullar altında bedava çalıştırılmalarına karşı durmalı ve çalışma saatlerinin düşürülmesi için mücadele vermelidir. Stajlarda başlatılan sigortaların emekliliğe yansımaması da liselilerin

bir başka sorundur hareketimiz bütün bileşenleriyle bu durumu teşhir etmeye yönelecektir.

-Coğrafyamızda mevcut 4 yıllık ve üstü fakültelerden mezun öğrenci sayısı, 2 yıllık yüksek okullardan mezun olmuş öğrenci sayısını bir hayli aşmış durumdadır. Günümüzde sermayenin çok fazla gereksinim duymadığı fen vb. fakülte mezunları çoğunlukla işsiz kalmaktadır. Bu olguya dair mücadele biçimleri, geleceğin işsizlerini yetiştiren bu fakültelerde, eğitim esnasında hep birlikte geliştirilmesi gereken görevler haline dönüşmektedir. Hareketimiz, bu olgunun kendisine dair mücadele olanaklarını yorumlamalı ve mücadele başlıkları haline çevirmelidir.

- Hareketimiz, gençler üzerinde yoğun psikolojik baskılara yol açan üniversitelere/ lisele-re giriş sınavların kaldırılmasına dair mücadeleleri destekler ve bu mücadelelerin içerisinde yer alır.

Eşit parasız anadilde eğitim hakkı

- Coğrafyamız üzerinde Türkler dışında başka ulusların da var olduğunu kabul eden bir hareket olarak, oluşumumuz bu uluslardan biri olan ve anadilde eğitim hakkını talep eden Kürt halkının bu talebini kayıtsız ve şartsız destekler.

- Aynı zamanda yok sayılan ve yok edilme-yeye çalışılan Kürt halkıyla birlikte diğer halkların da bu yöndeki taleplerini benimser, eğitim alanında bu halkların kültürlerin yaşatılmasına dair kurulacak kurumları da destekler.

- Hareketimiz, devletin resmi din kriterleriyle dayattığı liselerdeki zorunlu din eğitimine karşı çıkar ve topraklarımız üzerinde, çeşitli mezhepler ve dinlere mensup insanların bu yöndeki taleplerini dikkate alır.

Kapitalist eğitimi savunmasak da bu sistem-de bile eğitim almak bir haktır.

- Hareketimiz, “nitelikli” eğitimin zengin

küçük bir azınlığa yol veren yapısına karşı “parasız eğitimi” savunmalıdır.

- Eğitimleri aşamasında birer köle zihniyete edilgen bir biçimde sahip olması sağlanan, isyan etme kültürü yok edilmiş, dinî tarikatların ve sermaye yandaşı kuruluşların girişimcilik sertifikalarıyla büyülenmiş gençliğin aklı, burjuva eğitimin türlü efsunlarından koparılmalı, bugünden kurucu unsur olarak insanlığın kurtuluşunun yollarını döşeyen birer gönüllü emekçi olmaları yönünde uğraş verilmelidir.

L-Ekoloji

Zenginliğin iki kaynağı olan doğanın ve insanın tahribi, sermaye birikiminin temel eğilimidir. Tahribatın boyutları, sermaye birikimi arttıkça artmaktadır. Doğa ve onun bir parçası olan insan, geçen yüzyılın son çeyreğinden bu yana sermaye birikiminin bu eğilimine karşı isyandadır. Sermayenin doğayı tahribi, bütün insanlığı etkilese de, kapitalistler bu etkiyi ceplerini doldurmaya devam ederek karşılamaktadır. Tahribatın yıkıcı sonuçlarıyla karşı karşıya olanlar; hem daha fazla sömürüyle her bakımdan yoksullaşan ve hem de tahrip edilmiş doğada yaşamaktan başka seçeneği olmayan işçiler, emekçiler, yoksul ve küçük köylülerdir.

Liberallerin; kapitalizmin doğanın ve insanın kapitalizm tarafından tahribini, daha insancıl bir kapitalizmle durdurma girişimleri, burjuva manipülasyondur. Daha insancıl bir kapitalizm, daha fazla sömürü ve daha etkili bir tahribattır.

Hareketimiz, sermaye egemenliğini;

a) Kâr uğruna doğanın çeşitli biçimler altında tahribinin,

b) Rant uğruna tarihsel arazilerin ve doğal örtünün yok edilmesinin ve

c) Verimi arttırmak adına var olan genetik

çeşitliliği yok ederek, toprağın ve insanın zehirlenmesinin sorumlusu olarak görür.

Buradan hareketle ekolojik mücadeleyi;

- a) Burjuva egemenliğe karşı yürütülen sınıf mücadelesinin bir alanı olarak ele alır ve
- b) İşçi sınıfıyla köylülüğün kapitalizme karşı devrimci bağlaşıklığının temeli olarak görür.

m - Dinle İlgili Kararlar

1- Din, kökleri doğal ve toplumsal süreçlerde gizli olan, gerçekliğin çarpıtılmış ve tersine çevrilmiş bilincidir.

2 - Tarihin başlangıç döneminde insan, doğal güçlerin egemenliği altındaydı. Din, insanın başa çıkamadığı bu doğal güçlerin düşsel bir yansımasıydı. Tarih içinde toplumsal güçlerin insan karşısına yabancı ve açıklanamaz bir güç olarak çıkması, dinin toplumsal temelini oluşturdu. Bilim ve tekniğin gelişmesinin bir sonucu olarak insanın giderek doğal güçlere eğmen olması, dinin doğal köklerini etkisizleştirirken, sınıfların ve devletin ortaya çıkmasıyla dinin toplumsal kökleri gittikçe gelişerek daha da güçlendi. Başlangıçta doğanın gizemini yansıtan figürler -tanrılar- yerleşmiş güçlerin ezici güçleri meşrulaştırıp kutsallaştıran güçlerin sembelleri haline geldi. Çok sayıda tanrının doğal ve toplumsal özellikleri, insanın soyut yansıması olan, her şeye kadir tek Tanrı'da birleşti. Böylece tek tanrılı evrensel dinler ortaya çıktı.

3 - Feodal dönemde din ve kilise, kapitalist gelişmenin önündeki en büyük engellerden biriydi. Her şeyden önce din kurumları -kilise- en büyük toprak sahibi olarak düzenin baş savunucuydu.

Diğer yandan burjuvazi, sanayinin gelişmesi için bilime -en başta da doğal bilimlere- gereksinim duyduğu oranda, bilimi dinin etkisinden kurtarmak zorundaydı. Dinin belirleyici

etkilerine bağlı olarak feodalizme karşı her başkaldırı, zorunlu olarak dinsel bir kılığa büründü. Önce bilim, dine -kiliseye- başkaldırdı. Ardından burjuvazi yoksul köylü kitlelerine dayanarak başkaldırıya katıldı. Burjuvazinin dine karşı yürüttüğü mücadele, farklı ülkelerde farklı biçimlere büründü. En radikal hesaplaşma 1789 Fransız Devrimi'nde gerçekleşti.

4- Burjuvazinin, dinin etki alanını daraltmak için verdiği mücadelenin kendi egemenliğine karşı mücadeleye dönüştüğünü fark etmesi uzun sürmedi. Kapitalizmin gelişmesinin önüne bir engel olarak dikilen dini, kapitalizmin yıkılmasının engeli olarak yeniden örgütledi. "Laiklik" adı altında insanı, kendi dışındaki dinin (softaların, papazların) tanrısından kurtarıırken, onu kendi iç tanrısının esiri haline getirdi. Softaların ve papazların yeni görevi de insanın bu yeni tanrısının büyütülüp yüceleştirilmesi oldu.

5 - Kapitalizm; yarattığı, tarih içindeki en büyük ve en etkili yabancılaşma ile dinin toplumsal köklerini güçlendirdi ve böylece kendi yıkıcı kuvvetlerinde kendi egemenliğinin aracını yarattı.

6 - Din, kapitalizmin beklenmedik darbele-ri karşısında acılara boğulan, korkuya, umutsuzluğa kapılan yığınların çaresizliğinin son sığınağıdır. Din; kalpsiz bir dünyanın sahte kalbi, vicdansız bir dünyanın yalancı vicdanı ve acı çeken insanın iç çekişi ve acılarının geçici yatıştırıcısıdır; adalet ve güzel bir yaşam özlemini ölüm sonrasına erteleyen ve bu dünyada güzel bir yaşam için verilen örgütlü mücadeleyi güçten düşüren ideolojik bir silahtır. Özetle din, hâkim sınıfların elinde halk yığınlarını manevi araçlarla dizginlemenin başlıca ve en etkili araçlarından biridir.

7 - Komünistler, materyalisttirler; bu dünyanın acılarına karşı bu dünyanın araçlarıyla savaşırlar.

Dinin, egemenlik aracı olarak kullanılması-

na karşı mücadeleyi –diğer bütün alanlardaki mücadelelerinde (kadın sorunu, ekoloji vb.) olduğu gibi- kendi başına bağımsız bir sorun olarak değil, sınıflar mücadelesine bağlı olarak ele alırlar. Yani dinin bir iktidar ve sömürü aracı olarak kullanılmasına karşı mücadeleyi soyut bir din karşıtlığından çıkartarak dinin doğal ve toplumsal köklerine karşı mücadele -yani emekçiyi çaresizlik içinde ve ellerini gökyüzüne açmak zorunda bırakan sömürü ve tahakkümü ortadan kaldırma mücadelesi- olarak ele alırlar. Dinin etkilerine karşı salt teorik mücadeleyle yetinmezler; “yalın bilgi” ne denli etkili olursa olsun “toplumsal güçleri, toplumun egemenliği altına almaya” yetmez. Bunun için her şeyden önce toplumsal bir eylem –devrim gerekir. Ve eylem yerine getirildiği –yani toplum, tüm üretim araçlarına el koyduğu, bunları planlı biçimde kullandığı ve böylece kendini ve tüm üyelerini, şimdilik kendileri tarafından üretilmiş, ama karşılarına ezici bir yabancı güç olarak dikilen bu üretim araçlarının onları egemenliği altında tutan bu kölelikten kurtardığı zaman; yani insan yalnızca önerir olmakla yetinmeyip ama aynı zamanda düzenleyici de olduğu zaman- işte ancak o zaman dinde yaşayan son yabancılaştırıcı güç ortadan kalkacak ve böylece yansıtılacak hiçbir şey bulunmaması yalın nedeniyle, dinsel yansının kendisi de ortadan kalkacaktır.

8 – Komünistler; dinin devrimci eyleme ket vurmasına karşı mücadele ederken şu iki yanlış tutuma: a) Sorunu salt soyut bir ilerencilik-gericilik sorunu olarak görüp dine karşı açık savaş açan tutum ile

b) “Halkla kaynaşma” ya da “halkı ürkütme” adına dinle uzlaşma yolları arama tutumunun aynı sonuca, dinin etki alanının güçlenmesine yol açacağından hareketle; bu iki eğilime karşı mücadeleyi dinin doğal ve toplumsal köklerine ve onun bir tahakküm ve sömürü aracı olarak kullanılmasına karşı mücadeleden ayırmazlar.

9 – Kapitalizmin gericilik döneminin çocuğu olan Türk burjuvazisi, dine karşı mücadele etmek bir yana, İslamiyet’in Sünni fraksiyonunu “devlet dini” olarak örgütleyip –onu da devletin kontrolüne sokarak- Osmanlı’nın yolunu izlemiş; dini, sınıflar mücadelesinin üstünü örtmek, işçi ve emekçileri inançları temelinde bölmek, ulusal kurtuluş mücadelelerini bastırarak ve bu coğrafyadaki farklı inançları baskı altında tutmak için ideolojik ve toplumsal bir silah olarak kullanmıştır. Bugün de adına “laiklik” dediği bu aracı aynı amaçlar uğruna en yoğun biçimde kullanmaktadır.

Hareketimiz;

a) Burjuvazinin, toplumdaki sınıfsal ayrışmayı dinsel temeller üzerinde bir ayrışmaya dönüştürme, işçi ve emekçileri dinsel ve mezhepsel inançlarına göre bölüp parçalama ve sınıflar mücadelesinin üstünü dinsel bir örtüyle örtme çabalarına,

b) Halka din hizmeti sunma adı altında; halkın sömürüye, baskıya ve ayrımcılığa karşı başkaldırısını dizginleme girişimlerine,

c) Sınıf mücadelesinde yer alan ve yer alması gereken işçi ve emekçiler arasında dini inanç ve mezhep ayrımcılığına,

d) İnancın, Kürt ulusal kimliğinin ve özgürlük mücadelesinin karşısına çıkarılmasına karşı mücadele eder.

e) Dinî inancı, birlikte sınıf mücadelesine katılmanın önünde bir engel olarak görmez.

f) Devletin; dini örgütlemekten, din eğitiminin tamamen elini çekmesini,

g) Devlet ve toplum karşısında bireyin inanç, ibadet veya inanmama özgürlüğünü, dine karşı propaganda hakkını da içerecek biçimde savunur.

SÖZ VE EYLEM, KOLEKTİF ÖRGÜTLEYİCİMİZDİR

M. Selim

Lenin; 1901 yılında yazdığı ve ilk kez 1901 Mayıs'ında Iskra'nın 4. sayısında yayımlanan "Nereden Başlamalı?" başlıklı ünlü makalesinde; "...bir gazetenin rolü, yalnızca fikirlerin yayılması, siyasi eğitim ve siyasi müttefiklerin kazanılmasıyla sınırlı değildir. Bir gazete sadece kolektif bir propagandacı ve kolektif bir ajitator değil, aynı zamanda kolektif bir örgütleyicidir de." Derken, merkezî bir yayın organının -kuşkusuz iyi değerlendirildiğinde- bir devrimci örgüt için yaşamsal önemine ve birden çok işlevine dikkat çekmekteydi.

Lenin; merkezî bir yayın organının, partiyi yalnızca ideolojik anlamda kaynaştırmakla kalmayacağını, aynı zamanda yerel örgütleri de birleştirip geliştireceğini; yerel örgütlerin yazı kurulları, yayın dağıtıcıları, muhabirleri, yayın ilişkileri etrafında örgütsel bir iskelet ve onun çevresinde de bir örgütsel ağ kurulabileceğini düşünüyordu.

Peki ama biz bu değerlendirmeler ışığında merkezî yayın organımız Söz ve Eylemi bir örgütlenme aracı olarak ne derecede başarıyla kullanabiliyoruz?

Biz içinde bulunduğumuz reel durumda her şeyden önce, bu aşamada temel görevlerin tümünü üstlenmeye kendimizi hazırlamalıyız. Biz kolektifin teorisyeni, örgütçüsü, propagandacısı ve ajitatorü -en önemlisi de- neferi olma-

lıyız. Ta ki işbölümü ve uzmanlaşmanın nesnel koşul ve olanaklarını hazırlayınca dek. Bu yoğun çalışma süreci içerisinde değişip yetkinleşerek dönüşüm geçirene dek. Yani her şeyden evvel işe, kendimizle, kendimizi örgütlemekle ve zamanımızı iyi yönetmekle başlamalıyız.

Biz elimizdeki bu önemli aracı en doğru ve en etkili biçimde nasıl kullanabiliriz?

Sorunu üç boyutuyla ele alabiliriz:

1-Söz ve Eylem'in basıma hazırlık evresi,
2- Dağıtım

3- Çalışma tarzımız

1- Söz Ve Eylem'in her sayısı basım aşamasına gelinceye dek, her birimiz dergimizin yazarı, çizeri, fotoğrafçısı, muhabiri... olacağız. Yayın kurulunun bizden istediği ürünleri; istenilen biçimde, eksiksiz ve istenilen zamanda üretip yerine iletmeliyiz ki onların ağır yükünü bir nebze hafifletebilelim. Ancak bunu yapabildiğimizde Söz ve Eylem'in ana arterlerini, yerelin kılcal damarlarından beslenen taze kanla besleyip güçlendirebiliriz ve güçlendirmeliyiz.

2- "Merkezî Yayın Dağıtım ve İzleme Birimi"ni hayata geçirmeliyiz. Bu, bize merkez ile yerel arasında en azından ayda bir kez canlı iletişim, bilgi alışverişi, yereli somutunda tanıma fırsatı sunacaktır. Bu canlı bilgi alışverişi; yerel birimlerin önünü açan, yönlendirici,

ortaklaşa üretilen aylık çalışma programların oluşturulmasında; somut hedefleri doğrultusunda planlı, programlı, disiplinli, iş temelinde yeni bir çalışma tarzına geçiş olanaklarının yaratılmasında önemli katkı sağlayacaktır. Böylece bir çalışma tarzı, kadroların potansiyellerinin daha fazlasını kullanmalarını kolaylaştıracak, onların özverili çalışmasıyla aşılabilecek ve çözüm bekleyen sorunlar çözüme kavuşacaktır.

Ayrıca sorun, ekonomik açıdan da ele alınmaya muhtaçtır. Yayın dağıtımını örgütlemeye daha çok zaman ayıran kadrolar, ulaşım aracına sahip olma gibi pratik sorunlara da en kısa sürede çözüm üretme görevleriyle karşı karşıyayız.

Yayın, elimize ulaştığında, dikkatli, titiz bir okuma-inceleme ve değerlendirmeye işe başlamalıyız. Hangi ilişkimize hangi gündemle, nerede, ne zaman dergiyi götüreceğimizin netleştirilmesi son derece önemlidir. Yayın organının bizim tarafımızdan götürülmesiyle, hem derginin tanıtımını yapabilmemizin hem de kendisiyle dergi üzerinden ilk fırsatta bir araya gelişin zemini yaratılacaktır. Bu ikinci temas, bir sonraki aşamanın ön adımıdır. Eğer ilişkimiz bizi yeni bir ilişkiyle tanıştırılma gibi bir noktaya getirilebilmiş ise biz o alanda düzenli periyotlarla bir araya gelen “DERGİ DAĞITIM BİRİMİ”Nİ oluşturmuşuz demektir. Artık o alanda tek olmaktan çıkmış olmak, bize ortak kararlarımız doğrultusunda ortak çalışmalara geçebilme olanağını sağlayacaktır: Dergideki uzun bir yazıyı okuyup tartışma, bir kitabı birlikte okuyup inceleme ve tartışma (teorik çalışma), yayın dağıtım ağını yaygınlaştırma, yakın çevredeki toplumsal etkinlik ve eylemlere birlikte katılma (pratik çalışma) gibi çalışmaların önü böyle açılacaktır.

Bu çalışma tarzı bize, yayını sınıfa, emekçi yığınlara, kır ve kent yoksullarına, işsizlere, gençlere, kadınlara en kısa yoldan ulaştırma olanağı sağlayacak en uygun yoldur. Çünkü biz ilişkimizle ya iş alanında, ya yaşam alanında, ya da yerleşim alanında canlı ilişki kuruyoruz. İlişkimizle hangi ortamda temas sağlarsak sağ-

layalım bu bize en somut verileri sunmaktadır ve ister evi, ister işyeri, ister mahallesi, ister köyü olsun onu kendi somutunda tanıma fırsatını verecektir. Alanlarda yeni birimler oluşturmanın fırsat ve olanaklarını değerlendirmek ise, bütünüyle bizim hünerimize bağlı olacaktır. Özetle; dergimiz, bizi daha geniş bir alanda örgütlemeye taşıyan bir araçtır.

3- “Nerede bir komünist varsa, örgüt oradadır!” sözünü, bir likidasyon örtüsü olarak yorumlama yerine, olumlu yönden ele alır isek bir TEK olmaktan çıkış yolu, bir örgütlenme hedefi olarak da algılanabilir. En dar, en temel örgütlerimiz DAĞITIM BİRİMLERİ olarak görülebilir. Temel örgütlerin üretim alanlarında (işyeri temelinde) yaşam alanlarında, coğrafi yerleşim alanlarında yaratılması son derece gerekli ve zorunludur. Bu birimler en az 3 kişi ile başlayıp yerleşim alanı ya da coğrafi alanlarda komiteleşebilirler. Birimlerin hedefleri, amaçları ve görevleri somut olmalıdır. İşleyiş, demokratik merkezîyetçi ilkeye göre düzenlenmelidir.

“Bu temsilciler ağı, bütün ülkeyi kucaklayacak kadar büyük, sıkı ve ayrıntılı bir işbölümünü gerçekleştirecek kadar geniş ve çok yanlı; her türlü şart altında, her çeşit sapma ve bütün beklenmedik durumlar karşısında kendi çalışmasını dosdoğru sürdürecektir kadar sınırlanmış ve çelikleşmiş; bütün güçlerini tek bir noktaya topladığı bir sırada, kendisinden çok güçlü bir düşman karşısında, açık savaştan kaçınabilecek, ama, bu düşmanın gaffetinden yararlanarak ona en umulmadık bir zamanda ve en umulmadık bir yerde saldırabilecek kadar esnek bir örgüt.” İSKRA'nın böyle bir gazete olmasını istiyordu Lenin.

Biz de Söz ve Eylemi gerçekten kolektifin ideolojik ve örgütsel olarak sağlamlaşmasına yol açan siyasi yayın organımız olacaktır, sözünü veriyoruz.

ZORU BAŞARACAĞIZ.

Gençlik Hareketine Dair Tespitler ve Olanaklar

B. Aydın

Gençlik hareketleri, dünyanın bütün ülkelerinde kitlesel başkaldırıların merkezinde rol almış, devrimci mu-

halefetin bir ana unsuru olma özelliğini tarihin bütün dilimlerinde ortaya koymuştur. Sınıf hareketlerinin ileri sıçrayışında işçi gençlik, her dönem önemli bir rol üstlenmiştir. Sovyetler Birliği'nin çözülüşünden sora dünya işçi hareketinde yaşanan savrulma, gençlik hareketlerini de etkilemiş; gençliğin toplumsal olaylara duyarsızlaşmasında önemli bir rol oynamıştır. Ülkemiz açısından, yukarıda sözü edilen bu dağımıklığa, tabii 80 yılının faşist darbesinin etkilerini de

eklemek gerekiyor. Peki, günümüzde bu gerileme çöküşü durdurabilecek, toplumsal sorunlar bağlamında kendini yeniden üretebilecek bir gençlik hareketinin ortaya çıkması, gerçekten imkânsız mıdır?

Gençlik hareketleri, dünyanın bütün ülkelerinde kitlesel başkaldırıların merkezinde rol almış, devrimci muhalefetin bir ana unsuru olma özelliğini tarihin bütün dilimlerinde ortaya koymuştur.

Sınıf hareketlerinin ileri sıçrayışında işçi gençlik, her dönem önemli bir rol üstlenmiştir.

1980 darbesinin ardından gençlik üzerine çöreklenen müthiş baskı aygıtı, bugün de uğursuz işlevini yerine getirmeye devam ediyor. Üniversiteli ve liseli gençler üzerinde oluşturulan, artık isim bulmakta bile zorluk çekilen sınav cenderesi, polis baskıları, gözaltılar, fişlemeler ve bütün bunlar yetmezmiş gibi aileler yoluyla gençlik üzerinde uygulanan “sorumluluk” denetimi

ile gençlik dört bir yandan kuşatıldı. Böylece gençliğin doğal muhalifliği ve aktivitesi, zararsız alanlara taşınarak denetim altına alındı.

Ne var ki artık ne sınav cenderesi, ne polis baskıları ve ne de “sorumluluk” kuşatması ile gençliğin önüne dikilen engeller, gençliği zaptırap altına almaya yetmiyor. Tam da bu noktada devletin “muhafazakâr gençlik” yaratma projesi devreye giriyor. Gençliğin emeğini ucuza gasp eden sermaye, bu projeyle, onun devrimci dinamizmini de gasp etmeye çalışıyor.

Öte yandan devletin bu yaklaşımı, gençliğin devrimci örgütlenmesi sorununu daha da acıleştiriyor. Gençlik, olduğu bütün alanlarda, bu döneme cevap verebilecek birlikteliği nasıl kuracak ve yürütecek? Bu sorunun doğru yanıtının, bütün alanlarda gençliğin eylemini olabildiğince birleştirerek, ortak aklını üretmekten geçtiğini bilmekteyiz.

Gençlik ve Sınıf Arasındaki Bağ Üzerine

Devrimci hareketler açısından bir gençlik hareketinin oluşturulmasında, işçi sınıfı ile bağ kurabilmek, gençliğin çıkarlarını devrimci sınıfın çıkarlarıyla çakıştırabilme becerisini yakalamak, her zaman önemli bir sorunu olmuştur. Bu tür bir bağın yerli yerine oturtulması ve bir sınıf perspektifi kazanmış bir gençlik hareketinin yaratılması önümüzde duran temel bir görev ve dahası bir zorunluluktur. Toplumsal muhalefet odaklarının - özelinde sınıf hareketinin dışında ve uzağında duran bir örgütlenme, bu hareketlerin amacına ve doğasına baştan aykırıdır. Geçmiş deneyimlerin de kanıtladığı gibi, bu bakışın dışına savrulmuş gençlik hareketi, belli cendereler arasına sıkışmış ve bu nedenle de gençliğin bakış açısı toplumsal-anlık prob-

lemlerin ufkuyla daralmıştır. İşte yukarıdaki cümlelerin olumlu bir şekilde tersten okunması, bize hem gençlik mücadelesinde süreklilik getirecek, hem de gençliğin katkısıyla toplumsal muhalefet odaklarının mücadelelerinin, sonuç alıcı mücadeleler niteliği kazanmasına yardımcı olacaktır.

Akademik Alan

Akademik alan da üniversiteler açısından sorunun diğer bir boyutudur ve öğrenci gençlik özelinde akademik alanı yok sayan sınıf indirgemeci bir mantık da çok kere alanın özgünlüğüne bağlı olarak daha baştan iflas bayrağını çekmiş demektir. Üniversitelerde akademik çalışma olanakları ve çalışma standartlarının aşağı çekildiği, araştırma görevlilerinin birer şirket arge elemanına dönüştürüldüğü, Bologna sürecinin binlerce öğrencinin diplomasını elinden aldığı, bilimin de sanayinin standartlarına uydurularak yabancılaşmış bir prosedürler dizgesi haline dönüştürülerek yok edildiği bir ortamda akademisyen çevrelerin öğrenci gençlik sorunlarına duyarlılığı, gençliğin bağlı bulunduğu akademik alana dair sorunlara yanıt üretebilmesi bakımından hayati önemdedir. Sanayinin tahakkümüne hapsedilmiş bilimin bu kirlilikten temizlenmesi ve özgür bilimsel bakıştan yana tavır almak adına kurulan oluşumların işbaşı yapması, üniversiteli gençlik ve akademisyenler arasında yeni bağlar yaratabilir. Bu olanakların kullanılmaması, üniversitelerdeki özgün mücadelenin önemli can damarlarının yaratılmaması anlamına gelecektir.

İşçi Gençlik (özel olarak güvencesizler)

Belki de bütün unsurlarıyla devrimci/komü-

nist siyasetin çok az değinebildiği, yoğun işçi genç kitleler köle standartlarıyla, değil lise, ilk öğrenimi bile tamamlayamamakta ve onlar kayıt dışı ucuz işgücü olarak sermayenin hizmetkârlarına dönüştürülmektedirler. İşçi gençlik tanımı bugün sadece fabrikalarda sermayenin üzerinden kâr elde edebildiği alana mahkûm bir tanım değildir. Üstelik güvencesiz çalıştırılan bu gençlerin üniversite eğitimi tamamlayanlarına bile günümüzde sık rastlanmaktadır. Bu demektir ki artık üniversite sıralarında kurulan iyi iş hayalleri de yavaş yavaş suya düşmekte, gençlik oransal olarak daha da sınıfın içine çekilmektedir. İşçi gençlik, kendi özgün dinamizmi içinde yeni bir örgütlenme tarzıyla devrimci dalganın en önemli halkası konumuna erişebilir. Bunun gerçekleştirilmesi, sendikal hareket tarzının gençlik dinamiğiyle buluşturulması, sendikal hareketin gençleştirilmesi, ya da başka türlü odakların yaratılması yoluyla olabilir. “Güvencesizler Sendikası” gibi girişimler, bu gibi olanaklara yol verebilecek bir nitelik kazanabilmesi anlamında nüveler barındırmaktadır.

Öğrenci Gençlik

“Yaşamın ve siyasetin dışında okul, bir yalan ve ikiyüzlülüktür.” *

Gençlik denince genelde akla, dünya coğrafyasının birçok bölgesinde de olduğu gibi devrimci siyaset içerisinde öğrenci gençlik gelmektedir. Aslında biraz da bunu akla getiren, 60’lı 70’li yıllardaki devrimci gençlik hareketinin etkinliğidir. Birçok öğrenci lideri, bu dönemlerinin birer ürünüdürler. Simgeleşen birçok onurlu devrimci, zihinlerimizde derin izler bırakmıştır. Tarihimiz, bu anlamda, gençliğin kurucu unsur olarak devrimci sürece katılımı bakımından büyük bir değere sahiptir. Fakat birçok deneyim, bugün üzerinden ders alınmak üzere yeniden yorumlanmalıdır da.

Mevcut sistem, siyasetten ve sınıfsal bağla-

mından koparılmış bir öğrenci gençlik hareketi arzulamaktadır. Kendi ideolojisini, “eğitim” üzerinden öğrenci gençliğe aşıl原因an burjuvazinin gençlik üzerinde yaptığı kategorik ayrımlar tamamen bu amaca hizmet eder ve aynı zamanda da tamamen içi boş ve yavandır. Bu kategorileştirme ya “alışkanlıklar (müzik, spor, uyuşturucu v.b.) üzerinden, ya da burjuvazinin tehdit olarak algıladığı “siyaset (zararlı, anarşik, bölücü)” üzerinden yapılmaktadır. Bütün bu tanımlar, gençliğin sınıfsal karakterinin üstünü bir çırpıda örtüp yok etmekte ve yaratılan boşluğu doldurmaktadır. Tüm dikkati, bu “zararlı alışkanlık” söylemi üzerine çekmektedir. Bir de bütün bunların dışında öğrenci gençliğe yüklenen sınıflar üstü aydın tanımı ayrı bir burjuva vurgudur.

Dünya sermayesinin inişli çıkışlı seyreden durumu, devamlı olarak bu yaftaları da etkilemekte ve bunun farkına varamayan öğrenci gençlik, üniversitelerini tamamladığında bazen hayal kırıklıklarıyla karşılaşmaktadır. Bugün birçok öğrenci, artık mezuniyet sonrası işsiz ya da ucuz işçi olarak sınıfın içine çekilmektedir. Üniversitede kazandığı “aydın” payesi, artık bir işe yaramamaktadır. Üniversite hayatı boyunca sistemin, enerjisini hissettiği gençliğe bir çağırısı daha vardır: Madem bir şeyler iyi gitmiyor ve ille de üniversite içerisinde buna cevap vereceksen burjuvazinin halkın içindeki örgütlenmesinden başka bir şey olmayan “sivil toplum kuruluşuna” üye ol ve “mücadeleni” burada yürüt!

Bütün bu sistemli çağrılar vereceğimiz cevap net olmalıdır: Öğrenci gençlik, örgütlü mücadelesini siyasi dayanaklardan arındırılmış bir biçimde veremez. Aynı zamanda parasız eğitim şiarı üzerine söylenebilecek bolca söz var. Ancak bu başlık, dün olduğu gibi bugün de yarı da öğrenci dinamiklerini sisteme karşı hareket ettirebilecek birçok olanak barındırmaktadır. Öğrenci hareketi “nitelikli” eğitimin zengin küçük bir azınlığa yol veren yapısına karşı parasız eğitimi savunulmalı bu alanda mücadeleyi yük-

seltmelidir.

Meslek ve teknik lise öğrencilerinin durumu

Son dönemde üniversiteler üzerinde görev üstlenen bazı kuruluşlar, sermayenin istekleri üzerinden mesleki eğitim yürüten liseler üzerinde de yeni yapılanmalara girişmiştir.

Meslek lisesi öğrencileri, ucuz işçi standartlarına hapsedilmekte ve çok ağır koşullarda (çok düşük ücretle staj vb.) çalıştırılmakta, eğitim hayatında dahi patronlara biat etme kültürü altında ezilerek köleleştirilmektedirler.

Vasıfsız işçilerden farklı olarak makinesinin bakımını, onarımını yapabilen meslek liseliler, vasıfsız işçilerden bile daha düşük ücretlerle çalıştırılmaktadır. Meslek liseliler, sermayenin yeni istekleri doğrultusunda ucuz işçi olarak sınıf içinde rekabeti artıracak; ya meslek hayatında bu rekabetten doğan düşük ücretlere razı edilecekler ya da işsiz kalacaklardır. Lise sonrasında üniversite kapılarını hayal bile edemeyen bu gençler, eğitim hayatları boyunca sisteme itaat etmeyi öğrenmiş, kapitalistlerin vasıflı ucuz işgücü, “yumuşak başlı uşaklar ve becerikli işçilerdir.”

Eğitimde dil ve din

Her halkın kendi anadilinde eğitim hakkını elde etme özgürlüğü, meşru bir istektir.

Anadilde eğitim mücadelesi, gençlik mücadeleleri bakımından üzerine bolca kafa yorulmuş bir başlıktır. Bu alan üniversiteler üzerinden, coğrafyamız üzerinde yaşayan halkların çocuklarını mücadele içinde daha da kardeşleştircektir. Bu konunun üzerinden atlanması, te-

lafı edilemez bir hata olacaktır. Kürt Özgürlük Hareketi unsurları, bu mücadeleyi senelerdir üniversitelerde ve diğer alanlarda vermektedir. Bize burada düşen görev, hem Kürk Özgürlük Hareketi'nin bu talebine sahip çıkmak, hem de Laz, Pontus, Çerkez, Ermeni halklarının da bu yöndeki taleplerini dillendirmek ve bu alana dair çalışmaları yükseltmek olacaktır.

Eğitimde yalnızca İslam dininin, onunda yalnızca bir (Sünni) mezhebinin -ve farklı İslam mezheplerini ve diğer bütün dinleri yok sayan- resmi din ve mezhep olarak dayatıldığı aşikârdır. Devletin dayattığı zorunlu din eğitime karşı; din eğitiminin eğitim sisteminden çıkarılmasını, devletin din eğitiminden elini çekmesi için gençlik kararlılıkla mücadele etmelidir. İnsanların özgür iradelerine, vicdanlarına daha ufacık yaşlardayken ket vurulmasına karşı durulması, bu uğurda mücadele eden güçlerle dayanışma içinde olunması, gençlik örgütlenmesinin önemli görevlerinden biridir.

Sonuç

Burjuvazi, gençliğin gücünü biliyor ve devrimci/muhafız gençliğin onun sistemine nasıl tamiri imkânsız gedikler açabileceğinin de farkındadır. Bu yüzden gençliği kendi şablonlarına hapsedip birer köle zihniyetiyle edilgen bir forma sokmakta; böylece isyan etme kültürü yok edilmiş bir gençlik yetiştirip dini tarikatların ve sermaye yandaşı kuruluşların girişimcilik sertifikalarıyla onları büyülemektedir. Gençliğin akli, burjuva eğitimin türlü efsunlarından koparılmalı; bugünden insanlığın kurtuluşunda kurucu unsur olarak yolları döşeyen birer gönüllü emekçi olmaları yönünde uğraş verilmelidir.

* (Birinci Rusya kongresi halk eğitimi üzerine V.I.Lenin).

İKİ ROMAN BİR DÜŞÜNCE

Harun Yıldız

Adli vakalar siyasi vakalar, ya da diğer bir deyişle adi suçlar - siyasi suçlar. T.C. mahkemelerinde ayırım bu. Bütün-parça ya da parça-bütün ilişkisi koparıldığında bağlantılar da doğal olarak kayboluyor. Ben adli suçların aslında birer siyasi suç olduğunu düşünüyorum ve bu yazıda bunu ispatlamaya çalışacağım. Yaşamın yansısı olan iki romandan örnekleyeceğim bunu.

Biri Kuyucaklı Yusuf'tur Sabahattin Ali'nin, diğeri de Fakir Baykurt'un Tırpan'ı.

1937'de yazılmış Kuyucaklı Yusuf'ta kahramanın annesi ve babası gözlerinin önünde öldürülür daha çocukken. Kaymakam tarafından evlatlık alınır büyütülür. Yusuf cinayetten dolayı

içe kapanıktır hep. Kaymakamın kendinden küçük kızıyla birlikte büyüler. Kardeşirler bir şekilde. Yusuf abilik görevini ve sevgisini esirgememektedir. Ergenliği aşır gençlikleri kemale erdiğinde, sevip aşık olurlar birbirlerine. Yine her roman ya da her hayatta olduğu gibi kötüler vardır burda da. 1930'lar da devlet eliyle burjuva sınıf yaratılmaya çalışılmaktadır. Bundan dolayıdır ki, yeni burjuvaların günahları görülmez egemen sistem tarafından. Bu burjuva sınıf ya da diğer deyişle eşraf musallat olmuştur iki sevgiliye, türlü oyun ve hilelerle. Kötülük ağına düşürülmüştür üvey babası ve biricik aşkı muazzez. Hayat çemberini daraltırlar Yusuf'un iyice. Yusuf maddi sıkıntılarla boğuşurken, karısı

sını yaz gecelerinde sömürmeye kalkarlar yüce devletin yüce temsilcileri ve egemenleri. Artık çember iyice daralmakta, Yusuf nefes alamamaktadır. Bir akşam gerçekliğin tüm soğukluğunu iliklerinde hissettiğinde çeker tabancasını, öldürür hepsini ve yanlışlıkla karısı Muazzez'i.

“Bir cinayet olayıyla açılan Kuyucaklı Yusuf, yine bir ölümle Muazzez’in ölümüyle sona erer. Şu saptama yapılabilir öyküleri ve öteki romanları da gözönünde bulundurularak Sabahattin Ali’de ölüm ağırlıklı bir yer kaplamakta, hem kurtuluş hem direniş imgesi olarak belirlemektedir. Toplumsal duyarsızlığın açığa çıkarılma aracıdır ölüm. Cinayet karşı kutbunda yer alır onun ama çift değerlidir. Bir yanda onuru kurtarır öte yandan Ben’i zedeler. Cürüm, içten içe kemirir insanı. Yani cinayet son kertede bir çözüm sağlamaz, aşma’yı sağlamaz. Doğal ölüm asıl anlam alanını kavramamıza yardım eder. Kuyucaklı iletişime girmediği, konuşmadığı için doğrudan belirleme, saptama yapmaz. Bize sınırı çizen iletiyi

gönderen Muazzez’in ölüsüdür. Suçluyu o işaret eder. Suçlu, dünyayı doyuma ulaşılmayan bir yer haline getiren ekonomik ve toplumsal gücü elinde bulunduran egemenlerdir. Fabrikatör Hilmi oğlu Aylak Şakir, Avukat Hulusi’dir. İnsan ilişkileri son kertede toplumsal ilişkilerdir. Kuyucaklı Yusuf bu önermeyi yetkinlikle göz önüne seren ilk yapıtlardan biridir” *

Fakir Baykurt’un Tırpan isimli romanında ise gencecik körpe bir kızın hayatı anlatılır. 14-15 yaşlarındayken güzelliği gözüne ilişmiştir köyün ağasının. Kızın babası fakirdir ve ağaya borçlu. Cezanın ötesinde, ağanın vereceği mükafat da gözönünde bulundurulduğunda babası

çoktan razı olmuştur yaşlı ağaya gencecik kızını kuma vermeye. ”Açlık insana ilk önce değerlerini yedirtir”miş. Köyün yaşlı ama bilgiç ninesi roman boyunca sürekli tırpanını arar durur bu arada. Köyün iyileri kızı korumak için ellerinden geleni yapar. Etme, yapma derler ağaya dinlemezler sözlerini. Sonra kız bir cesaretle çıkar ağanın karşısına “ben senin dengin değilim git kendine dengini bul” der, kaçar. Dinlemez ağa. Ağa zengin, ağa mal-mülk, soy-zürriyet sahibi. Tüm kolluk kuvvetleri ağanın yanında. Tüm engellemelere rağmen düğün yapılır. Düğün esnasında bilgiç nine tırpanını bulmuştur ve o tırpanla genç kız şeb-i aruzda ağayı öldürür. Kaçar.

İki taşra romanı ve iki çıkmaz durum(ölüm). Ve iki olay da adli - adi ya da bireysel. ilişkileri irdelediğimizde, karşımızda aslında büyük bir sistemi, egemenleri / burjuvaları ve onların temsilcilerini görürüz. İşin ilginç yanı şu ki, her gün üçüncü sayfada çıkan haberlerin birçoğunun kökeni yukarıdaki iki öyküye paralel ilerler. Egemenlerin saltanatını yıkmadıkça da üçüncü sayfa karşımıza çıkmaya hep devam edecek.

*Ahmet Oktay

RUSYA ve DÜNYA STALİN'İ YENİDEN DEĞERLENDİRİYOR*

S. M. Munchayev ve F.M. Ustinov, 2002 yılında, “Sovyet Devleti’nin Tarihi” adlı kitaplarında şunları yazmışlardı: “Sovyetler Birliği’nin tarihinin yıllarca yadsınmasından sonra, şimdi artık milyonlarca insanın kalplerinde uyanan bir tür farkındalık duygusu baş gösterdi: Sovyetler Birliği’nin yetmiş yıllık tarihi yadsınamaz.”

Bilindiği gibi 1956 yılında Kruşçev, SBKP’nin 20. Kongresi’nin kapalı oturumunda “kişi kültü ve bunun sonuçları” üzerine bir konuşma yaptı. Ve bu raporun ardından, Sovyetler Birliği çapında Stalin karşıtı bir dalga yaratıldı. Stalin’in başarıları inkâr edildi, hataları abartıldı ve onun dönemine ilişkin pek çok gerçek çarpıtıldı ve Stalin’e bir sürü uydurma suç yüklendi. Kruşçev’in yönetimden indirilmesinden sonra gelen yeni Sovyet liderleri ise genelde, Stalin’le ilgili olarak ortaya net bir tavır koymaktan kaçındılar. Gerçi bu konuda yeni bir eleştiri getirmediler ama, gerçekleri açığa kavuşturmak ve Stalin’in olumlu ve olumsuz niteliklerinin açıkça bir değerlendirmesini yapmak için herhangi bir çaba da göstermediler. Stalin karşıtı kampanyanın hız kesmiş olduğu bu koşullarda, bazı insanların hâlâ ona karşı olmaya devam etmelerine rağmen, genel olarak Stalin’e yönelik eleştirilerde de bir yumuşama

ortaya çıktı.

80’lerin ortalarında Gorbaçov’un liberalleşme politikalarının yürütülmesi sırasında, Stalin’i eleştirme dalgası yeniden yükseldi. Hatta bu dalga, SBKP’nin 20. Kongresi’nin ardından gelen dalgaya göre daha güçlüydü. Liberaller, Stalin’e karşı bir haçlı seferi yürütmek için birlikte davrandılar ve bunlar arasında da özellikle yazar ve gazeteciler öne çıkıyordu. İlk olarak, geçmiş yıllarda yayımlamayı başaramadıkları materyalleri (çeşitli monografik ve edebi eserler) bir araya getirdiler ve sonra da bunları kendi kontrolleri altında olan gazete ve dergiler vasıtasıyla yayımladılar. 1986’dan itibaren de arka arkaya Stalin’e saldıran birçok çalışma yayınlandı.

Böylece, Stalin’e yönelik -yeni veya eski, yerli veya yabancı- bütün eleştirel materyaller, Sovyet basınında yayımlandı. Bunların arasında sadece eski yalanlar değil, Stalin hakkındaki en yeni mitler de yer almaktaydı. Stalin’in yaşamı, gençlik dönemi, devrimci faaliyetleri, ideolojik ve politik görüşleri, ailesiyle ilişkileri, akrabaları ve arkadaşları dahil olmak üzere bütün tarihî geçmişi gözden geçirildi... Onunla ilgili olan hemen hemen her şey, tekrar tekrar ele alındı. Bu kampanyada da Stalin’in psiko-

lojisi ve davranışları üzerine kurgular üretildi; güç tutkunu, kıskanç ve kinci bir adam olarak gösterildi; hatta onun çılgın bir paranoyak ve zorba olduğu bile söylendi. Bu insanların görüşüne göre, Sovyetler Birliği'nin bütün gerilikleri ve attığı yanlış adımlar, Stalin yüzündendi; bütün başarı ve ilerleme Stalin'in iradesine karşı çıkıldığı durumlarda elde edilmişti. Stalin; insanlara acı ve sefalet getiren bir lanetli olarak ilan edildi ve "diktatör", "tiran", "komplocu", "katil" ve bunlara benzer lakaplarla anıldı. Kısacası tam olarak şeytanlaştırıldı.

Ancak son zamanlarda bazı değişikliklerin yaşanmaya başladığı görülmektedir. Dürüst

ve ciddi Rus uzmanların çabaları sayesinde pek çok gerçek, gün ışığına çıkarılmış bulunuyor. Aynı zamanda pek çok arşiv materyali deşifre edildi ve yayınlanması Kruşçev tarafından durdurulmuş olan "Stalin'in Bütün Eserleri" çalışmasının tamamı yayımlandı; Stalin'in yayınlanmamış pek çok makalesinin ve konuşmasının yayınlanması, ileri sürülen iddiaların ve ortada dolaşan mitlerin sadece yalan ve dedikodulardan ibaret olduklarını kanıtladı.

* "Tarihsel Eğilim - Sovyetler Birliği'nin Çözülüşü ve Sovyet Tarihi Üzerine Bazı Yorum ve Değerlendirmeler" adlı kitaptan alınmıştır.)

Stalin ve Demokratik Reform Mücadelesi

Birinci Bölüm-Grover Furr

Çeviren: S. Yalçın

Giriş

1. Bu makale, Joseph Stalin'in, 1930'lardan ölümüne kadar, Sovyetler Birliği yönetimini demokratikleştirmeye yönelik girişimlerinin genel hatlarını ortaya koymaktadır.

2. Bu ifade –ve makale- birçok kişiyi şaşırtacak ve biraz da öfkeli edecektir. Aslına bakılırsa, beni bu makaleyi yazmaya iten de, içinde naklettiğim araştırma sonuçları karşısında kendi uğradığım şaşkınlık oldu. Sovyet tarihinin soğuk savaş versiyonunun ciddi hatalar içerdiğinden epey zamandır şüpheleniyordum. Fakat yine de, bana doğru gibi öğretilmiş yalanların boyutunun büyüklüğüne hâzır değildim.

3. Bu öykü, Stalin'e saygı, hatta hayranlığın genel duygusu olarak yaşandığı Rusya'da iyi bilinmektedir. "Demokrat nitelikli Stalin" paradigmasını ortaya koyan başlıca Rus tarihçisi, çalışmaları başkalarınıninkiyle karşılaştırılamayacak kadar önemli bir kaynak oluşturan, Bilimler Akademisi'nin bir üyesi ve bu makalede, tek değilse de, ana figür olan Yuri Zhukov'dur. Onun eserleri Rusya'da yaygın biçimde okunmaktadır.

4. Bununla birlikte, bu öykü ve onun gerçekliğini gösteren olgular, soğuk savaş döneminin ürettiği "cani nitelikli Stalin" paradigmasının, neyin yayımlanıp neyin yayımlanmayacağını - burada sözü edilen çalışmaların hâlâ çok az ilgi çekmesine yol açacak kadar- belirlediği Rusya dışındaki dünyada, hemen hemen hiç bilinmemektedir.

5. Bu makale, sadece, okuyucuyu SSCB tari-

hine dair yeni gerçekler ve yeni yorumlar hakkında bilgilendirmekle kalmamaktadır. Ayrıca o, Rus olmayan okuyucuya, Stalin dönemine ve Stalin'in kendisine dair, Sovyet arşivleri temelinde yapılan yeni araştırmaların sonuçlarını da taşımaya çalışmaktadır. Burada ele alınan gerçekler, Sovyet tarihine ait bir paradigmalara zinciriyle uyum içindedirler ve diğer birtakım yorumların baştan aşağı yanlış olduğunu ortaya koymaya yardım etmektedirler. Onlar, siyasal ve tarihsel bakış açılarını, "Soğuk Savaş"ın yanlış ve ideolojik güdülü Sovyet "totaliterizmi" ve Stalinist "terör" yaklaşımları üzerine kurmuş kişilere, kesinlikle kabul edilemez –aslında rezilce- gelecektir.

6. Stalin'in iktidara doymaz, Lenin'in mirasına ihanet etmiş biri olduğu yollu Khrushchevci yorum, Komünist Partisi nomenklaturasının 1950'lerdeki ihtiyaçlarına uygun olarak üretilmiştir. Fakat o, aynı zamanda, Stalin üzerine, Soğuk

Savaş'tan miras kalan, genel kabul görmüş ve kapitalist seçkinlerin, komünist mücadelenin ya da aslında işçi sınıfı iktidarını hedefleyen her türlü mücadelenin, kaçınılmaz olarak bir tür dehşet ve yalğıyla sonuçlanacağını savunma arzusuna hizmet eden yaygın söylemle yakın benzerlikler göstermekte ve onunla birçok faraziyeyi paylaşmaktadır.

7. Bu yaklaşım, Trotskistlerin, Trotski'nin, yani "gerçek devrim" in yenilgisinin, sadece ve sadece, devrimin uğruna mücadele ettiği her türlü ilkeyi çiğnediği farz edilen bir diktatörün elinden olduğunu savunma ihtiyacına da uygun düşmektedir. Sovyet tarihini ele alışıta Khrushchevci, antikomünist Soğuk Savaşçı ve Trotskist paradigmalara, Stalin'in, onun liderliğinin ve onun zamanındaki SSCB'nin fiilen şeytanlaştırılması temeline dayanmada benzeşmektedirler.

8. Bu çalışmada dile getirilen Stalin hakkındaki

ana görüş, başka birtakım karşıt tarihsel paradigmalara ise uygunluk arz etmektedir. Sovyet tarihine dair anti-revizyonist ve post-Maoist komünist yorumlar, Stalin’i, bazı açılardan kusurlu olsa da, Lenin’in mirasının yaratıcı ve makul varisi olarak görmektedirler. Öte yandan, çok sayıda Rus milliyetçisi de, onun komünist olarak kaydettiği başarıları pek fazla kabullenmemekle birlikte, Stalin’e, Rusya’yı endüstriyel ve askeri açıdan bir dünya gücü olarak kabul ettiren baş figür olarak, saygı duymaktadır. Stalin, her iki kesim için de, farklı biçimlerde olmasına karşın, temel bir figürdür.

9. Bu makale, bir Stalin’e “itibarını iade etme” teşebbüsü değildir. Yuri Zhukov’un şu yazdıklarına aynen katılıyorum:

“Size tüm samimiyetimle söyleyebilirim ki, Stalin’e itibarının iade edilmesine karşıyım; çünkü genel olarak iade-i itibar kavramına karşıyım. Tarihteki hiçbir şeyin ve hiç kimsenin itibarı iade edilemez –bizim yapmamız gereken şey, her şeyi açığa çıkarmak ve gerçeği söylemektir. Öte yandan, Khrushchev’in zamanından beri, Stalin’in baskısının kurbanları olarak duyduklarımız, hep sadece, kendileri de bu uygulamalara katılanlar ya da onlara yardımcı olanlar veya karşı çıkmayanlardır.” (Zhukov, KP, 21 Kasım 2012)

Benim, burada, “eğer Stalin sadece kendi bildiğini okusaydı, SSCB’de sosyalizm ya da komünizm kuruculuğunun pek çok meselesi çözüldü” gibi bir telkinde bulunma niyetim de yok.

10. Bu çalışmanın ele aldığı dönemde, Stalin liderliği, sadece devlet yönetiminde demokrasiyi geliştirmeyi değil, aynı zamanda parti içi demokrasiyi genişletmeyi de önemsiyordu. Bu ciddi ve burada anlatılanlarla bağlantılı mesele, ayrı bir çalışma gerektirir ve elinizdeki çalışma bu konuyu ele almaya yönelik değildir. Diğer yandan, burada sözü edilen “demokrasi” anlayışı, farklı bir manada, ön varsayılabilir siyasi bir anlaşmanın temellerinin olmadığı büyük bir yurttaşlar devletinden ziyade, gönüllü üyelerden oluşan demokratik merkezîyetçi bir parti bağlamında anlaşılmalıdır.

11. Bu makale yazılırken, mümkün olduğunda birinci el kaynaklardan yararlanılmıştır. Fakat o, en çok, Sovyet arşivlerindeki, henüz yayımlanmamış

ya da yakınlarda yayımlanmış dokümanlara ulaşan Rus tarihçilerinin akademik çalışmalarına dayanmaktadır. Büyük öneme sahip Sovyet belgelerinin birçoğuna, sadece özel izne sahip akademisyenler ulaşabilmektedir. Geriye kalan çok büyük sayıda doküman ise, ayrılıp bir yerlere konmuş ya da “tasnif edilmiş” hâllerini korumaktadır. Bunların arasında, Stalin’in kişisel arşivine ait belgelerin birçoğu, 1936-38 Moskova Yargılamalarında görülen davalar öncesinde yapılan soruşturmanın tutanakları, askeri tasfiyeler ya da 1937’deki “Tukhachevsky Olayı”yla bağlantılı dokümanlar ve birçok belge daha vardır.

12. Yuri Zhukov arşivlerin durumunu şöyle anlatmaktadır:

“Belgelerinden biri glasnost olan perestroikadan başlayarak... Eskiden araştırmacılara kapalı olan Kremlin arşivi tasfiye edildi. İhtiva ettiği değerli malzeme, [çeşitli kamuya açık arşivlere –GF] yerleştirilmeye başlandı. Bu süreç başladı, fakat tamamlanmadı. 1996’da kamuoyuna bildirilmeden ya da herhangi bir açıklama yapılmadan, en önemli, temel dokümanlar yeniden tasnif edildi ve gözlerden ırak bir biçimde Rusya Federasyonu Devlet Başkanlığı arşivine konuldu. Çok geçmeden bu gizli operasyonun nedenleri ortaya çıktı. Bu, iki eski ve son derece pejmürde mitten birinin yeniden canlanmasına izin verdi.” (6)

Bu efsaneler, Zhukov’un ifadesiyle, “Cani Stalin” ve “büyük önder Stalin”dir. “Batı ve antikomünist tarih yazımının okurları, bu efsanelerin sadece birincisine aşınadır. Fakat Rusya’da ve Bağımsız Devletler Topluluğu’nda her iki ekol de temsil edilmektedir”

13. Zhukov’un kitaplarından biri ve aynı zamanda bu makalede yazılanların çoğuna temel oluşturan çalışma, Inoy Stalin (Farklı Bir Stalin) başlığını taşımaktadır. O hem her iki mitten de “farklı”, hem de gerçeğe daha yakındır ve son zamanlarda yeniden tasnifi yapılan arşiv dokümanlarına dayanmaktadır. Kapağında Stalin’in bir fotoğrafı yer almakta ve karşısında da aynı fotoğrafın negatifi görülmektedir: onun zıddı. Zhukov, ikinci el kaynaklara nadiren başvurur. Aktarımlarının çok büyük bir kısmını, yayımlanmamış ya da ancak son zamanlarda yeniden tasnif edilmiş ve ya-

yımlanmış arşiv dokümanlarından yapmaktadır. Politbüro'nun 1934'le 1938 arası güttüğü siyasete dair çizdiği tablo, kendisinin reddettiği her iki mitle de hiçbir ortak yanı olmayacak kadar "farklı"dır.

14. Zhukov, kitabının giriş bölümünü şu ifadelerle bitirmektedir:

"Ne son noktayı koyma, ne de tartışılmaz kesinlik gibi bir iddiam var. Sadece bir yükümlülüğü yerine getirmek için uğraştım: her iki mittenden, meseleye bakışta önyargıyla belirlenmiş her iki uçtan da sakınmaya çalışarak, bir vakitler iyi bilinen, fakat artık kasten unutulmuş gibi yapılan, bilerek sözü edilmeyen, herkes tarafından görmezlikten gelinen bir geçmişi yeniden kurmak."

Okumakta olduğunuz makale de, Zhukov'un yolunu izleyerek, her iki mittenden de uzak duracaktır.

15. Bu koşullar altında, varılan tüm sonuçlar, bir deneme niteliği taşımak durumundadır. İster birinci el, isterse ikinci el olsun, tüm materyalleri akıl süzgecimden geçirerek kullanmaya çalıştım. Metinde kesiklikler olmasından kaçınmak için, kaynak referanslarını paragrafların sonuna koydum. Daha uzun, daha açıklayıcı notlara ihtiyaç duyduğumda ise, geleneksel, numaralı dipnotlara başvurdum.

16. Bu makalede özetlenen ve derin bir araştırmanın ürünü olan çalışma, Sovyetler Birliği tarihi de içinde olmak üzere, tarihin sınıfsal analizini ileri götürme kaygısı taşıyanlarımız için önemli sonuçlar içermektedir.

17. SSCB'nin Stalin dönemi üzerine çalışan en yetkin Amerikalı araştırmacılardan biri olan J. Arch Getty, Soğuk Savaş döneminde yapılan tarih araştırmaları için "propaganda ürünleri" demektedir –eleştiride bir akla uygunluk aramayan ya da onu parçalara bakarak düzeltme peşinde olmayan, baştan aşağı bütünüyle yeniden yapılması gereken "araştırma". Getty'ye katılıyorum; fakat bu tarafgir, politik açıdan angaje ve dürüstlükten uzak "araştırma"nın bugün hâlâ yapılıyor olduğunu da eklemesi gerekirdi.

18. Soğuk Savaşçı-Khrushchevci paradigma, bugüne dek "Stalin yılları"na dair hâkim tarih görüşü olagelmıştır. Burada sözü edilen araştırma, bir "zemin temizliği"ne, bir "her şeye yeniden

baştan başlama"ya katkıda bulunabilir. Sonuçta ortaya çıkacak gerçeğin, dünyayı onu değiştirmek üzere kavramayı, sosyal ve iktisadi adalete dayalı sınıfsız bir toplum kurmayı öngören Marksist proje için de büyük anlamı olacaktır.

19. Çalışmamın sonuç bölümünde, bu makalenin vardığı sonuçların telkin ettiği üzere, ana hatlarıyla, araştırmanın genişletilebileceği bazı alanlar veriyorum.

Yeni Bir Anayasa

20. 1936 Aralık ayında toplanan Sovyetler Olağanüstü 8. Kongresi, yeni bir Sovyet Anayasası taslağını kabul etti. Anayasa taslağında, gizli oyla ve çok adaylı seçimler öngörülüyordu.

21. Adaylar sadece Bolşevik Partisi'nin [o zamanlar Tüm Birlik Komünist Partisi (Bolşevik) deniyordu] onayıyla değil, ikamet edilen yer, aidiyet ilişkileri (dini topluluklar gibi) ya da işyeri örgütlenmeleri temelinde diğer yurttaş gruplarının da onayıyla belirlenecekti. Bu son koşul hiçbir zaman yürürlüğe girmedi. Çok adaylı seçimler hiç yapılmadı.

22. Anayasanın demokratik unsurları, metne Joseph Stalin'in açık ısrarıyla girmişti. Stalin, Bolşevik Partisi politbürosundaki en yakın destekçileriyle birlikte, bu koşulları korumak için inatçı bir mücadele sergiledi. (Getty, "State") Kendisi ve yakın arkadaşları, ancak parti merkez komitesinin tam bir muhalefetiyle ve Japon ve Alman faşizmiyle işbirliği içinde Sovyet yönetimini devirmeye yönelik ciddi komploların keşfedilmesinin yarattığı panik ortamının her yanı sarması durumuyla karşı karşıya kaldıklarında boyun eğdiler.

23. 1935 Ocağında, politbüro, yeni bir anayasanın içeriğinin ana hatlarını belirleme görevinin Avel Yenukidze'ye verilmesini karar altına aldı ve o da, birkaç ay sonra, açık, tek adaylı seçim teklifiyle çıkageldi. Bu görevlendirmenin neredeyse hemen ardından, 25 Ocak 1935'te, Stalin, gizli seçimlerde ısrar ederek, Yenukidze'nin daha sonra getireceği tekliften farklı düşündüğünü ortaya koydu. (Zhukov, Inoy, 116-21)

24. Stalin bu düşünce farklılığını, Mart

1936'da, Amerikalı gazeteci Roy Howard'ın kendisiyle yaptığı mülakatta, çarpıcı bir biçimde açığa vurdu. Stalin, Sovyet anayasasının, tüm seçimlerin gizli oylama biçiminde gerçekleştirilmesini garanti altına alacağını ilan ediyordu. Seçimler, bir köylünün oyu bir işçininkiyle aynı değerde sayılacak biçimde eşit bir temelde, statüye (çarlık dönemindeki gibi) veya istihdam yerine bakılmaktansa Batı'daki gibi yerel düzeyde ve doğrudan yapılacaktı. Tüm Sovyetler, temsilciler aracılığıyla dolaylı değil, yurttaşların kendileri tarafından doğrudan seçilecekti. (Stalin-Howard Mülakatı, aktaran Zhukov, "Repressii", 5-6.)

"Stalin: Yeni anayasamızı muhtemelen bu yılın sonunda kabul edeceğiz. Anayasa metnini yazmakla görevlendirilen komisyon, çalışmalarını sürdürmektedir ve çok geçmeden görevini tamamlayacaktır. Zaten ilan edildiği üzere, yeni anayasaya göre, oy verme işlemi genel, eşit ve gizli bir biçimde gerçekleştirilecektir." (Stalin-Howard Mülakatı, 13)

25. En önemlisi, Stalin, tüm seçimlerin çok adaylı biçimde yapılacağını duyuruyordu:

"Seçimlere sadece tek bir partinin girecek olması kafanızı karıştırıyor. Bu koşullar altında rekabetçi seçimlerin nasıl yapılabileceğini aklınız almıyor. Şurası son derece açık ki, sadece parti tarafından değil, aynı zamanda her çeşit kamusal, parti dışı organizasyon tarafından da adaylar gösterilecek. Ve biz, bu türden yüzlerce yapıya sahibiz. Bizim karşılıklı mücadele eden partilerimiz yok; artık bizde kapitalist sömürü altındaki bir işçi sınıfına karşı mücadele eden bir kapitalist sınıf yok. Bizim toplumumuz, sadece özgür kent ve kır emekçilerinden oluşuyor –işçiler, köylüler, aydınlar. Bu kesimlerin her birinin kendine özgü çıkarları vardır ve bunları mevcut sayısız kamusal örgütlenme aracılığıyla ifade ederler." (13-14)

Muhtelif yurttaş organizasyonları, komünist partisinin adaylarının karşısına kendi adaylarını koyabileceklerdi. Stalin, Howard'a, yurttaşların, oy verdikleri aday dışındaki tüm adayların isimlerinin üzerini çizeceklerini söylüyordu.

26. Stalin, ayrıca, çok adaylı seçimlerin bürokrasiyle mücadeledeki önemini de vurguluyordu:

"Siz, seçim yarışının olmayacağını sanıyorsunuz. Oysa olacak ve ben, şahsen, çok canlı seçim kampanyaları bekliyorum. Ülkemizde kötü işleyen kurum sayısı az değil. Şu veya bu yerel yönetim organının, kent ve kır emekçilerinin çok çeşitli ve giderek artan ihtiyaçlarını karşılamada başarısız olduğu durumlar ortaya çıkıyor. İyi bir okul inşa ettiniz mi, etmediniz mi? Konut koşullarını iyileştirdiniz mi, iyileştirmediniz mi? Bir bürokrat mısınız? Emegimizi daha etkin, hayatımızı daha kültürlü bir hâle getirdiniz mi? Milyonlarca seçmen, işte bu tür ölçütlerle, adayların uygunluğunu ölçecek, uygun bulmadığı adayları eleyecek, isimlerini aday listesinden silecek ve en iyiyi destekleyip seçecek. Evet, seçim kampanyaları canlı olacak; onlar, çok sayıdaki, en hassas, temelde pratik hayata dönük, halkın ilk elde önem verdiği sorunlar etrafında dönecek. Yeni seçim sistemimiz, tüm kurumları ve örgütleri güçlendirecek, onları çalışmalarını düzeltmeye ve ilerletmeye zorlayacak. SSCB'de genel, eşit, doğrudan ve gizli oylama sistemi, halkın elinde, kötü işleyen yönetim organlarına karşı bir kamçı işlevi görecek. Benim fikrimce, yeni Sovyet anayasamız dünyadaki en demokratik anayasa olacak." (15)

27. Bu amaçla yola çıkan Stalin ve politbürodaki en yakın arkadaşları Vyacheslav Molotov ve Andrei Zhdanov, parti liderlik kurumundaki tüm tartışmalarda, gizli ve çok adaylı seçimleri açık bir biçimde savundular. (Zhukov, Inoy, 207-10; Stalin-Howard Interview)

28. Stalin, aynı zamanda, oy hakkında mahrum bırakılmış birçok Sovyet vatandaşının bu hakkının iade edilmesinde de ısrarcıydı. Bu hak mahrumları arasında, eski toprak beyleri gibi daha evvel sömürücü sınıflara mensup olanlar ile "Beyaz Muhafızlar" adıyla bilinen ve 1918-1921 iç savaşında Bolşeviklere karşı savaşanların yanı sıra, belirli suçlardan hüküm giyenler de vardı (bugün ABD'de olduğu gibi). Lishentsy ("mahrumlar") içinde, önem ve muhtemelen sayı açısından da, iki grup öne çıkıyordu: birkaç yıl evvelki kolektivizasyon hareketi sırasında ana hedef olan "kulaklar" ve 1932 "üç başak kanunu"nu ihlal edenler –zaman zaman, sadece açlıktan ölmek için, genellikle hububat olmak üzere, devlet malını çalanlar. (Zhukov, Inoy, 187)

29. Bu seçim reformları, eğer Stalin liderliği Sovyetler Birliği'nin yönetim tarzında bir değişikliğe gitme niyetinde değildiyse, gereksizdi. Liderlik, komünist partisini, Sovyetler Birliği'ni doğrudan yönetme işinin dışına taşımak istiyordu.

30. Rus Devrimi sırasında ve onu izleyen kritik yıllarda, SSCB, yasal olarak, yerelden ulusala doğru giden, seçilmiş bir Sovyetler hiyerarşisi tarafından yönetiliyordu. Yüksek Sovyet, ulusal yasama organı; Halk Komiserleri Konseyi, yürütme organı ve bu konseyin başkanı da devletin başıydı. Fakat gerçekte, bu görevlilerin seçilmesi, her düzeyde ve her zaman Bolşevik Partisi'nin tasarrufundaydı. Seçimler yapılıyordu, ama doğrudan parti liderlerinin aday göstermesiyle. "Kooptasyon" denen uygulama da yaygındı. Seçimler tamamen partinin kontrolü altındaydı; zira parti liderleri onay vermeksizin hiç kimse bir göreve aday olamazdı.

31. Bu işleyiş, Bolşeviklere göre makul bir şeydi. Bu, proletarya diktatörlüğünün, devrim sırası ve sonrasında SSCB'nin içinde bulunduğu özel tarihsel koşullarda aldığı biçimdi. Yeni Ekonomik Politika ya da NEP döneminde, eski ve halihazırındaki sömürücülerin çaba ve yeteneklerine ihtiyaç duyuldu. Lakin bu unsurların, sadece işçi sınıfı diktatörlüğüne –sosyalizme- hizmet çerçevesinde kullanılması gerekiyordu. Onların, kapitalist ilişkileri belirli sınırların ötesinde yeniden üretmelerine ve siyasal gücü tekrar ele geçirmelerine izin verilmedi.

32. 1920'lerde ve 1930'ların başlarında, Bolşevik Partisi, etkin bir işçi sınıfı arasından üye kaydetme atağı sürdürdü. 1920'lerin sonlarında, parti üyelerinin çoğu işçiydi; işçiler parti içinde yüksek bir yüzdeyi oluşturuyorlardı. Bu kitlesel üye kaydı ve yoğun siyasi eğitim çalışmaları, birinci beş yıllık kalkınma planının yarattığı büyük sıçrama, endüstrileşme taarruzu ve şahsa ait çiftliklerin büyük çapta kolektif çiftlikler (kolhoz) ya da Sovyet çiftlikleri (sovkhoz) biçiminde kolektivizasyona zorlanmasıyla aynı zamanda gerçekleştirildi. Bolşevik liderliği, hem partisini "proleterleştirme" çabasında samimi, hem de sonuç alma konusunda başarılıydı. (Rigby, 167-8, 184, 199)

33. Stalin ve politbürodaki destekçileri, Sov-

yetler Birliği'nin demokratikleştirilmesini isterken birtakım gerekçeler gösteriyorlardı. Bu gerekçeler, Stalin liderliğinin yeni bir sosyalist devletin mümkün olduğuna inandığını göstermektedir.

34. Köylülerin çoğu kolektif çiftliklerde toplanmıştı. Şahsa ait çiftliklerin her ay biraz daha azalması karşısında, Stalin liderliğinde, objektif olarak, köylülüğün artık ayrı bir sosyo-ekonomik sınıf oluşturmadığı inancı oluştu. Köylüler, işçilerden daha farklı bir görüntü arz etmekten ziyade, onlara daha fazla benzer hâle gelmişti.

35. Stalin, Sovyet endüstrisinin hızla büyümesiyle ve özellikle de işçi sınıfının Bolşevik Partisi aracılığıyla politik iktidarını perçinlemesiyle, "proletarya" kavramının artık eski anlamını yitirdiğini savunuyordu. O, "proletarya" kavramının, kapitalist sömürü altındaki ya da Sovyetler Birliği'nin ilk on iki yılında, bilhassa NEP döneminde olduğu gibi, kapitalist tarzda üretim ilişkileri çerçevesinde çalışan işçi sınıfını ifade ettiğini söylüyordu. Şimdi kapitalistlerin kâr amacıyla işçileri doğrudan sömürmesi durumu ortadan kaldırıldığına göre, işçi sınıfına da artık "proletarya" denemezdi.

36. Bu yaklaşıma göre, artık emek sömürüsü yapanlar yoktu. İşçiler şimdi ülkeyi Bolşevik Partisi aracılığıyla kendileri yönetiyorlardı; artık klasik "proletarya" söz konusu değildi. Bu yüzden, "proletarya diktatörlüğü", mevcut durumda, uygun ve yeterli bir konsept olmaktan çıkmıştı. Bu yeni koşullar, yeni bir devlet tarzını gerekli kılıyordu. (Zhukov, Inoy, 231, 292; Stalin, "Taslak", 800-1)

1- Sovyet tarihinin Leon Trotski versiyonu, Khrushchev versiyonunu incelemekte, her ne kadar Trotskist çevrelerde pek fazla kredisi olmasa da, bu ikincisinin "sol" bir versiyonu olarak onunla bitişmektedir. Khrushchevci ve Trotskist anlatımlar, Stalin'i aşırı ölçüde negatif bir çerçevede resmetmektedirler; bu yaklaşımı anlatmak için "şeytanlaştırma" ifadesi pek de abartılı kaçmaz. Trotski üzerine bkz. McNeal.

2- "Terör" teriminin Sovyet tarihinin 1937 orta-

larından 1939-1940'a kadar olan fırtınalı dönemini karakterize etmek üzere yaygın olarak kullanımı, Robert Conquest'in 1973 tarihli, son derece etkili ve güvenilir çalışması *The Great Terror*'ün hiçbir eleştiriye tabi tutulmadan kabul edilmesine bağlanabilir. Terim hem hatalı hem de tartışmalıdır. Bkz. Robert W. Thurston, "Fear and Belief in the USSR's 'Great Terror': Respose to Arrest, 1935-1939". *Slavic Review* 45 (1986), 213-234. Thurston, Conquest'in terimi savunma girişimini, "On Desk-Bound Parochialism, Commonsense Perspectives, and Lousy Evidence: A Reply to Robert Conquest"te cevaplamış ve eleştirmiştir. *Slavic Review* 45 (1986), 238-244. Ayrıca bkz. Thurston, "Social Dimensions of Stalinist Rule: Humor and Terror in the USSR, 1935-1941". *Journal of Social History* 24, No: 3 (1991), 541-562; *Life and Terror*, 5. Bölüm, 137-163.

3- Marksist-Leninist siyasal düşünce, kapitalist "temsili demokrasi"yi, temelde, seçkinlerin kontrolünü gizleyen bir sis perdesi olarak reddeder. Çok sayıda Marksist olmayan siyasal düşünür de bu konuda aynı düşüncededir. Bir örnek için bkz. Lewis H. Lapham (Harper's Magazine editörü), "Lights, Camera, Democracy! On the conventions of a make-belive republic", Harper's Magazine, Ağustos 1996, 33-38.

4- Aktaran Yuri Zhukov, "Zhupel Stalina", *Komsomolskaia Pravda*, 5 Kasım, 02. Prof. Getty, bana gönderdiği bir e-maile bunu teyit etti.

5- Partinin adı, 1952'de değiştirilerek, Sovyetler Birliği Komünist Partisi oldu.

6- Eski bir devrimci, Stalin'in arkadaşı ve onun gibi Gürcü olan Yenukidze, uzun zamandır Sovyet yönetiminde yüksek bir makamı işgal ediyordu ve 20'lerin muhalif gruplarının hiçbirisiyle hiçbir zaman bağlantısı olmamıştı. O sırada, aynı zamanda Kremlin Muhafız Takımı'nın amiriydi. Birkaç ay içinde, Stalin liderliğine karşı hazırlanan bir "saray darbesi" planının bir parçası olarak ilk açığa çıkanlardan birisi oldu. Zhukov (KP, 14 Kasım, 02) bu durumun Stalin'i özellikle altüst ettiğini belirtmektedir.

7- O zamanlar yürürlükte olan 1924 Sovyet Anayasası, II. Kısım, 3. Bölüm O zamanlar yürürlükte olan 1924 Sovyet Anayasası, II. Kısım, 3. Bölüm, 9. Madde, kentlerde oturanlara toplumda çok daha büyük bir nüfuz tanıyordu. Bir Sovyet delegesi, 25.000 kent ve kasaba seçmenine, 125.000 kırsal alan seçmenine tekabül ediyordu. Bu, sosyalizme desteğin işçiler arasında çok daha yüksek olması olgusuna ve proletarya diktatörlüğü biçimindeki Marksist devlet anlayışına uygunluk gösteriyordu.

8- Bu aslında bir kanun değil, bir "Halk Komiserleri Konseyi ve Merkez Yürütme Komitesi kararı"ydı –yani yönetimin yasama ve yürütme organlarının. Onun yaygın biçimde, hatta araştırmacılar tarafından bile, bir "kanun" olarak adlandırılması, basitçe, ona bu sıfatı atfedenlerin çoğunun aslında onu hiç okumamış olduklarını gösterir. Karar, *Tragediia Sovetskoy Derevni. Kollektivizatsiia I Raskulachivanie. Documenty I Materialy. 1927-1939. Tom. 3. Konets 1930-1933* (Moskova, ROSSPEN, 2010), no 160, s. 453-4'te ve *Sobranie zakonov i rasporiazhenii Raboche-Krest'ianskogo Pravitel'stva SSSR, chast'I, 1932, s. 583-4'te* yayımlanmıştır. Bu son aktarım için Dr. Gbor T. Rittersporn'a teşekkürlerimi sunarım.

9- İç savaşın ve ardından gelen kıtlığın harap ettiği iktisadi durumu, mümkün olduğunca hızlı bir biçimde toparlamak için, Bolşevikler, hükümetin denetimi altında, kapitalizmin gelişmesine izin verdiler ve kâr peşindeki işadamlarını teşvik ettiler. Bu süreç Yeni İktisadi Politika olarak adlandırıldı.

SÖZ VE EYLEM'in Notları:

1. Makalenin ikinci bölümü, dergimizin bir sonraki sayısında yer alacaktır.

2. Makalenin yazarı Grover Furr'un, aşağıda adını verdiğimiz aynı konudaki kitabını okumalarını dergimiz okurlarına önemle öneririz:

• HRUŞÇOV'UN YALANLARI: SBKB(B) XX. Kongresi'nde yapılan suçlamalar hakkında, Yordam Kitap, Çev. Tansu Akgün, 480 s.

TARİHTEN MART AYI NOTLARI

---

1 MART :

1971: Batman'da 3.000 işsiz rafineriyi işgal etti.

1996: Harçları protesto eden öğrenciler, İ.Ü. Hukuk Fakültesi'ni 30 saat işgal ettiler. 100 öğrenci gözaltına alındı.

2000 : Meclis İnsan Hakları Komisyonu'nun yaptığı denetimlerde İstanbul Küçükköy Polis Karakolu'nda "Filistin askısı" bulundu.

2002 : ABD askerleri Afganistan'a girdi.

2 MART :

1994: TBMM Genel Kurulu'nda DEP'li milletvekilleri Leyla Zana, Ahmet Türk, Orhan Doğan, Hatip Dicle ve Sırrı Sakık ile bağımsız milletvekili Mahmut Alınak'ın dokunulmazlıkları kaldırıldı.

1982 : 30 günden daha uzun süre tutuklu kalan bir işçinin işine son verilebileceği kuralı karar altına alındı.

1992 : Zonguldak-Kozlu'da grizu faciası: 127 kişi öldü; 147 kişiden umut kesildi. Müfettişler, hazırladıkları raporda işvereni kazadan sorumlu tuttu.

5 MART

1934 : Almanyada Naziler % 44 oy alarak iktidara geldi.

1953 : Jozef Stalin öldü: Bolşevik Partisi ve Ekim Devrimi'nin önderlerinden, Sovyetler Birliği'ni kuruluş ve 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı dönemlerinde yaklaşık 30 yıl boyunca yöneten Jozef Stalin, beyin kanaması sonucu 74 yaşında yaşamını yitirdi.

1975: Polisin Üniversiteye düzenlediği başkında öğrencilerin direnişiyle karşılaştı. Erdal Şafak adlı öğrenci öldürüldü.

7 MART :

1911: Meksika Devrimi (1910-1917) 20. yüzyılın ilk büyük devrimi. Devrim, halkın % 80'inin köylü olduğu Meksika'da Porfirio Diaz'ın diktatörlüğünü devirmek amacıyla başladı. Emiliano Zapata'nın liderliğindeki köylü ordusu Diaz'ın yerine geçen yeni Madero hükümetine karşı 1910-11'de toprakları, topraksız köylülere dağıtmak için bir ayaklanma başlattı. 1913'te Madero, karşı-devrimci bir ordu darbisiyle devrildi. Devrilen Anayasacı Madero'nun güçleri ile Zapata ve Panço Villa'nın köylü orduları 1914'te yeni rejime karşı ittifak kurdular ve aynı yıl Zapata ve Villa'nın köylü orduları federal başkenti işgal ettiler.

1983: Zonguldak'ta Armutçuk kömür ocağında meydana gelen patlamada 102 kişi öldü, 86 kişi yaralandı.

8 MART :

1857 : 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar

Günü:8 Mart1857 tarihinde ABD'nin New York kentinde çoğunluğunu kadınları oluşturduğu 40.000 dokuma işçisi, daha iyi çalışma koşulları istemiyle bir tekstil fabrikasında greve başladı. Ancak polisin işçilere saldırması ve işçilerin fabrikaya kilitlenmesi, arkasından da çıkan yangında işçilerin fabrika önünde kurulan barikatlardan kaçamaması sonucunda çoğu kadın, 129 işçi can verdi. İşçilerin cenaze törenine 10.000'i aşkın kişi katıldı.

26-27 Ağustos1910 tarihinde Danimarka'nın Kopenhag kentinde 2. Enternasyonale bağlı kadınlar toplantısında (Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı) Almanya Sosyal Demokrat Partisi önderlerinden ClaraZetkin, 8 Mart 1857 tarihindeki tekstil fabrikası yangınında ölen kadın işçiler anısına 8 Mart'ın, Dünya Emekçi Kadınlar Günü olarak anılması önerisini getirdi ve öneri oybirliğiyle kabul edildi.

1975'te de BM, 8 Mart'ı "Dünya Kadınlar Günü" ilan etti.

10 MART :

1879 : İstanbul yapı işçileri greve çıktı.

11 MART :

1947 : Türkiye, Dünya Bankası ve (İMF)'ye katıldı

12 MART :12 Mart1995 günü akşam saatlerinde İstanbul'da Alevi vatandaşların çoğunlukta yaşadığı Gazi Mahallesi'ndeki dört kahvehane ve bir pastane aynı anda faşist timlerce, otomatik silahlarla tarandı. Saldırıları sonucu Halil Kaya adlı bir vatandaş hayatını kaybederken, beşi ağır 25 kişi yaralandı.

Olayların ardından çok sayıda yurttaş, Gazi Mahallesi'nde toplandı, polis karakoluna yürüdü. Polis, halkın üzerine ateş açtı. Açılan ateş sonucu Mehmet Gündüz yaşamını yitirdi, çok sayıda kişi de yaralandı. Olaylar 13 Mayıs'ta da devam etti. 15 bin kişi polis karakoluna yürüyüdü; çevik kuvvet ve özel timlerle desteklenen polis tekrar gruba ateş edince çatışma başladı. Çatışmalar sonunda 15 kişi hayatını kaybe-

derken, aralarında gazetecilerin de bulunduğu birçok kişi yaralandı. Aynı gün İstanbul valiliği Gazi Mahallesi ile iki mahallede (Zübeyde Hanım ile Esentepe) daha sokağa çıkma yasağı ilan etti. Gazi mahallesi'ne giriş ve çıkışlar polis kontrolüne alındı. 14 Mart günü, Gazi Mahallesi'nde konan sokağa çıkma yasağına rağmen olayların bir türlü yatıştırılmaması üzerine bölgeye askeri birlikler sevk edildi. Yine aynı gün Gazi Mahallesi'nde çıkan olaylar nedeniyle Ankara Kızılay Meydanı'nda çıkan olaylarda otuz altı kişi yaralandı.

Olaylardan sonra yapılan otopsi sonucu ölen 17 kişiden yedisinin polis mermisiyle hayatını kaybettiği belirlendi.

1971 : 12 Mart Darbesi: Türk Silahlı Kuvvetleri, "12 Mart Muhtırası"nı verdi. Süleyman Demirel başkanlığındaki hükümet istifa etti.

2003 : Anayasa Mahkemesi, HADEP'i kapattı. Yargıtay Başsavcısı Sabih Kanadoğlu, DEHAP'ın da kapatılması için Anayasa Mahkemesi'ne dava açtı.

14 MART :

1883 : Marx öldü :Bilimsel komünizmin kurucusu Karl Marx öldü. O, 11. Tez'de de belirttiği gibi yalnızca dünyayı doğru anlamının değil, aynı zamanda onun olması gereken yönde örgütlü olarak değiştirebilmesi için çağın en devrimci sınıfı olan proleteryanın eline komünizmin bilimsel teorisini sundu:

"Filozoflar dünyayı, yalnızca, çeşitli şekillerde yorumlamışlardır; oysa sorun onu değiştirmektir."

Büyük dostu ve yoldaşı Engels, mezarı başında şunları söyledi:

14 Mart günü, öğleden sonra üç çeyrek kala, yaşayan düşünürlerin en büyüğü artık düşünmez oldu. Sadece iki dakika yalnız bıraktıktan sonra, odaya girince, onu koltuğunda rahat rahat, ama sonsuzluğa dek, uyumuş bulduk.

"Adı, çağlar boyu yaşayacak; eserleri del!"

2007: Sağlık emekçileri, ülke çapında kendi özlük hakları ve hastalarının sağlık hakkına kast eden AKP politilerine karşı G(ö)REV'e çıktılar.

2008 : Emek Platformu'nun Türkiye genelinde düzenlediği "Sosyal Güvenlik ve Genel Sağlık Sigorta Yasa Tasarısı'na karşı 2 saatlik iş bırakma eylemi gerçekleştirildi. Eylem hastahaneler, demiryolları ve okullarda etkili oldu.

15 MART :

1997: İzmir'in Bergama'yı Destekleme Komitesi, siyanürlü altına karşı 120 km. meşaleli yürüyüş düzenledi.

2003 : ABD'li barış gönüllüsü, Uluslararası Dayanışma Hareketi (International Solidarity Movement) üyesi Aliene Rachel Corrie, en son röportajında "Gazze'de insanların kurtuluş umudunun katledildiğini hissediyorum." dedi. Bilindiği gibi Rachel Corrie, bir gün sonra (16 Mart 2003) Gazze Şeridi'nde Filistinlilerin

evlerini yıkmak üzere harekete geçen bir İsrail buldozerinin önüne çıkmış ve bu buldozer tarafından ezilerek öldürülmüştür.

16 MART :

1921 : SSCB, Ankara hükümetini resmen tanıdı; iki ülke arasında Moskova Anlaşması imzalandı.

1978 : İstanbul Üniversitesi'nden çıkan öğrenciler üzerine bomba atıldı, 7 öğrenci öldü, çok sayıda öğrenci yaralandı.

1988 : Halepçe'de Irak ordusu, Saddam Hüseyin'in emriyle 5000 Kürdü zehirli gaz kullanarak öldürdü.

17 MART :

1976 : Amerikan uçak şirketi Northrop, Türkiye'de yetkililere rüşvet dağıttığı iddialarını doğruladı.

1995 : LeMonde gazetesi, Fransız şirketlerinin silah sattıkları ülkelerde rüşvet dağıttığını

Paris Komünü

yazdı. Bilindiği gibi Fransa'dan en çok silah alan ülkelerden biri de Türkiye'dir.

18 MART :

1871 : Paris Komünü: Komün, Fransızların yenilgisiyle sonuçlanan Fransız-Prusya Savaşı'nın ardından Paris'teki tüm devrimci eğilimlerin sivil bir ayaklanma başlatmasıyla kuruldu. Komün, 1871 baharı boyunca iki ay iktidarda kalan, doğrudan demokrasinin uygulandığı ilk sosyalist iktidar deneyidir. Ne var ki burjuvazinin askeri gücünü ezmediği, onun düşmanlarla işbirliği yaparak kendini toparlamasına fırsat verdiği için ömrü kısa ve sonu acılı oldu; yenilgi sonrası onbinlerce komünar kurşuna dizildi. Ancak geleceğe aktardığı devrim dersleri olağanüstü değerde oldu.

19 MART :

1965 : Merzifon'un Çeltik Linyit İşletmesi'ndeki grizu patlamasında 69 işçi öldü, 58 işçi yaralandı.

2007: New York'ta on binlerce kişi, savaş karşıtı bir yürüyüş gerçekleştirdi.

20 MART :

2003 :ABD'nin Irak'ı işgali Bağdat'ın bombalanmasıyla başladı.

21 MART :

1937 :İsyan ettikleri bahane edilerek Dersim halkını tedip ve tenkil operasyonu başlatıldı ve katliamlar 22 Ekim'e kadar sürdü.

1992 :Newroz kutlamaları sırasında Güneydoğu'da kadın ve çocukların da aralarında bulunduğu 57 sivil öldü. Sivil Kürt halkına ateş açıldığını söyleyen Almanya, Türkiye'ye silah sevkiyatını durdurdu.

1993 : Nevruz Bayramı, ilk kez"resmen" kutlandı.

24 MART :

1978 : Savcı Doğan ÖZ, uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi.

25 MART :

1982 : Tutuklu İsmail Beşikçi, cezaevinden yazdığı bir mektup nedeniyle 10 yıl ceza aldı.

2010 : Küba Lideri Fidel Castro,o güne dek Çernobil kazazedesi 24.000 Ukraynalı çocuğun tedavisinin ücretsiz olarak ülkesinde yapıldığını açıkladı.

28 MART :

1939:İspanyol iç savaşı, Franko'nun Madrid'i ele geçirmesiyle ve Cumhuriyetçilerin yenilgisiyle bitti.

2006 : Fransa'da sendikalar ve öğrenciler çalışma yasasını engellemek için genel greve-boykota başladı. Paris'teki gösteriye 750.000 kişi katıldı.

2010: İzmir'in Dikili Belediye Başkanı hakkında ilçe halkına 10 metreküpe kadar kullandıkları suyu bedava verdiği gerekçesiyle açılan dava sonuçlandı. Görevi kötüye kullandıkları iddiasıyla yargılanan başkan ve meclis üyeleri beraat etti.

29MART :

1938 :Askeri Mahkeme, Harp Okulu davasında Nâzım Hikmet'i 28 yıl hapse mahkûm etti.

1950 : Nâzım Hikmet, Bursa Cezaevi'nde açlık grevine başladı.

2009 : Kum torbaları yerine işçiler kullanılarak yapılan fırlatma denemesinde işçilerin ölümüne neden olan Tuzla-Gisan Tersanesi'nin patronu Rıdvan Oyar, AKP'den Kastamonu-Abana Belediye Başkanı olarak seçildi.

30 MART :

1972 : Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan'ın idamlarını engellemek üzere Ünye'deki NATO üssünden üç İngiliz teknisyeni 27 Mart'ta kaçırarak Mahir Çayan ve dokuz arkadaşları, Tokat'ın Niksar ilçesine bağlı Kızıldere köyünde saklandıkları evde katledildiler.

33 Kurşun'da anlatılan katliamın üzerin-den bunca yıl geçti; on yıllar akıp gitti ve bunca iktidar değişti: vesayetçi nasyonalist iktidarlar, darbeler, Türk-İslam sentezci-ler, İslam-Türk sentezciler... Ama bu ikti-darların refleksleri ve devletin katliam geleneği hiç değişmedi: Roboski'de savaş uçaklarından atılan bombalarla vücutları parça parça edilen, parçaları mermi çukurlarından, toprağın ve parçalanmış ka-yaların içinden çıkarılan çoğu daha bıyık-ları terlememiş 34 fidanı en iyi anlatacak şiir, kuşkusuz halkların sevgilisi komünist şair Ahmet Arif'in "33 Kurşun"u olabilir. SÖZ VE EYLEM, bu sayıda sizlere, bu şiiri sunuyor.

33 Kurşun

-1-

Bu dağ Mengene dağıdır
Tanyeri atanda Van'da
Bu dağ Nemrut
yavrusudur
Tanyeri atanda Nemruda
karşı
Bir yanın çığ tutar, Kafkas
ufkudur
Bir yanın seccade Acem
mülküdür
Doruklarda buzulların
salkımı
Firari güvercinler su
başlarında

Ve karaca sürüsü,
Keklik takımı...
Yiğitlik inkâr gelinmez
Tek'e-tek döğüşte
yenilmediler
Bin yıllardan bu yan, bura
uşağı
Gel haberi nerden verek
Turna sürüsü değil bu
Gökte yıldız burcu değil
Otuzüç kurşunlu yürek
Otuzüç kan pınarı
Akmaz,
Göl olmuş bu dağda...

- 2 -

Yokuşun dibinden bir
tavşan kalktı
Sırtı alacakır
Karnı sütbeyaz
Garip, ikicanlı, bir dağ
tavşanı
Yüreği ağzında öyle
zavallı
Tövbeye getirir insanı
Tenhaydı, tenhaydı
vakitler
Kusursuz, çırılçıplak bir
şafaktı
Baktı otuzüçten biri
Karnında açlığın ağır
boşluğu
Saç, sakal bir karış
Yakasında bit,
Baktı kolları vurulu,
Cehennem yurekli bir yiğit,
Bir garip tavşana,

Bir gerilere.
Düştü nazlı filintası aklına,
Yastığı altında küsmüş,
Düştü, Harran ovasından
getirdiği tay
Perçemi mavi boncuklu,
Alnında akıtma
Üç topuğu ak,
Eşkini hovarda, kıvrak,
Doru, seglavi kırsağı.
Nasıl uçmuşlardı Hozat
önünde!
Şimdi, böyle çaresiz ve
bağlı,
Böyle arkasında bir soğuk
namlu
Bulunmayaydı,
Sığınabilirdi yüceltilere...
Bu dağlar, kardeş dağlar,
kadrini bilir,
Evel Allah bu eller
utandırmaz adamı,
Yanan cıgaranın külünü,
Güneşlerde çatal
kıvılcımlanan
Engereğin dilini,
İlk atımda uçuran
Usta elleri...
Bu gözler, bir kere bile
faka basmadı
Çığ bekleyen boğazların
kiyametini
Karlı, yumuşacık
hıyanetini
Uçurumların,
Önceden bilen gözleri...
Çaresiz

Vurulacaktı,
Buyruk kesindi,
Gayrı gözlerini kör
sürüngenler
Yüreğini leş kuşları
yesindi...
- 3 -
Vurulmuşum
Dağların kuytuluk bir
boğazında
Vakitlerden bir sabah
namazında
Yatarım
Kanlı, upuzun...
Vurulmuşum
Düşüm, gecelerden kara
Bir hayra yoranım çıkmaz
Canım alırlar ecelsiz
Sığıdıramam kitaplara
Şifre buyurmuş bir paşa
Vurulmuşum hiç sorgusuz,
yargısız
Kırvem, hallarımı aynı
böyle yaz
Rivayet sanılır belki
Gül memeler değil
Domdom kurşunu
Paramparça ağızımdaki...
- 4 -
Ölüm buyruğunu
uyguladılar,
Mavi dağ dumanını
ve uyur-uyanık seher
yelini
Kanlara buladılar.
Sonra oracıkta tüfek

çattılar
Koynumuzu usul-usul
yoklayıp
Aradılar.
Didik-didik ettiler
Kirmanşah dokuması al
kuşağımı
Tespihimi, tabakamı alıp
gittiler
Hepsi de armağandı
Acemelinden...
Kirveyiz, kardeşiz, kanla
bağlıyız
Karşiyaka köyleri,
obalarıyla
Kız alıp vermişiz yüzyıllar
boyu,
Komşuyuz yaka yakaya
Birbirine karışır
tavuklarımız
Bilmezlikten değil,
Fıkralıktan
Pasaporta ısınmamış
içimiz
Budur katlimize sebep
suçumuz,
Gayrı eşkiyaya çıkar
adımız
Kaçakçıya
Soyguncuya
Hayına...
Kırvem hallarımı aynı
böyle yaz
Rivayet sanılır belki
Gül memeler değil
Domdom kurşunu
Paramparça ağızımdaki...

- 5 -
Vurun ulan,
Vurun,
Ben kolay ölmem.
Ocakta küllenmiş közüm,
Karnımda sözüm var
Haldan bilene.
Babam gözlerini verdi
Urfa önünde
Üç de kardaşını
Üç nazlı selvi,
Ömrüne doymamış üç
dağ parçası.
Burçlardan, tepelerden,
minarelerden
Kirve, hısım, dağların
çocukları
Fransız Kuşatmasına
karşı koyanda
Bıyıkları yeni terlemiş
daha
Benim küçük dayım Nazif
Yakışıklı,
Hafif,
İyi süvari
Vurun kardaş demiş
Namus günüdür
Ve şaha kaldırmış atını.
Kırvem hallarımı aynı
böyle yaz
Rivayet sanılır belki
Gül memeler değil
Domdom kurşunu
Paramparça ağızımdaki

Ahmet Arif